
POLITYKA ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2030

Województwo
Śląskie

Polityka rozwoju gospodarczego Województwa Śląskiego 2030

Opracowanie na zlecenie:

**Województwo
Śląskie**

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
Departament Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej
ul. Ligonia 46, 40-037 Katowice

Wykonawca:

Stowarzyszenie Centrum Analiz Technologiczno-Gospodarczych
GPP Business Park
ul. Konduktorska 33, 40-155 Katowice

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	7
2. Metodyka opracowania.....	10
3. Diagnoza.....	11
3.1. Ramy strategiczne	11
3.1.1. Ramy międzynarodowe.....	11
3.1.2. Strategie i programy krajowe	17
3.1.3. Strategie i programy regionalne	21
3.2. Uwarunkowania wewnętrzne	25
3.2.1. Demografia i rynek pracy	25
3.2.2. Stan i ochrona środowiska przyrodniczego	35
3.2.3. Przedsiębiorczość, dominujące sektory i branże	36
3.2.4. Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto	41
3.2.5. Atrakcyjność inwestycyjna regionu	47
3.2.6. Województwo śląskie w międzynarodowych łańcuchach wartości	50
3.2.7. Branże perspektywiczne	58
3.3. Wyniki badań społecznych.....	66
3.4. Szanse i wyzwania rozwoju gospodarczego województwa śląskiego	70
3.4.1. Wysoka atrakcyjność inwestycyjna regionu	71
3.4.2. Silna pozycja województwa pod względem udziału w PKB Polski	72
3.4.3. Wysoka wydajność pracy mierzona wartością oddaną brutto na jednego pracownika.....	72
3.4.4. Silna pozycja województwa jako jednego z wiodących eksporterów wśród regionów Polski.....	72
3.4.5. Konieczność transformacji w kierunku zielonej gospodarki.....	73

3.4.6. Konieczność transformacji cyfrowej	73
3.4.7. Doświadczenia pandemii z COVID-19.....	74
3.4.8. Niekorzystne trendy demograficzne.....	75
3.4.9. Niedobory w zakresie wykwalifikowanych pracowników	75
4. Wizja, cele i kierunki polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego	77
4.1. Wizja Polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego 2030.	78
4.2. Cele Polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego 2030	78
4.3. działania Polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego 2030	79
A Promocja przedsiębiorczości.....	80
B Atrakcyjność inwestycyjna.....	84
C Internacjonalizacja	87
5. Wdrażanie i monitorowanie realizacji polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego 2030	91
Aneks I – Zestawienia tabelaryczne danych dotyczących eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych	95

1. WPROWADZENIE

Województwo śląskie jest jednym z liderów gospodarczych wśród polskich regionów. Pozycja ta w ujęciu historycznym wynika zarówno z bogatych złóż naturalnych, przez wieki stanowiących o potencjale regionu, jak i z tradycji przemysłowych. Współcześnie czynniki te są uzupełniane przez atrakcyjność inwestycyjną, wysokie kwalifikacje pracowników, gęstą sieć wysokiej jakości infrastruktury technicznej i współpracę pomiędzy różnymi interesariuszami rozwoju gospodarczego. W dobie dynamicznego rozwoju technologicznego i rosnącej roli innowacji, dodatkowym atutem są zlokalizowane w regionie instytucje naukowe i badawczo-rozwojowe podejmujące ciągłą i sprawną współpracę z biznesem.

Województwo śląskie, podobnie jak inne regiony w Polsce oraz poza jej granicami, podlega dynamicznym przemianom społecznym i gospodarczym. Wiąże się to z koniecznością podjęcia wyzwań zarówno o charakterze globalnym, jak i specyficznych dla regionu. Wśród tych pierwszych wymienić można między innymi globalne ocieplenie klimatu, czy też trwającą w momencie prac nad niniejszym dokumentem pandemię COVID-19. Specyficzne dla regionu są zaś między innymi przemiany związane ze sprawiedliwą transformacją, umiędzynarodowieniem i unowocześnieniem regionalnej gospodarki.

Wspieranie przedsiębiorczości i kreowanie nowych bodźców rozwojowych odbywa się w warunkach dynamicznych i zmiennych. Zmiany czynników rozwoju gospodarczego, zarówno o charakterze wewnętrznym, jak i wynikające z wpływu otoczenia, stanowią bezpośrednią przyczynę cyklicznej aktualizacji polityk publicznych, w tym polityki rozwoju gospodarczego. Niniejszy dokument jest zarazem kontynuacją, aktualizacją, jak i rozszerzeniem obowiązującej dotychczas *Polityki rozwoju gospodarczego Województwa Śląskiego: Wzmacnianie roli gospodarki województwa śląskiego w międzynarodowych łańcuchach wartości z 2017 r.*

Potrzeba wdrażania nowych rozwiązań w zakresie planowania rozwoju gospodarczego wiąże się również z planami samorządu województwa śląskiego w zakresie roli, jaką ma ono odgrywać w krajowym i międzynarodowym systemie ekonomicznym. Wyzwania związane z poszukiwaniem nowych dróg rozwoju, wynikających z dążeń do neutralności klimatycznej, należy przekuć w szanse na budowanie nowych przewag konkurencyjnych regionu. Wszystkie planowane działania mają na celu utrzymanie przez województwo śląskie pozycji wśród krajowych liderów gospodarczych oraz wysunięcie się na jedną z czołowych pozycji w Europie Środkowej i Wschodniej do roku 2030. Niniejsza Polityka na podstawie diagnozy stanu obecnego wskazuje konkretną wizję, cele oraz działania, jakie należy podjąć w celu osiągnięcia tej pozycji.

Oczekiwana pozycja województwa śląskiego na gospodarczej mapie Polski, Europy i Świata w roku 2030

Śląskie przyciąga inwestorów – SILESIA – Gateway for making business in Europe

Województwo śląskie jest postrzegane jako dogodne miejsce do prowadzenia działalności produkcyjnej i usługowej oraz najlepsza droga wejścia na rynki europejskie.

Śląskie buduje swoją markę na świecie poprzez produkty i usługi

Województwo śląskie umacniając swoją pozycję w handlu zagranicznym osiągnęło pozycję krajowego lidera, jednocześnie dążąc do ciągłego zwiększania potencjału eksportowego. Produkty i usługi województwa śląskiego są rozpoznawalne w skali globalnej. Dzięki podjętym działaniom i skoordynowanej aktywności wielu interesariuszy, rozpoznawalność regionalnych produktów i usług przekłada się na budowę i umacnianie marki województwa.

Śląskie umacnia pozycję Polski na świecie poprzez swoje sieci kooperacji

Województwo śląskie stanowi znaczące ogniwo licznych międzynarodowych sieci kooperacji gospodarczej. Formalne i nieformalne kontakty wiążą region z innymi jednostkami terytorialnymi, a także przedstawicielami biznesu oraz innych sektorów na całym świecie. Pozycja województwa śląskiego w globalnych sieciach kooperacji oraz liczne międzynarodowe przedstawicielstwa prowadzą do umocnienia pozycji całego kraju na gospodarczej mapie świata.

Śląskie hubem technologicznym i start-upowym

Województwo śląskie, dzięki wytworzeniu spójnego ekosystemu, staje się dynamicznym hubem technologicznym i jest rozpoznawalne jako idealne miejsce do uruchamiania start-upów.

Śląskie – talent pool

Województwo śląskie zapewnia potencjalnym przedsiębiorcom wysokiej jakości kapitał ludzki. Działania z zakresu edukacji, kształcenia ustawicznego i przyciągania osób pożądanых na rynku pracy, rozszerzają i kształtują dostępną w regionie „pulę

talentów” w sposób tworzący warunki do rozwijania nowoczesnej, ekologicznej i wydajnej gospodarki.

Śląskie regionem współpracy gospodarczej

Dzięki szerokiej kooperacji, licznym partnerstwom i ciągłemu poszerzaniu sieci kontaktów wewnętrznych i zewnętrznych, województwo śląskie jest postrzegane jako region otwarty na międzysektorową współpracę gospodarczą.

Śląskie regionem małych i średnich przedsiębiorstw

Uwolniony potencjał w postaci osób odchodzących z przedsiębiorstw funkcjonujących w branżach wygaszanych w ramach zielonej transformacji wykorzystywany jest do wzmocnienia sektora MŚP.

2. METODYKA OPRACOWANIA

Właściwie ukierunkowana polityka rozwoju gospodarczego nie może powstawać w oderwaniu od dotychczasowego poziomu rozwoju i licznych uwarunkowań natury społecznej, ekonomicznej i politycznej. Dlatego też zostanie ona wyrażona w dokumencie złożonym z dwóch zasadniczych części: diagnostycznej i postulatywnej.

Przeprowadzoną na potrzeby wypracowania polityki rozwoju gospodarczego diagnozę otwiera analiza uwarunkowań zewnętrznych i istniejących ram strategicznych. Przygotowując dokument na szczeblu regionalnym odnosimy się do kierunków nakreślonych na szczeblu międzynarodowym i krajowym, jednocześnie pozostając w zgodzie z innymi strategiami i programami przyjętymi wcześniej na poziomie województwa. Uwarunkowania wewnętrzne uwzględnione w diagnozie obejmują analizy danych i zagadnień związanych pośrednio lub bezpośrednio z tematyką gospodarczą. Odnoszą się one do kwestii związanych z demografią, rynkiem pracy, ochroną środowiska, strukturą gospodarki regionu, wspieraniem przedsiębiorczości i współpracą międzynarodową.

W diagnozie wykorzystane zostały liczne źródła danych, obejmujące między innymi:

- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
- wywiady kwestionariuszowe z przedstawicielami przedsiębiorstw i samorządu terytorialnego;
- wywiady pogłębione z lokalnymi ekspertami;
- raporty Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane Centrum Analitycznego Izby Skarbowej.

Planowania różnych polityk samorządowych nie należy również każdorazowo zaczynać „od zera”, w związku z czym założenia dokumentu będą również nawiązywać do jego poprzednika, zatytułowanego: **Polityka rozwoju gospodarczego Województwa Śląskiego. Wzmacnianie roli gospodarki województwa śląskiego w międzynarodowych łańcuchach wartości.**

Część postulatywna niniejszej Polityki obejmuje planowane kierunki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego do roku 2030 wraz ze wskazaniem instrumentów przeznaczonych do ich realizacji.

3. DIAGNOZA

3.1. RAMY STRATEGICZNE

Przeprowadzoną na potrzeby wypracowania polityki rozwoju gospodarczego diagnozę otwieramy analizą uwarunkowań zewnętrznych i istniejących ram strategicznych. Jest to wynikiem złożoności funkcjonującego systemu planowania strategicznego. Jego hierarchiczny i kaskadowy charakter niesie za sobą konieczność każdorazowego uwzględniania zapisów wyrażonych w dokumentach wyższego szczebla. Przygotowując dokument na szczeblu regionalnym odnosimy się do kierunków nakreślonych na szczeblu międzynarodowym i krajowym, jednocześnie pozostając w zgodzie z innymi strategiami i programami przyjętymi wcześniej na poziomie województwa.

3.1.1. Ramy międzynarodowe

Najbardziej ogólnym dokumentem międzynarodowym wskazującym kierunki rozwoju współczesnego świata do roku 2030 jest Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 25 września 2015 r., zatytułowana: „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”. Agenda określa 17 celów zrównoważonego rozwoju (por. ryc. 1), jednocześnie wyznaczając 169 zadań służących ich realizacji. Planowane działania skupiają się na pięciu kluczowych obszarach: ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Rycina 1. Cele zrównoważonego rozwoju ONZ

Źródło: www.un.org.pl

Szczególna waga tego dokumentu wynika z faktu, że jest to pierwsza tak obszerna wspólna deklaracja Państw członkowskich ONZ w zakresie dążenia do zrównoważonego rozwoju i sprawiedliwości społecznej. Ponadto Agenda wskazuje ogólne kierunki i cele, których realizacja powinna być uwzględniana przy planowaniu wszelkich działań rozwojowych na każdym szczeblu.

Kolejnym dokumentem ONZ o zdecydowanym wpływie na dalszy rozwój światowej gospodarki jest Porozumienie paryskie w sprawie zmian klimatu. Dokument przedstawia plan, który ma uchronić ludzkość przed negatywnymi skutkami globalnego ocieplenia klimatu. Do porozumienia przystąpiło prawie 190 państw, w tym cała Unia Europejska.

W porozumieniu paryskim wskazane zostały trzy konieczne do osiągnięcia cele:

1. ograniczenie wzrostu średniej temperatury globalnej do poziomu znacznie niższego niż 2 °C powyżej poziomu przedindustrialnego oraz podejmowanie wysiłków mających na celu ograniczenie wzrostu temperatury do 1,5 °C powyżej poziomu przedindustrialnego, uznając, że to znacząco zmniejszy ryzyka związane ze zmianami klimatu i ich skutki;

2. zwiększenie zdolności do adaptacji do negatywnych skutków zmian klimatu oraz wspieranie odporności na zmiany klimatu i rozwoju związanego z niską emisją gazów cieplarnianych w sposób niezagrażający produkcji żywności;
3. zapewnienie spójności przepływów finansowych ze ścieżką prowadzącą do niskiego poziomu emisji gazów cieplarnianych i rozwoju odpornego na zmiany klimatu.

Zgodnie z porozumieniem paryskim początkowo ustalony na poziomie krajowym wkład UE zakładał ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. o co najmniej 40 proc. w stosunku do poziomu z 1990 r. W grudniu 2020 r. UE przedstawiła zaktualizowany i zwiększony ustalony na poziomie krajowym wkład dotyczący redukcji emisji. UE i jej państwa członkowskie, działając wspólnie, zobowiązały się do osiągnięcia wiążącego celu zakładającego ograniczenie w UE emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55 proc. w porównaniu z poziomem z roku 1990 (www.ec.europa.eu).

Bardziej bezpośredni i zobowiązujący charakter wpływu na dokumenty opracowywane na szczeblu regionalnym mają strategie i programy Wspólnotowe, przyjmowane przez organy Unii Europejskiej. Ze względu na specyfikę Polityki Rozwoju Gospodarczego Województwa Śląskiego, szczególnie istotna jest znajomość zapisów dokumentów powiązanych z zagadnieniami gospodarczymi:

- Zrównoważona Europa 2030;
- Europejski Zielony Ład;
- Europejska strategia przemysłowa;
- Cyfrowy kompas na 2030 r. Europejska droga w cyfrowej dekadzie;
- Plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym. Na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy.

Pierwszy z tych dokumentów jest bezpośrednio powiązany z opisywaną powyżej Agendą 2030 ONZ. **Zrównoważona Europa 2030** to przyjęte przez Radę Unii Europejskiej konkluzje o wdrażaniu przez UE agendy i jej 17 celów zrównoważonego rozwoju. Elementem strategii UE dążącej do zrównoważonego rozwoju jest **Europejski Zielony Ład**, stanowiący odpowiedź na problemy związane ze zmianami klimatu i stanem środowiska naturalnego. Dokument ten jest nową strategią wzrostu, której celem jest **przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto i w ramach której wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych**. O znaczeniu omawianego dokumentu świadczy fakt, że do realizacji jego celów przyczyniać się mają wszystkie działania i polityki Wspólnoty.

Europejski Zielony Ład wskazuje na szereg działań koniecznych do realizacji przyjętych celów, grupując je w następujących obszarach:

-
- bardziej ambitne cele klimatyczne UE na lata 2030 i 2050;
 - dostarczanie czystej, przystępnej cenowo i bezpiecznej energii;
 - zmobilizowanie sektora przemysłu na rzecz czystej gospodarki o obiegu zamkniętym;
 - budowanie i remontowanie w sposób oszczędzający energię i zasoby;
 - przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność
 - od pola do stołu: sprawiedliwy, zdrowy i przyjazny środowisku system żywnościowy;
 - ochrona i odbudowa ekosystemów i bioróżnorodności;
 - zerowy poziom emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska.

Zgodnie z przyjętymi założeniami – dla każdego ze wskazanych obszarów konieczne jest opracowanie strategii politycznych niosących za sobą głęboką transformację. Uwzględnianie kwestii zrównoważonego rozwoju we wszystkich obszarach polityki UE ma nieść za sobą: wspieranie zielonych inwestycji i sprawiedliwej transformacji; ekologizację budżetów krajowych; wspieranie badań naukowych i innowacji oraz aktywizację kształcenia. Unia Europejska w odniesieniu do celów Europejskiego Zielonego Ładu planuje stawiać się w roli światowego lidera wspólnych działań na rzecz realizacji ambitnej polityki w zakresie środowiska naturalnego, klimatu i energii.

Biorąc pod uwagę charakter opracowywanej Polityki, odniesiemy się również do szczegółowych polityk i programów Unii Europejskiej, związanych bezpośrednio z gospodarką. Ze względu na duże znaczenie sektora przemysłowego w gospodarce województwa śląskiego, jednym z kluczowych dokumentów Wspólnoty jest **Europejska strategia przemysłowa**. Podstawowym założeniem omawianej strategii jest przeprowadzenie transformacji w dwóch wymiarach: ekologicznym i cyfrowym. Ma ona również uczynić europejski przemysł bardziej konkurencyjnym i zwiększyć autonomię UE. Autorzy dokumentu szczególną uwagę zwrócili na sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), uznanych za motor innowacji w sektorze produkcyjnym.

W odniesieniu do transformacji ekologicznej, Europejska Strategia Przemysłowa wskazuje jednoznacznie na konieczność ograniczenia śladu węglowego oraz przyspieszenia transformacji przez wszystkie przemysłowe łańcuchy wartości. Dla utrzymania konkurencyjności w warunkach transformacji konieczne zaś będzie zapewnienie dostaw czystej i niedrogiej energii oraz surowców, zwiększenie nakładów na badania, innowacje i nowoczesną infrastrukturę, budowanie gospodarki o obiegu zamkniętym. Wśród instrumentów służących realizacji tych założeń wymienione zostały m. in. nowa polityka regulacyjna, zamówienia publiczne, uczciwa konkurencja i pełne zaangażowanie sektora MŚP.

Transformacja cyfrowa ma zwiększyć wydajność przemysłu, wykreować nowe modele biznesowe i wspierać obniżenie emisyjności gospodarki. Kluczowe dla

osiągnięcia celów w tym zakresie będą inwestycje w badania i wykorzystanie nowych technologii (m. in. sztuczna inteligencja, sieć 5G, analityka danych i metadanych).

Budowanie gospodarki o obiegu zamkniętym umożliwić ma realizacja **Planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym. Na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy**. Przedstawia on nowe inicjatywy dotyczące całego cyklu życia produktów w celu modernizacji i przekształcenia gospodarki przy jednoczesnej ochronie środowiska. Dokument wyraża ambicję tworzenia zrównoważonych i trwałych produktów, które umożliwią obywatelom pełne uczestnictwo w gospodarce o obiegu zamkniętym i czerpanie korzyści z pozytywnych zmian, jakie się z tym wiążą. Program odpowiada na wyniki badań, wskazujące, że najbardziej skuteczne sposoby rozwiązywania problemów środowiskowych polegają na zmianie zachowań zarówno w zakresie produkcji, jak i konsumpcji dóbr. Omawiany plan działania wskazuje:

1. ramy polityki zrównoważonych produktów;
kluczowe łańcuchy wartości produktów;
2. środki służące zmniejszeniu ilości generowanych odpadów;
3. sposoby dostosowania obiegu zamkniętego do potrzeb ludzi, regionów i miast;
4. katalog działań przekrojowych niezbędnych do osiągnięcia zakładanych celów;
5. sposoby monitorowania postępów w realizacji założeń planu.

Wszystkie zapisy planu mają doprowadzić do zajęcia przez UE pozycji światowego lidera w działaniach na rzecz sprawiedliwej, neutralnej dla klimatu i zasobooszczędnej gospodarki o obiegu zamkniętym. Wskazanie konkretnych instrumentów osiągnięcia stanu oczekiwanego i deklaracja wspierania służących temu inicjatyw stanowi szansę rozwojową dla województwa śląskiego. Jest to szczególnie istotne wobec konieczności transformacji gospodarczej wynikającej wprost z przyjętych celów dotyczących osiągnięcia neutralności klimatycznej.

Drugim wymiarem transformacji, wskazanym w Europejskiej Strategii Przemysłowej, jest wymiar cyfrowy. W dobie dynamicznego wzrostu znaczenia nowych technologii i postępującej cyfryzacji gospodarki, UE uznała za konieczne sprecyzowanie planów w tym zakresie, wyrażając je w dokumencie zatytułowanym **Cyfrowy kompas na 2030 r. Europejska droga w cyfrowej dekadzie**. Cyfrowy kompas wyznacza Europie cztery kierunki, z których każdy ma potencjalny wpływ na zmiany gospodarcze:

1. wykwalifikowane cyfrowo społeczeństwo i wysoko wykwalifikowani profesjonaliści w dziedzinie cyfrowej;
2. bezpieczna, wydajna i zrównoważona infrastruktura cyfrowa;
3. transformacja cyfrowa przedsiębiorstw;
4. cyfryzacja usług publicznych.

Dokument zwraca również uwagę na zagadnienie cyfrowego obywatelstwa i konieczność zapewnienia w przestrzeni cyfrowej podstawowych praw obowiązujących w świecie rzeczywistym. Ponadto, zwraca on uwagę na fakt, że nabycie umiejętności cyfrowych oraz łatwy dostęp do cyfrowych usług publicznych na podstawie powszechnej tożsamości cyfrowej powinien być prawem każdego obywatela.

3.1.2. Strategie i programy krajowe

Ramy programowania rozwoju w regionach wyznaczone są również przez liczne dokumenty, polityki, programy i strategie krajowe. Odnajdujemy wśród nich wiele dokumentów, które w mniejszym lub większym stopniu tworzą warunki dla rozwoju gospodarczego województwa śląskiego. Dokumentem kreślącym ogólne kierunki rozwoju całego kraju jest **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)**. Dokument wskazuje główne cele rozwojowe i konieczne do podjęcia działania oraz instrumenty służące ich realizacji. Wprowadza również nowy model rozwoju określanego jako odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników rozwojowych, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia mają być realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Celem głównym projektowanych działań rozwojowych jest stworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Odbywać się to będzie poprzez skoncentrowanie działań o charakterze prawnym, instytucjonalnym i inwestycyjnym na trzech celach:

1. trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;
2. rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
3. skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Jednocześnie podejmowane będą interwencje w ramach tzw. obszarów horyzontalnych, wpływających na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo narodowe.

O kierunkach polityki rozwoju gospodarczego w znaczącym stopniu przesądzają również decyzje wyrażone w Strategii, a dotyczące m. in.:

- określenia listy sektorów strategicznych;
- wskazania perspektywicznych geograficznych kierunków ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorstw;

-
- zwiększenie koncentracji polityki regionalnej na obszarach problemowych i potencjałach terytorialnych obszarów miejskich i wiejskich.

SOR wskazuje na istniejące w strukturze przestrzennej kraju obszary, które ze względu na koncentrację czynników społeczno-gospodarczych negatywnie wpływających na ich dynamikę rozwoju, nie w pełni wykorzystują swoje możliwości rozwojowe. Została do nich zaliczona m. in. Konurbacja Górnośląska, wskazana jako największy w Polsce obszar przemysłowy, który doświadcza trudności adaptacyjnych. Zdiagnozowana sytuacja stanowiła przesłankę do objęcia województwa śląskiego szczególnymi mechanizmami wsparcia, które mają służyć podwyższeniu atrakcyjności inwestycyjnej regionu oraz promocji zmian strukturalnych w gospodarce. Planowane działania mają doprowadzić do przyspieszenia procesów restrukturyzacji i wprowadzenia nowych form działalności gospodarczej o wysokiej produktywności. Śląsk, zgodnie z założeniami SOR ma zająć pozycję wiodącego krajowego i środkowo-europejskiego centrum przemysłowego zapewniającego dogodne warunki życia wszystkich mieszkańców. Podstawowym narzędziem odwrócenia niekorzystnej sytuacji regionu jest Program dla Śląska, stanowiący projekt strategiczny wskazany w SOR oraz powiązany z nim Program dla sektora górnictwa węgla kamiennego.

Program dla Śląska jako jeden z programów strategicznych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, wpisuje się w realizację celu związanego z rozwojem społecznie wrażliwym i terytorialnie zrównoważonym. Został on ogłoszony w grudniu 2017 r. i odpowiada bezpośrednio na zdiagnozowane problemy województwa śląskiego związane z trudnościami adaptacyjnymi i restrukturyzacyjnymi. Interwencja z poziomu krajowego ma wspierać zmianę profilu gospodarczego regionu i stopniowe zastępowanie tradycyjnych sektorów, takich jak górnictwo i hutnictwo, nowymi przedsięwzięciami w sektorach bardziej produktywnych, innowacyjnych i zaawansowanych technologicznie. O kompleksowym podejściu do budowania nowego profilu gospodarczego regionu świadczy wyznaczenie celów i działań zarówno związanych bezpośrednio z funkcjonowaniem gospodarki, jak i z zapewnieniem wysokiej jakości kapitału ludzkiego, odpowiedniej infrastruktury, tworzeniem warunków rozwojowych dla miast czy ochroną środowiska przyrodniczego. Celami programu są:

1. wzrost innowacyjności przemysłu i inwestycji rozwojowych w regionie;
2. zwiększenie aktywności zawodowej i podniesienie kwalifikacji mieszkańców regionu;
3. poprawa jakości środowiska przyrodniczego;
4. rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej;
5. wykorzystanie potencjału województwa śląskiego w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju oraz rozwój innowacji w energetyce;
6. poprawa warunków rozwojowych miast województwa śląskiego.

Cele Programu mają być realizowane poprzez przedsięwzięcia podzielone na trzy kategorie:

- przedsięwzięcia kluczowe – służące bezpośrednio realizacji celów Programu;
- przedsięwzięcia horyzontalne – realizowane w ramach wsparcia ogólnokrajowego, zidentyfikowane jako wpisujące się w założenia Programu;
- przedsięwzięcia studialne – projekty doradcze i koncepcyjne służące wypracowaniu modelowych rozwiązań instytucjonalno-organizacyjnych czy związane z przygotowaniem projektów inwestycyjnych.

Początkowo w ramach programu planowano realizację 73 przedsięwzięć na kwotę 44 mld zł. Po aktualizacji z października 2019 roku liczba przedsięwzięć wrosła do 116, a kwota alokacji środków – do 62 mld zł. Zgodnie z danymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, do końca pierwszego kwartału 2021 roku zakontraktowano przedsięwzięcia na łączną kwotę 48,5 mld zł (78% szacowanej wartości programu).

Kolejnym dokumentem strategicznym przyjętym na poziomie krajowym jest **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, z września 2019 r. Dokument nawiązuje do SOR i wprowadza zasadę odpowiedzialnego rozwoju do planowania rozwoju regionalnego. W porównaniu do wcześniejszych strategii rozwoju regionalnego, istotna jest zmiana kierunku polityki rozwoju regionalnego, polegająca na porzuceniu modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnego. Polegał on na skupianiu działań rozwojowych na największych aglomeracjach i założeniu, że bodźce rozwojowe będą przenikały z dużych ośrodków wojewódzkich na słabiej rozwinięta peryferia. Model ten został uznany za nieskuteczny i pogłębiający zróżnicowania rozwojowe. Nowa strategia kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, dążąc do redukcji dysproporcji rozwoju społeczno-gospodarczego. Nowa polityka regionalna ma z jednej strony wspierać zintegrowane interwencje wykorzystujące miejscowe zasoby i potencjały poszczególnych terytoriów, a z drugiej dostarczać odpowiednich impulsów dla zainicjowania trwałego wzrostu i miejsc pracy w obszarach o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych wynikających ze struktury społeczno-gospodarczej, peryferyjnego położenia, bądź utraty funkcji społeczno-gospodarczych.

Nowa polityka rozwoju regionalnego ma skutkować efektywnym wykorzystaniem endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego są:

1. zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

-
2. wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych;
 3. podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Duże znaczenie w kontekście kształtowania polityki rozwoju ma również plan odbudowy gospodarki po pandemii COVID-19 „Polski Ład”, przewidujący alokację środków na poziomie 651,6 miliardów złotych zł do roku 2030 (72,4 mld zł rocznie). Plan opiera się na 5 fundamentach:

1. niższe podatki;
2. więcej na zdrowie;
3. własne cztery kąty;
4. wyższa emerytura;
5. 500 tysięcy nowych miejsc pracy.

Dokument wskazuje również na kluczowe obszary interwencji: plan na zdrowie; uczciwa praca godna płaca; dekada rozwoju; rodzina i dom w centrum życia; Polska – nasza ziemia; przyjazna szkoła i kultura na nowy wiek; dobry klimat dla firm; czysta energia, czyste powietrze; CyberPoland 2025; Złota jesień życia.

Polski Ład wskazuje na 10 kluczowych projektów, spośród których szczególne istotne w kontekście kształtowania polityki rozwoju gospodarczego są:

- Program Inwestycji strategicznych Polski Ład
- wyższe dopłaty do paliwa rolniczego i ułatwienia bezpośredniej sprzedaży przez rolników
- małe centra nauki.

Dokumentem krajowym istotnym dla województwa śląskiego, ze względu na strukturę jego gospodarki, jest **Polityka Przemysłowa Polski** z 2021 r. Wyznacza ona pięć osi rozwojowych świata postcovidowego, wokół których formułowane są następnie kierunki, cele i instrument wsparcia. Wyznaczone osie obejmują:

1. cyfryzację;
2. zielony ład;
3. bezpieczeństwo;
4. lokalizację;
5. społeczeństwo wysokich kompetencji.

W Polityce Przemysłowej Polski wskazane zostały również kluczowe branże, z podziałem na cztery kategorie:

1. branże tradycyjnie mocne, przed którymi stoją wyzwania (przemysł: motoryzacyjny, hutniczy, chemiczny, meblarski, papierniczy);
2. branże z dużym potencjałem rozwojowym i dynamiką (przemysł: farmaceutyczny, biotechnologiczny i wyrobów medycznych, przetwórstwa

spożywczego, kosmetyczny, materiałów budowlanych, elektrotechniczny, maszynowy, transportu szynowego)

3. branże posiadające nowe perspektywy rozwoju (przemysły: budowy statków specjalistycznych i jachtów, lotniczo-kosmiczny, BSP, odzysku surowców wtórnych, baterijny, nowoczesnych technologii energetycznych);
4. usługi dla przemysłu (transport, ICT, usługi biznesowe).

3.1.3. Strategie i programy regionalne

Najbardziej bezpośrednie i jednoznaczne przełożenie na zapisy Polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego będą miały strategie i programy sformułowane na poziomie regionu. Ogólne kierunki jego rozwoju wskazuje przyjęta w 2020 roku **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030+”**. **Zielone Śląskie**. Przywoływana strategia określa cztery cele strategiczne, wśród których szczególnie istotny dla rozwoju gospodarczego jest cel A: Województwo śląskie

regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej. Cel ten został uszczegółowiony przez określenie trzech kierunków działań:

- A.1. Konkurencyjna gospodarka
- A.2. Innowacyjna gospodarka
- A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość.

Ze względu na szczególną rolę innowacyjności w stymulowaniu rozwoju gospodarczego, władze regionu przyjęły **Regionalną Strategię Innowacji Województwa Śląskiego 2030**. Jako główny cel wskazuje ona: „Inteligentne Śląskie – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza zapewniająca przewagę konkurencyjną regionu na arenie międzynarodowej”. Jest on doprecyzowany poprzez cztery cele szczegółowe:

1. zwiększenie zdolności podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych;
2. zapewnienie inkluzywnej transformacji cyfrowej w gospodarce i społeczeństwie regionu;
3. wspieranie konkurencyjności i skutecznej transformacji podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji w kierunku krajowych i międzynarodowych czempionów;
4. rozwijanie kompetencji pracowników i podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji na rzecz inteligentnych specjalizacji, transformacji cyfrowej i innowacyjnej przedsiębiorczości.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego odnosi się również bezpośrednio do **inteligentnych specjalizacji regionu**, którymi są:

- energetyka;
- medycyna;
- technologie informacyjne i komunikacyjne;
- zielona gospodarka;
- przemysły wschodzące.

W świetle trwającej dynamicznej transformacji gospodarczej, związanej przede wszystkim z dążeniem do sukcesywnego obniżania emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz odejścia od gospodarki opartej na wydobywaniu, przetwarzaniu i spalaniu węgla, regiony górniczo-przemysłowe, takie jak województwo śląskie, stają przed szczególnymi wyzwaniami. W celu umożliwienia transformacji nie powodującej głębokich negatywnych skutków społecznych i gospodarczych, podejmowane są systemowe i skoordynowane działania władz województwa i jednostek samorządu terytorialnego, wspierane przez władze, organy i instytucje wyższego szczebla. Plan tych działań wyrażony jest w postaci wciąż powstającego **Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030**

(TPST). Dokument ten zawiera diagnozę wyzwań związanych z transformacją w wymiarze gospodarczym, społecznym i terytorialnym, wskazuje potrzeby i cele służące osiągnięciu neutralności klimatycznej gospodarki oraz zapewniając spójność z dokumentami nadrzędnymi, wskazuje rodzaje przewidywanych do realizacji operacji. Ze względu na kompleksowy charakter przyjmowanych założeń, Plan zawiera również opis mechanizmów zarządzania jego realizacją ze wskazaniem odpowiedzialnych podmiotów. W dostępnym w momencie prac nad niniejszą polityką projekcie TPST, za główny cel wskazano: Sprawiedliwą i efektywną transformację podregionów górniczych w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniającą wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku. O potencjalnym wpływie zapisów TPST na kierunki rozwoju gospodarczego regionu decydują bardziej szczegółowe cele operacyjne:

- A1 Innowacyjna i niskoemisyjna gospodarka podregionów górniczych;
- A2 Zdywersyfikowana oraz zasobo- i energooszczędna gospodarka podregionów górniczych;
- A3 Silna przedsiębiorczość podregionów górniczych;
- B1 Zbilansowana energetyka podregionów górniczych oparta o alternatywne źródła energii;
- B2 Efektywne wykorzystanie terenów przemysłowych podregionów górniczych na cele gospodarcze, środowiskowe i społeczne;
- B3 Efektywny system wzmacniający mobilność w podregionach górniczych
- C1 Atrakcyjny i efektywny system edukacji oraz podnoszenie kwalifikacji w podregionach górniczych
- C2 Atrakcyjny i efektywny system wsparcia rynku pracy podregionów górniczych
- C3 Kompleksowy system wsparcia społecznego i zdrowotnego aktywizujący mieszkańców podregionów górniczych;
- C4 Efektywny społecznie odpowiedzialny system zarządzania transformacją w podregionach górniczych.

Województwo śląskie przykłada również znaczącą wagę do utrzymania i wzmocnienia roli regionu jako jednego z czołowych eksporterów w kraju. Wyrazem akcentowania tego aspektu gospodarki jest opracowanie dokumentu **Województwo Śląskie – kierunek: eksport. Analiza potencjału i identyfikacja potrzeb przedsiębiorstw z sektora MŚP z województwa śląskiego w zakresie internacjonalizacji. Rekomendacje dotyczące instrumentów wsparcia i promocji gospodarczej**. Zapisy tego obszernego i wnikliwego dokumentu zostaną zaimplementowane w ramach Polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego 2030.

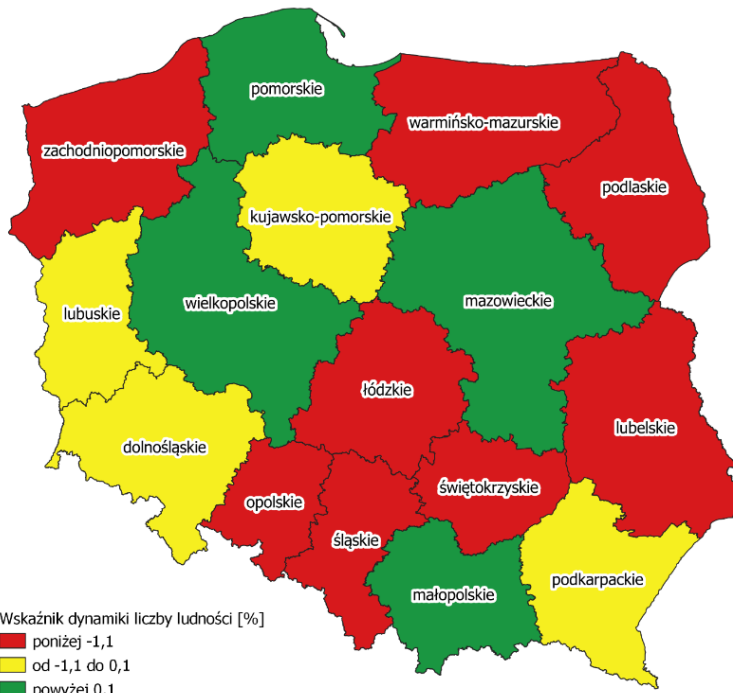

3.2. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Uwarunkowania wewnętrzne stanowią o potencjale i bazie rozwojowej każdej jednostki terytorialnej. W kolejnych podrozdziałach przedstawione zostaną wyniki analiz tych aspektów funkcjonowania regionu, które mają lub mogą mieć kluczowe znaczenie dla jego rozwoju gospodarczego. W celu obserwacji trendów rozwojowych, jeśli tylko było to możliwe – analizy obejmowały dynamikę zmian wartości poszczególnych wskaźników dla lat 2016–2020. Za niezbędne uznano również porównanie sytuacji województwa śląskiego z pozostałymi regionami oraz z uśrednionymi danymi dla całej Polski. Zakres analiz domyka poziom podregionów (NUTS-3), który umożliwia identyfikację przestrzennego zróżnicowania sytuacji społeczno-gospodarczej wewnątrz województwa.

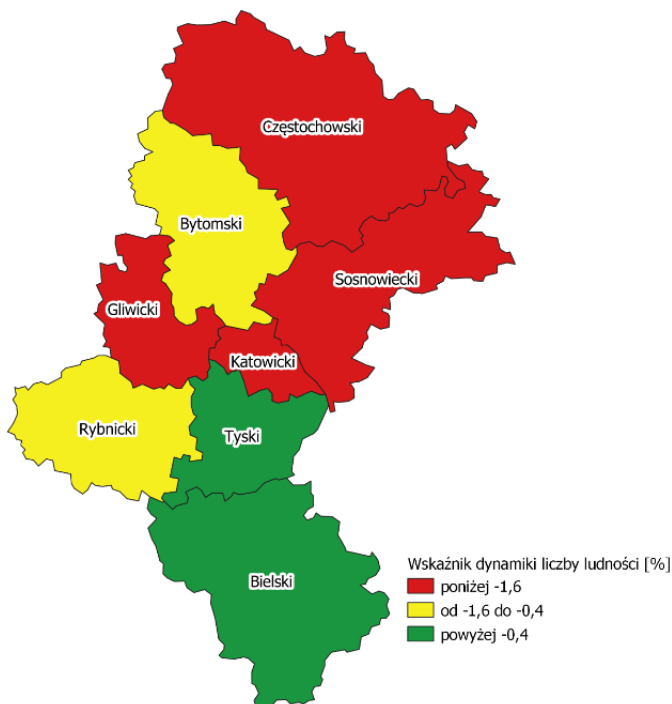
3.2.1. Demografia i rynek pracy

Niebagatelny wpływ na rozwój gospodarczy mają procesy demograficzne, kształtujące sytuację na rynku pracy i decydujące o obciążeniach demograficznych. Podstawowe wskaźniki w tym zakresie związane są ze zmianami liczby ludności. W przypadku województwa śląskiego, liczba ludności w latach 2016–2020 zmniejszyła się o ponad 66 tysięcy osób. Tym samym wskaźnik dynamiki liczby ludności dla tego okresu wyniósł -1,47%, przy średniej dla kraju na poziomie -0,44% (por. ryc. 2). Pod względem procentowego ubytku liczby ludności, województwo śląskie plasowało się na piątym miejscu za: świętokrzyskim (-2,26%), łódzkim (-1,91%), lubelskim (-1,79%) i opolskim (-1,64%). Zróżnicowanie przestrzenne zjawiska depopulacji jest dostrzegalne na poziomie podregionów, gdzie w zdecydowanie lepszej sytuacji znajduje się południowa część województwa (por. ryc. 3). Problemy natury demograficznej mogą być szczególnie istotne w świetle dostępnych prognoz, zgodnie z którymi spadek liczby ludności województwa będzie się pogłębiał. Zgodnie z prognozami GUS, liczba ludności województwa śląskiego spadnie do roku 2030 o ponad 350 tys., a do roku 2050 o ponad 900 tys. osób w porównaniu ze stanem z roku 2013. Dalsza depopulacja województwa śląskiego może stanowić zagrożenie dla rozwoju gospodarczego, uderzając szczególnie w przedsiębiorstwa poszukujące wykwalifikowanych kadr do prowadzenia działalności na terenie województwa. Skutki tego procesu będą również odczuwalne w postaci kurczącego się rynku wewnętrznego regionu.

Rycina 2. Regionalne zróżnicowanie przyrostu względnego liczby ludności w Polsce dla okresu 2016–2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

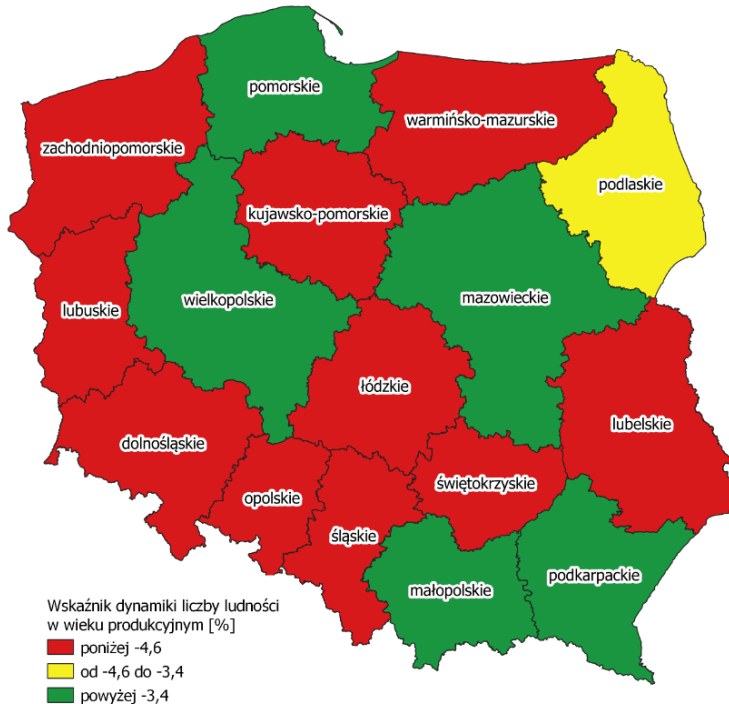

Rycina 3. Zróżnicowanie przyrostu względnego liczby ludności w podregionach województwa śląskiego dla okresu 2016–2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

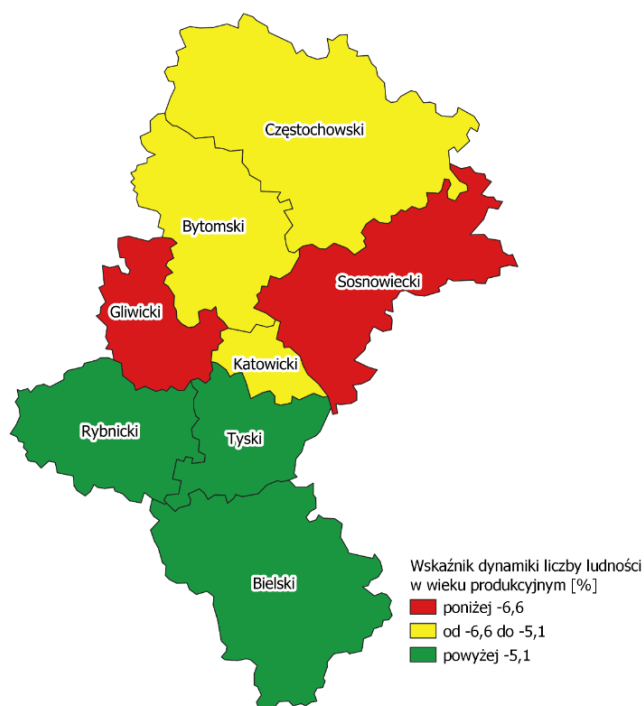
Szczególny wpływ na funkcjonowanie gospodarki regionu mogą mieć zmiany liczby ludności w wieku produkcyjnym, określanej jako podażowa część rynku pracy. W przypadku województwa śląskiego, liczba ta spadła w latach 2016–2020 o niemal 165

tysięcy osób. Oznacza to, że wartość wskaźnika dynamiki liczby ludności w wieku produkcyjnym wyniosła w tym okresie $-6,99\%$, przy średniej dla kraju na poziomie $-5,75\%$ (por. ryc. 4). Województwo śląskie należy do grupy regionów o najbardziej niekorzystnej sytuacji pod tym względem, a zjawisko jest szczególnie widoczne w jego północnej części (por. ryc. 5).

Rycina 4. Zróznicowanie regionalne wskaźnika dynamiki liczby ludności w wieku produkcyjnym w Polsce dla okresu 2016-2020.

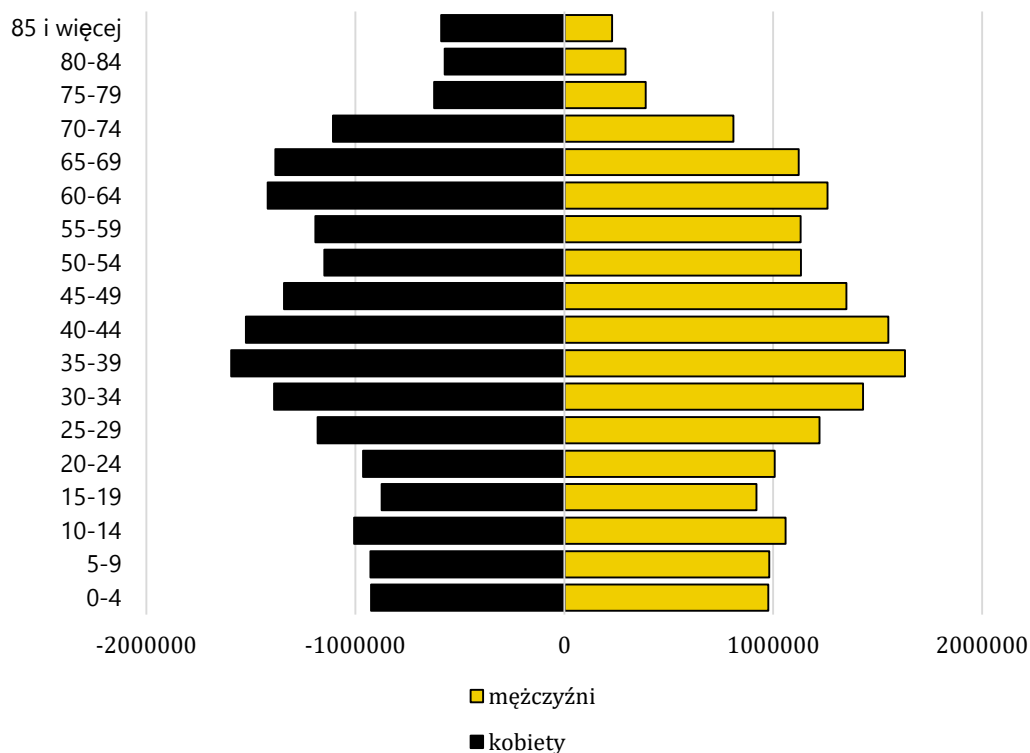
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rycina 5. Wskaźnik dynamiki liczby ludności w podregionach województwa śląskiego dla okresu 2016-2020.

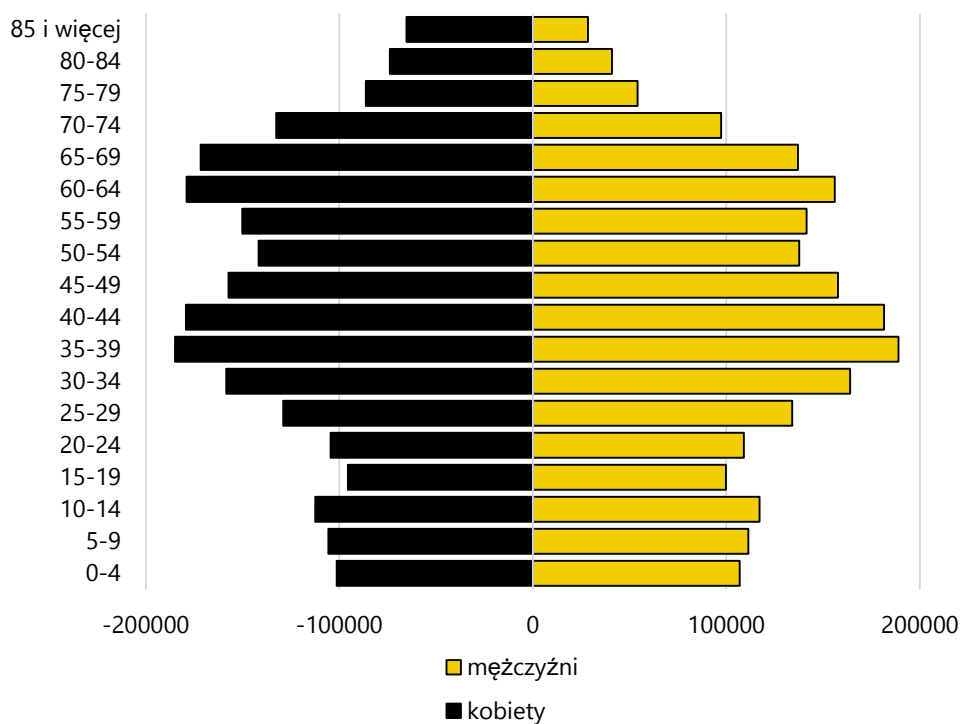
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Przywoływana już wcześniej Prognoza Ludności na lata 2014-2050 przewiduje dla województwa śląskiego spadek liczby osób w wieku produkcyjnym o ponad 360 tys. do roku 2030 i ponad 900 tys. do roku 2050, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym o ponad 140 tys. do roku 2030 i ponad 250 tys. do roku 2050. Należy przy tym podkreślić, że dotychczasowa zmiana liczby ludności w tym przedziale wiekowym przebiega bardziej dynamicznie, niż przewidywała prognoza, która zakładała dla lat 2016-2020 spadek o około 100 tys. osób. Na dalsze starzenie się ludności wskazuje również aktualna struktura ze względu na wiek i płeć. Piramida wieku wskazuje na społeczeństwo starzejące się i nie odbiega w sposób znaczący od wzorca dla całego kraju (por. ryc. 6 i 7). Niekorzystna tendencja związana ze strukturą ludności dotyczy współczynnika obciążenia demograficznego. Jest on określany liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym, przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym, a jego wartość dla województwa śląskiego wzrosła z 62 w roku 2016 do 69 w roku 2020. Zgodnie z prognozami GUS, wartość ta do roku 2050 może wzrosnąć do 81 osób w wieku nieprodukcyjnym, przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Rycina 6. Ludność Polski wg wieku i płci. Stan na 31.12.2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rycina 7. Ludność województwa śląskiego wg wieku i płci. Stan na 31.12.2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Biorąc pod uwagę zróżnicowanie dochodu pomiędzy osobami aktywnymi zawodowo, a osobami pozostającymi na emeryturze – wyzwania demograficzne wiążą się nie tylko z koniecznością zapewnienia odpowiedniej infrastruktury i usług dla osób starszych, ale również z niższą siłą nabywczą społeczności regionu. Te tendencje, pozostając we wzajemnym powiązaniu ze sobą, będą stanowiły znaczące wyzwanie dla gospodarki województwa śląskiego w kolejnych latach.

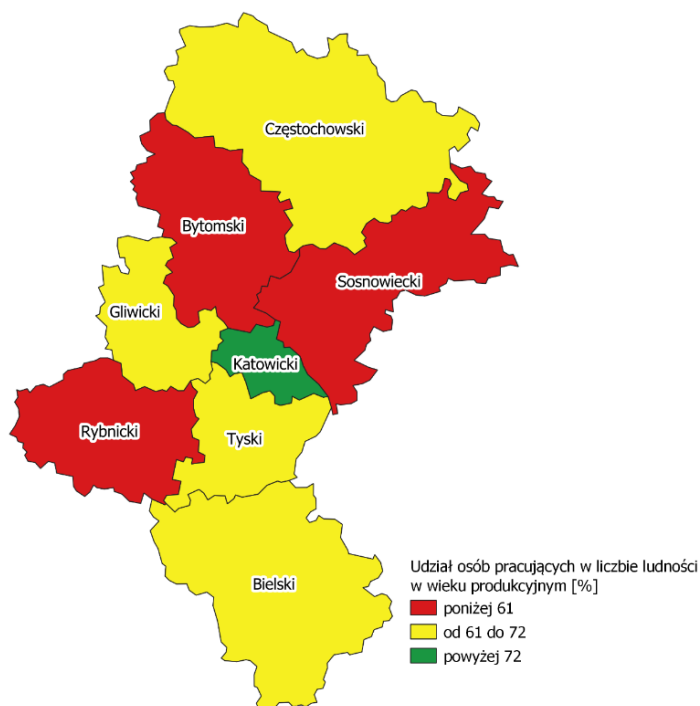
W bardziej pozytywny sposób kształtowała się liczba osób pracujących w województwie śląskim, która w latach 2016–2019¹ wzrosła o około 70 tysięcy. Udział osób pracujących w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym wyniósł w roku 2019 66%, przy średniej krajowej równej 68,5% (por. ryc. 8). Najlepszą sytuację pod tym względem zaobserwowano w podregionie katowickim, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 81,9% (por. ryc. 9).

Rycina 8. Udział osób pracujących w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym w województwach w roku 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

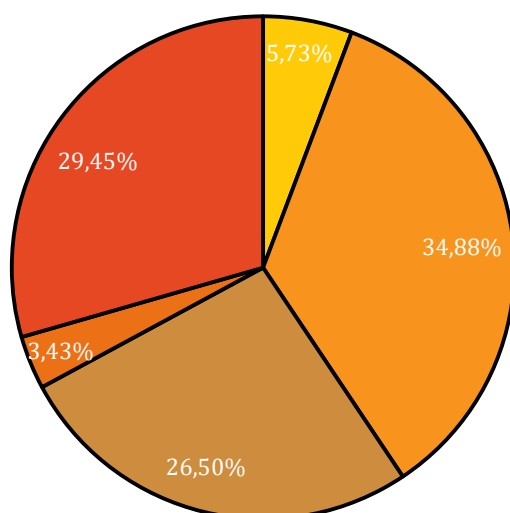
¹ Dane dla roku 2020 były niedostępne w momencie powstawania tekstu

Rycina 9. Udział osób pracujących w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym w podregionach województwa śląskiego w roku 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Struktura zatrudnienia z podziałem na podstawowe sektory kształtowała się następująco: 5,73% rolnictwo, 34,88% przemysł i budownictwo, 59,39% usługi (por. ryc. 10). Struktura ta jest charakterystyczna dla współczesnej gospodarki w regionach uprzemysłowionych. Zatrudnienie w rolnictwie jest na niskim poziomie typowym dla gospodarek rozwiniętych. Proporcje zatrudnienia w sektorach przemysłowym i usługowym wskazują zaś na znaczącą rolę przemysłu w regionie, co wynika z jego specyfiki i tradycji gospodarczych. W świetle zapisów strategii i programów wyższego szczebla oraz w nawiązaniu do zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych, istnieją przesłanki do kształtowania przyszłej struktury zatrudnienia uwzględniającej wzrost udziału sektora usług oraz transformację sektora przemysłowego..

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- przemysł i budownictwo
- handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości

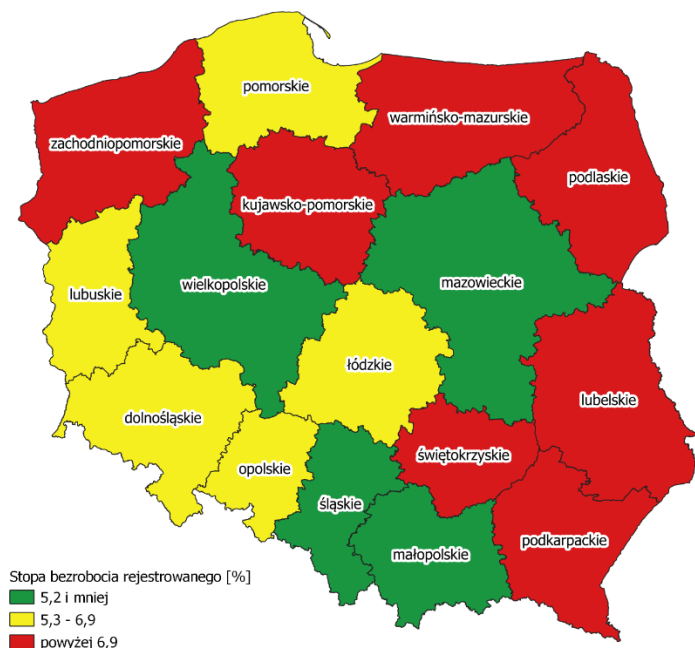
Rycina 10. Struktura pracujących w województwie Śląskim według grup sekcji PKD w roku 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analiza dynamiki stopy bezrobocia wykazuje ogólny trend spadkowy, z obserwowalnym wahaniem stanowiącym skutek pandemii COVID-19. Stopa bezrobocia rejestrowanego spadła w województwie śląskim z poziomu 6,6% do 4,6% w okresie 2016-2021. Ciągły coroczny spadek był obserwowany do roku 2019, kiedy to wartość wskaźnika osiągnęła najniższy poziom 3,6%. Warto mieć w tym przypadku na uwadze fakt, że wartość wskaźnika na poziomie 3-4% uważana jest za tak zwane bezrobocie naturalne charakterystyczne dla stanu równowagi na rynku pracy. Obejmuje ono osoby bezrobotne, które dobrowolnie nie podejmują aktywności zawodowej, pomimo dostępnych ofert pracy. Jest to typowe zjawisko na stabilnym rynku pracy, obserwowane również w sytuacji deficytu siły roboczej. W trakcie pandemii stopa bezrobocia wzrosła znacząco do 4,9% i zaczęła ponownie maleć w roku 2021.

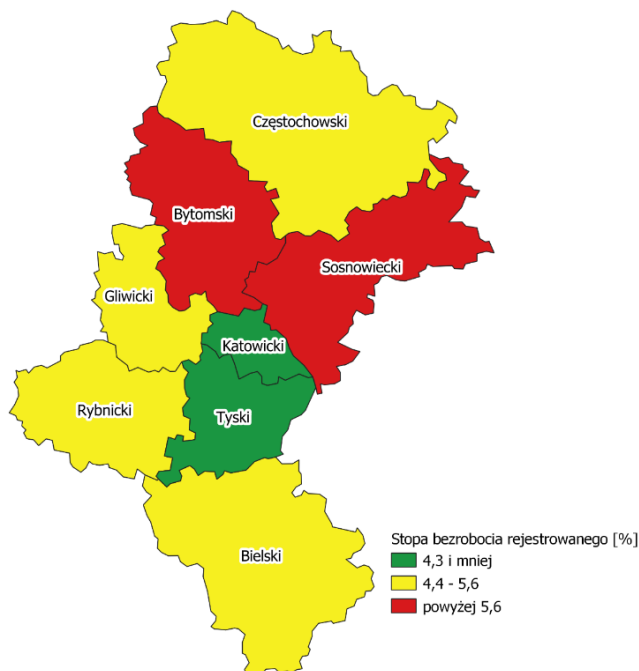
W porównaniu do pozostałych regionów Polski, województwo śląskie wypada pozytywnie (por. ryc. 11) i w sierpniu 2021 roku było na drugim miejscu wśród województw o najniższej stopie bezrobocia (średnia wartość wskaźnika dla Polski wynosiła w tym momencie 5,8%). Sytuacja w zakresie bezrobocia jest w dość wysokim stopniu zróżnicowana na poziomie podregionów województwa śląskiego, gdzie lepiej wypadają podregiony zlokalizowane w południowej części województwa

(por. ryc. 12). W sierpniu 2021 r. w najlepszej sytuacji pod tym względem znajdował się podregion katowicki (2,9%), w najgorszej zaś – bytomski (7%).

Rycina 11. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwach w sierpniu 2021 r..

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rycina 12. Stopa bezrobocia rejestrowanego w podregionach województwa śląskiego w sierpniu 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS..

Dla przyszłości rynku pracy istotna jest również kwestia kwalifikacji potencjalnych zatrudnionych w przedsiębiorstwach. Szczególnie użyteczne w tym zakresie są badania dotyczące zawodów deficytowych, zrównoważonych i nadwyżkowych (Barometr Zawodów), które należy uwzględnić przy kształtowaniu polityki związanej z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych i ich przebranżowieniem. Badanie uwzględnia 168 zawodów, z czego w województwie śląskim na rok 2021 33 zawody uznano za deficytowe (pełna lista w tabeli 1). Braki w tych zawodach wynikają przede wszystkim z: niewielkiej liczby wykwalifikowanych kandydatów i niekorzystnych warunków oferowanych przez pracodawców. Dodatkowe czynniki deficytowości określonych zawodów to: luka pokoleniowa (niewystarczająca liczba absolwentów), migracje zarobkowe i brak zdolności do pracy z przyczyn zdrowotnych.

Brak wykwalifikowanych pracowników, zgodnie z wynikami badania, jest szczególnie dotkliwy dla następujących branż:

- budowlana;
- produkcyjna;
- gastronomiczna;
- naprawa pojazdów;
- opieka zdrowotna;
- edukacja;
- księgowość;
- transport.

Tabela 1. Zawody deficytowe w województwie śląskim

1.	<i>Betoniarze i zbrojarze</i>
2.	<i>Blacharze i lakiernicy samochodowi</i>
3.	<i>Brukarze</i>
4.	<i>Cieśle i stolarze budowlani</i>
5.	<i>Cukiernicy</i>
6.	<i>Dekarze i blacharze budowlani</i>
7.	<i>Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy</i>
8.	<i>Fryzjerzy</i>
9.	<i>Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych</i>
10.	<i>Kucharze</i>
11.	<i>Lekarze</i>

12.	<i>Magazynierzy</i>
13.	<i>Mechanicy pojazdów samochodowych</i>
14.	<i>Monterzy instalacji budowlanych</i>
15.	<i>Murarze i tynkarze</i>
16.	<i>Nauczyciele praktycznej nauki zawodu</i>
17.	<i>Nauczyciele przedmiotów zawodowych</i>
18.	<i>Nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych</i>
19.	<i>Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych</i>
20.	<i>Operatorzy obrabiarek skrawających</i>
21.	<i>Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej</i>
22.	<i>Piekarze</i>
23.	<i>Pielęgniarki i położne</i>
24.	<i>Pomoce kuchenne</i>
25.	<i>Pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych</i>
26.	<i>Pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie</i>
27.	<i>Pracownicy służb mundurowych</i>
28.	<i>Ratownicy medyczni</i>
29.	<i>Robotnicy budowlani</i>
30.	<i>Robotnicy obróbki drewna i stolarze</i>
31.	<i>Samodzielni księgowi</i>
32.	<i>Spawacze</i>
33.	<i>Ślusarze</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Barometru Zawodów 2021.

3.2.2. Stan i ochrona środowiska przyrodniczego

Województwo śląskie jest jednym z regionów, w którym obserwuje się szczególnie wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza. Zgodnie z danymi GIOŚ za rok 2020, część lub cały obszar województwa został objęty klasą C (przekroczone dopuszczalne lub docelowe stężenie zanieczyszczeń) dla następujących substancji:

dwutlenku azotu, benzo(a)pirenu oraz pyłów PM 2,5 i PM 10. Podstawowym źródłem zanieczyszczeń jest niska emisja z indywidualnych źródeł ciepła. W porównaniu do reszty kraju, szczególnie uciążliwe w województwie śląskim są również zanieczyszczenia przemysłowe, wynikające z profilu gospodarczego regionu o historycznie dużym znaczeniu sektorów związanych z wydobywaniem i przetwórstwem surowców naturalnych. Pod względem emisji gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych przypadających na kilometr kwadratowy powierzchni, województwo śląskie wypada najgorzej w kraju, z wartością wskaźnika na poziomie 2368 t/km² w roku 2020. Średnia dla kraju w tym samym okresie wyniosła 595 t/km². Tym samym województwo śląskie odpowiada za 15,69% wszystkich zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych emitowanych w kraju (wyższy udział mają tylko województwa łódzkie i mazowieckie).

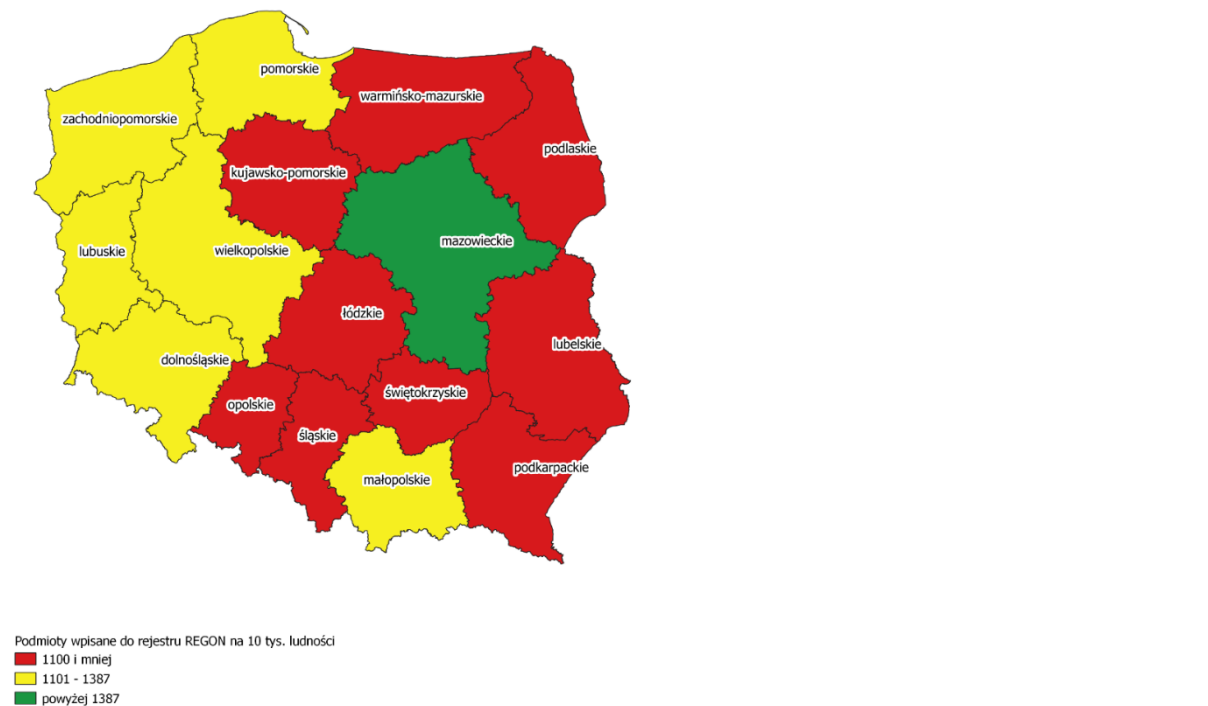
Dane dotyczące emisji zanieczyszczeń do powietrza są szczególnie istotne w kontekście aktualnych kierunków polityk publicznych na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Zakładają one transformację gospodarki w kierunku zeroemisyjności i nowoczesnego przemysłu stosującego „czyste” technologie produkcji. W tym ujęciu pozytywnym sygnałem w zakresie ochrony środowiska są nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej. W przeliczeniu na jednego mieszkańca są one najwyższe w Polsce (573,56 zł przy średniej krajowej 407,41 zł²), co jest wypadkową rozwiniętego przemysłu, rosnącej świadomości ekologicznej oraz obowiązków wynikających z regulacji na poziomie ustawowym. W roku 2016 nakłady te wynosiły 308,33 zł na jednego mieszkańca, co oznacza wzrost o 86% w ciągu czterech lat. Warto podkreślić, że wysokość koniecznych do poniesienia wydatków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną warunkowana jest obecnym wpływem gospodarki na środowisko, a najwyższe nakłady ponoszone są w obszarach o szczególnie intensywnym negatywnym wpływie na jakość powietrza i wód.

3.2.3. Przedsiębiorczość, dominujące sektory i branże

W województwie śląskim liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wyniosła w roku 2020 ponad 494 tysiące. W okresie 2016–2020 liczba ta wzrosła o 5,8%. Porównanie z innymi jednostkami terytorialnymi umożliwia liczbę podmiotów w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności, uznawaną za wskaźnik przedsiębiorczości. W województwie śląskim jego wartość w roku 2020 wyniosła 1100 podmiotów na dziesięć tysięcy mieszkańców, przy średniej dla Polski na poziomie 1219. Wartość ta oznacza ósme miejsce wśród wszystkich regionów (por. ryc. 13). Analiza na poziomie podregionów wskazuje na zróżnicowanie wartości

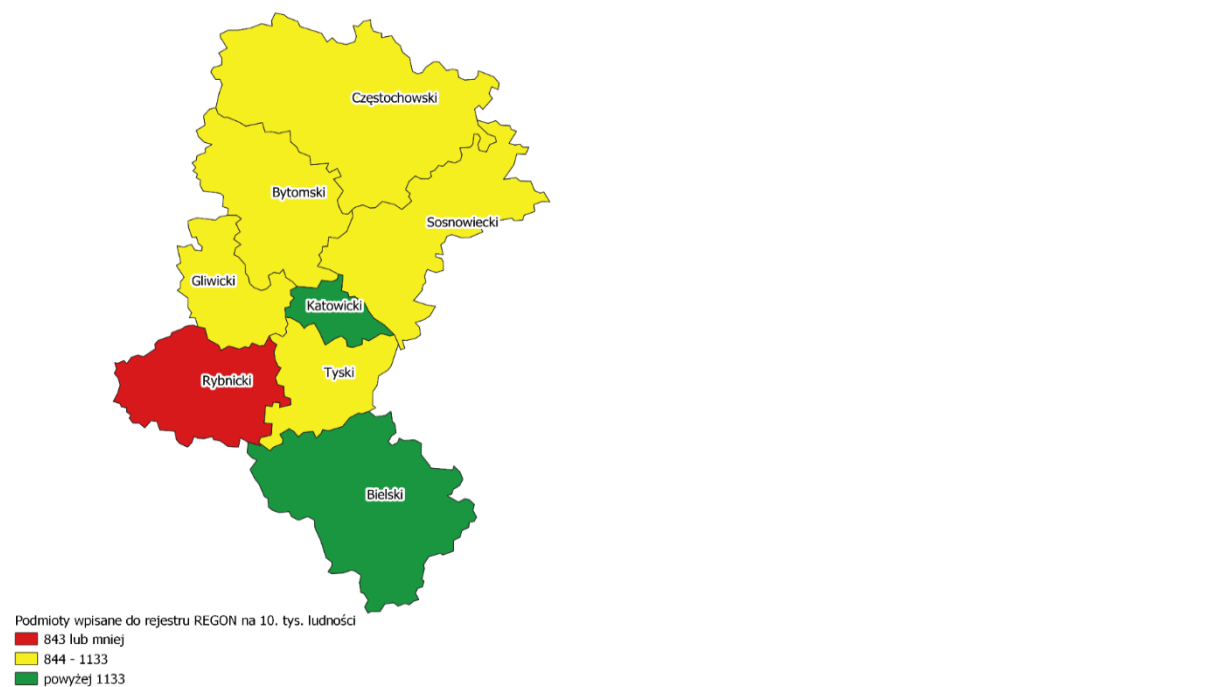
² Ze względu na dostępność danych – wartości dotyczą roku 2019.

wskaźnika od 843 w podregionie rybnickim do 1252 w podregionie katowickim (por. ryc. 14).

Rycina 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w województwach w roku 2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rycina 14. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w podregionach województwa śląskiego w roku 2020.

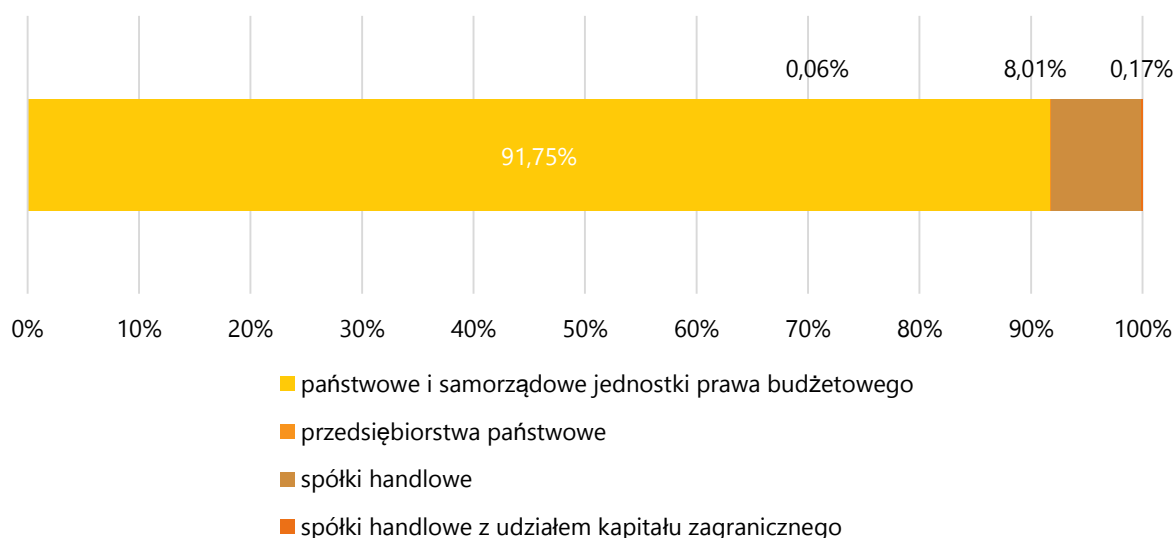
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wśród działających na terenie województwa podmiotów wpisanych do rejestru REGON, niemal 97% stanowią podmioty prywatne. Ich struktura pod względem liczby zatrudnionych osób wskazuje natomiast na zdecydowaną dominację mikro i małych przedsiębiorstw (96,43% podmiotów zatrudnia od 0 do 9 osób, a kolejne 2,89% podmiotów – od 10 do 19 osób; por. tab. 2). W sektorze publicznym (por. ryc. 15) dominują państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego (91,75% podmiotów) oraz spółki handlowe (8,01% podmiotów). Sektor prywatny (por. ryc. 16) pod względem ilościowym zdominowany jest z kolei przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (83,99% podmiotów) oraz spółki handlowe (11,42%).

Tabela 2. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w województwie śląskim wg klas wielkości dla roku 2020.

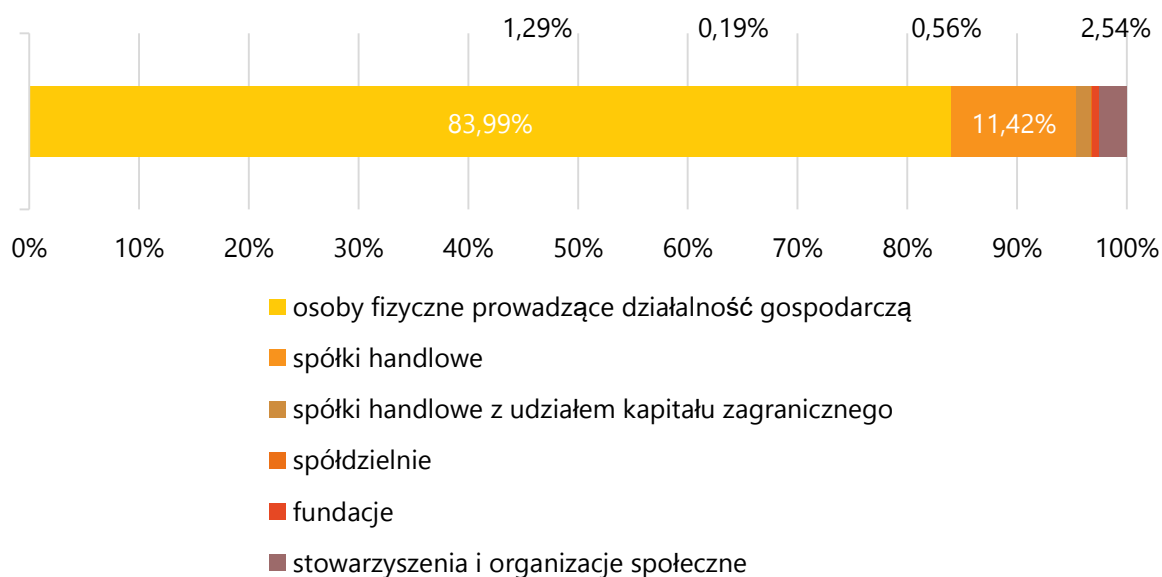
Liczba zatrudnionych	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej	ogółem
Liczba podmiotów w województwie śląskim	44970	1346	2738	3550	748	46633
Odsetek podmiotów w województwie śląskim	96,43%	2,89%	0,59%	0,08%	0,02%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rycina 15. Struktura podmiotów gospodarki narodowej sektora publicznego wpisanych do rejestru REGON w województwie śląskim w roku 2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rycina 16. Struktura podmiotów gospodarki narodowej sektora prywatnego wpisanych do rejestru REGON w województwie śląskim w roku 2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Biorąc pod uwagę liczbę osób pracujących wg sekcji działalności PKD 2007, najliczniej reprezentowane branże w gospodarce województwa to (por. ryc. 17):

- przetwórstwo przemysłowe (sekcja C – 21,45% pracujących)
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G – 15,46%);
- edukacja (sekcja P – 7,81%)
- transport i gospodarka magazynowa (sekcja H – 6,67%)
- budownictwo (sekcja F – 6,48%);
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q – 6,47%)

Wyżej wymienione sekcje skupiają łącznie 64,34% pracujących w województwie śląskim.

Rycina 17. Pracujący w województwie śląskim wg sekcji PKD 2007 w roku 2020.
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Tak ogólne statystyki, bez odniesienia do gospodarki kraju nie pozwalają jednak na identyfikację specyfiki gospodarczej regionu. Bardziej szczegółowy obraz dają analizy przeprowadzone na poziomie działów PKD 2007. W celu identyfikacji wyróżniających się na tle kraju branż i sektorów, obliczony został procentowy udział przedsiębiorstw województwa śląskiego, w ogólnej liczbie podmiotów dla kraju, z podziałem na sekcje i działy PKD. Pod tym względem, w przypadku dziesięciu działów udział województwa śląskiego wyniósł ponad 15%:

- sekcja B, dział 05: wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego (lignitu);
- sekcja B, dział 09: działalność usługowa wspomagająca górnictwo i wydobywanie;
- sekcja E, dział 39: działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami;
- sekcja C, dział 24: produkcja metali;
- sekcja C, dział 19: wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej;
- sekcja C, dział 27: produkcja urządzeń elektrycznych;
- sekcja C, dział 15: produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych;
- sekcja C, dział 29: produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep z wyłączeniem motocykli;
- sekcja C, dział 28: produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana;
- sekcja J, dział 61: telekomunikacja.

Widoczna jest koncentracja branży wydobywczej i przemysłu ciężkiego, szczególnie szkodliwych dla środowiska przyrodniczego. Przez dziesięciolecia uprzemysłowienie regionu i bogactwo zasobów kopalin stanowiły o sile gospodarczej regionu i decydowały o jego znaczeniu w kraju i Europie. Aktualnie jednak, w świetle narastającego kryzysu klimatycznego, podjętych decyzji o odejściu od węgla oraz transformacji gospodarki, koncentracja tego typu działalności w województwie śląskim staje się znaczącym wyzwaniem. Nowa polityka rozwoju gospodarczego już dziś wymusza daleko idące zmiany w strukturze branżowej regionu, co pociąga za sobą konieczność przebranżowienia i modernizacji przemysłu, a także przekwalifikowania i zapewnienia miejsc pracy zasobom ludzkim, które będą uwalniane wraz z wygaszaniem wydobycia węgla.

3.2.4. Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto

Ogólną miarą wzrostu gospodarczego jest produkt krajowy brutto. W przypadku województwa śląskiego wyniósł on w 2019 roku ponad 277 mld zł, co oznacza wzrost o 20,86% w stosunku do roku 2016. Region zajmuje drugie miejsce w kraju w

kraju pod względem udziału w wytwarzaniu PKB Polski (12,08%) i ustępuje pod tym względem tylko województwu mazowieckiemu (22,82%). Bardziej miarodajnym wskaźnikiem w przypadku porównań z innymi jednostkami jest PKB per capita. Pod tym względem województwo śląskie (61 322 zł) zajmuje czwartą pozycję w kraju za mazowieckim (96 516 zł), dolnośląskim (65 388 zł) i wielkopolskim (64 703 zł), przy średniej dla Polski na poziomie 59 746 zł (por. ryc. 18). PKB per capita wzrosło w regionie o 21,98% dla okresu 2016–2019 (w Polsce przyrost o 23,22%). Wysokie PKB jest wskaźnikiem siły regionalnej gospodarki. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na fakt, że wolniejszy, niż w innych regionach wzrost gospodarczy może w przyszłości oznaczać ostabienie pozycji województwa śląskiego, jako jednego z biegunów wzrostu ekonomicznego kraju.

Rycina 18. PKB per capita w województwach w roku 2019.

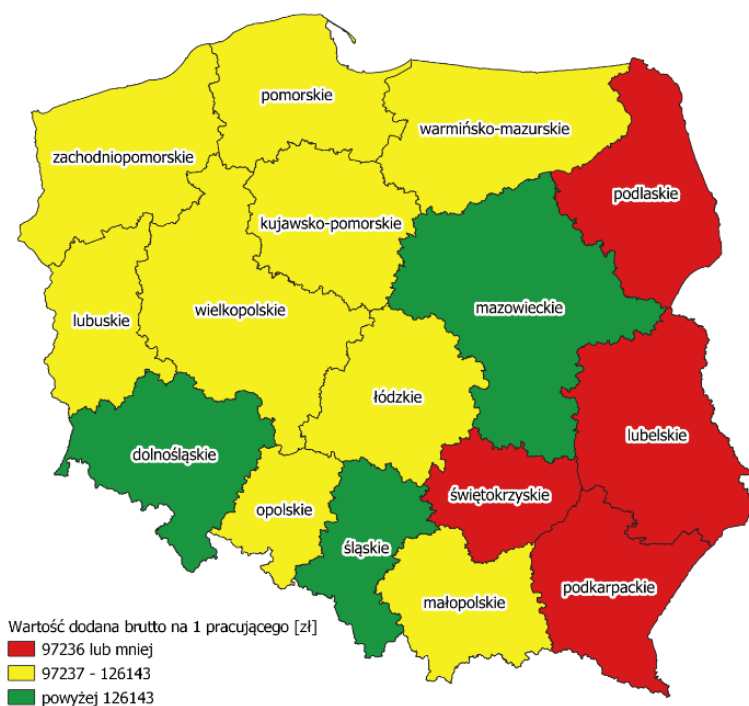
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Istotną miarą stanu gospodarki jest również wartość dodana brutto, stanowiąca sumę wartości dodanej brutto wszystkich sektorów instytucjonalnych lub gałęzi działalności gospodarczej³. W przypadku województwa śląskiego WDB wzrosła w latach 2016–2018⁴ o 9,6%, do poziomu 134 054 zł na jednego pracującego, przy średniej krajowej równej 123 451 zł. Województwo śląskie zajmowało pod tym względem trzecie miejsce w kraju, ustępując tylko województwom: mazowieckiemu i dolnośląskiemu (por. ryc. 19). Najwyższe wartości wskaźnika charakteryzują

³ Obliczana jest jako różnica między produkcją globalną i zużyciem pośrednim (strona produkcji) lub jako suma kosztów związanych z zatrudnieniem, amortyzacji środków trwałych, nadwyżki operacyjnej brutto/dochodu mieszanego brutto oraz pozostałych podatków pomniejszonych o dotacje związane z produkcją (strona dochodowa).

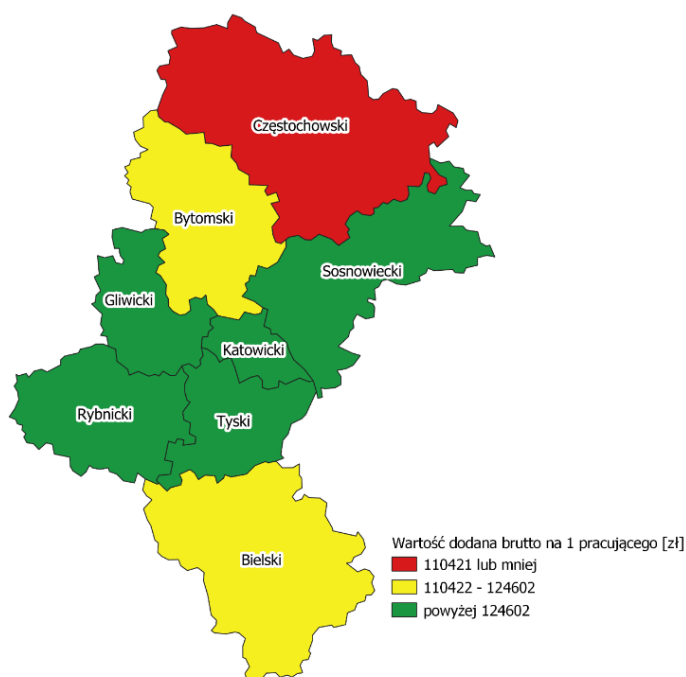
⁴ GUS opublikował wartości do roku 2018

centralnie ułożone podregiony województwa (por. ryc. 20), na czele z podregionem gliwickim (146 858 zł). Niższe wartości odnotowano dla podregionów północnych i południowych, z wartością minimalną w podregionie częstochowskim (110 421 zł). Nominalnie, wartość dodana brutto wzrosła w województwie śląskim z 202, 49 mld zł w roku 2016 do 228,10 mld zł w roku 2018.

Rycina 19. Wartość dodana brutto na jednego pracującego w województwach dla roku 2018 [zł].

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rycina 20. Wartość dodana brutto na jednego pracującego w podregionach województwa śląskiego dla roku 2018 [zł].

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Nominalnie, wartość dodana brutto wzrosła w województwie śląskim z 202,49 mld zł w roku 2016 do 228,10 mld zł w roku 2018.

Struktura wartości dodanej brutto wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 pozwala stwierdzić które branże miały największy wkład w tę wartość. W roku 2018 zdecydowanie największy udział wygenerowało przetwórstwo przemysłowe odpowiedzialne za 23,75% wartości dodanej brutto regionu (por. tab. 3). Kolejne miejsca zajmowały: handel hurtowy i detaliczny, budownictwo, górnictwo i wydobywanie oraz transport i gospodarka magazynowa. Udział pozostałych sekcji w generowaniu wartości dodanej brutto zawierał się w przedziale od 0,13% (Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) do 5,03% (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna).

Tabela 3. Wartość dodana brutto gospodarki województwa śląskiego wg sekcji PKD 2007

Sekcja PKD 2007	Opis sekcji	Wartość dodana brutto w 2018 roku	% Wartości dodanej brutto województwa
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1 660 000 000,00 zł	0,73%
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	15 727 000 000,00 zł	6,89%
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	54 171 000 000,00 zł	23,75%
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5 198 000 000,00 zł	2,28%
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3 034 000 000,00 zł	1,33%
Sekcja F	Budownictwo	18 287 000 000,00 zł	8,02%
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	39 987 000 000,00 zł	17,53%
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	13 697 000 000,00 zł	6,00%
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3 054 000 000,00 zł	1,34%
Sekcja J	Informacja i komunikacja	5 699 000 000,00 zł	2,50%
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6 600 000 000,00 zł	2,89%
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	9 816 000 000,00 zł	4,30%
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11 483 000 000,00 zł	5,03%
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	5 403 000 000,00 zł	2,37%
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10 573 000 000,00 zł	4,64%
Sekcja P	Edukacja	8 885 000 000,00 zł	3,90%
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9 980 000 000,00 zł	4,38%

Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1 704 000 000,00 zł	0,75%
Sekcja S	Pozostała działalność usługowa	2 850 000 000,00 zł	1,25%
Sekcja T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	295 000 000,00 zł	0,13%
Ogółem		228 103 000 000,00 zł	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dane w przeliczeniu na jednego pracownika, stanowiące o efektywności gospodarki, są publikowane z podziałem na grupy sekcji PKD. Pozwalają one jednak zauważyć pewne zasadnicze prawidłowości. W roku 2018 największa wartość dodana brutto na jednego pracownika była wytwarzana przez usługi z zakresu działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsługi rynku nieruchomości. Kolejne miejsca zajmowały: budownictwo oraz przemysł. Najmniej korzystnie wypadało pod tym względem rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybołówstwo (por. tab. 4).

Tabela 4. Wartość dodana brutto na 1 pracującego wg grup sekcji PKD 2007 w województwie śląskim w roku 2018 wg grup sekcji PKD 2007

Grupy sekcji PKD 2007	Wartość dodana brutto na 1 pracującego
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sekcja A)	18 872,00 zł
Przemysł (sekcje B,C,D,E)	161 096,00 zł
Budownictwo (sekcja F)	171 111,00 zł
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (sekcje G,H,I,J)	139 498,00 zł
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości (sekcje K,L)	259 049,00 zł
Pozostałe usługi (sekcje M,N,O,P,Q,R,S,T)	100 182,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

3.2.5. Atrakcyjność inwestycyjna regionu

Atrakcyjność inwestycyjna regionu jest szczególnie istotna w świetle dynamicznych i często odgórnie stymulowanych przekształceń gospodarczych, kiedy wygaszanie niektórych sektorów gospodarki musi być równoważone przyciąganiem nowych inwestorów z innych branż.

Lokalizacja

Pomimo postępującej globalizacji, rozwoju transportu, logistyki i technologii telekomunikacyjnych, lokalizacja pozostaje istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego regionów. Współcześnie aspekt ten jest ściśle powiązany z dostępnością transportową i służącą jej infrastrukturą, w dużej mierze wpływającą na atrakcyjność inwestycyjną. W przypadku województwa śląskiego, dobre skomunikowanie zapewniają:

- Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice”;
- europejska trasa E40 (Autostrada A4);
- europejska trasa E75 (Autostrada A1, droga ekspresowa S1)
- linia kolejowa E30 Drezno – Wrocław – Katowice – Przemyśl – Kijów – Moskwa
- linia kolejowa E65 Gdynia – Warszawa – Katowice – Ostrawa – Wiedeń – Rijeka
- port śródlądowy w Gliwicach;
- Euroterminal Sławków.

System wspierania przedsiębiorczości w regionie

W odniesieniu do rozwoju gospodarczego jednostek terytorialnych, duże znaczenie mają istniejące na danym obszarze warunki do prowadzenia działalności

gospodarczej. Wiele kształtujących je czynników składa się na tzw. „klimat przedsiębiorczości”. Znaczącym elementem wpływającym na kształtowanie „klimatu” sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości na danym terenie jest odpowiednie zaplecze w postaci instytucji otoczenia biznesu (IOB). Zapewnienie zaspokajającej zapotrzebowanie przedsiębiorców liczby sprawnie funkcjonujących IOB jest jednym z wyzwań stawianych przed jednostkami samorządu terytorialnego. Wspieranie ich działalności stanowi również jeden z instrumentów stymulowania rozwoju gospodarczego.

System wspierania przedsiębiorczości w województwie śląskim obejmuje szereg zintegrowanych działań i instytucji. Zgodnie z danymi Śląskiego Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera w Katowicach, w regionie funkcjonują liczne i zróżnicowane instytucje otoczenia biznesu (IOB). Sieć IOB w województwie śląskim tworzą izby gospodarcze, przemysłowe i handlowe, cechy rzemieślnicze, ośrodki wspierania przedsiębiorczości, ośrodki doradcze, ośrodki informacji gospodarczej oraz stowarzyszenia gospodarcze. głównym dążeniem organizacji wspierających przedsiębiorczość jest wzrost konkurencyjności oraz rozwój sektora MŚP. Rozwój innowacyjności przedsiębiorstw regionu oraz transfer technologii wspierany jest przez parki przemysłowe oraz naukowo-technologiczne. Znaczącą rolę odgrywają również instytucje umożliwiające dostęp do różnego rodzaju instrumentów finansowych: fundusze pożyczkowe, poręczeniowe, venture capital.

Zgodnie z danymi ŚCOIE, przedsiębiorstwa z województwa śląskiego wspierane są w ramach działalności:

- 22 parków przemysłowych i naukowo-technologicznych
- 10 agencji rozwoju
- 24 izby gospodarcze
- 27 klastrów
- 10 inkubatorów przedsiębiorczości.

Gęsta i zróżnicowana sieć IOB zapewnia komplementarne względem siebie narzędzia wspierania przedsiębiorstw o różnej wielkości, strukturze, prowadzących swoją działalność w ramach różnych branż produkcyjnych i usługowych.

W otoczeniu biznesu funkcjonują również ośrodki badawczo-rozwojowe. W województwie śląskim w roku 2018 funkcjonowały 34 szkoły wyższe: uniwersytety, szkoły techniczne, ekonomiczne, wychowania fizycznego, artystyczne, teologiczne oraz pedagogiczne. W regionie funkcjonowało ponadto 20 jednostek zamiejscowych uczelni wyższych. Liczba studentów wynosiła niemal 115 tys. (9,3% osób studiujących w Polsce, co oznaczała piąte miejsce wśród województw pod względem liczby studentów). W latach 2016–2019 liczba studentów przypadających na 10 tys. mieszkańców spadła z 264 do 255 osób. W 2020 roku województwo śląskie zajmowało pod tym względem 9 miejsce w kraju (średnia dla Polski wyniosła 318

studentów na 10 tys. mieszkańców). Uczelnie wyższe nie tylko dostarczają wykształcone kadry dla gospodarki, ale również aktywnie włączają się we współpracę z przedsiębiorcami. Wyrazem tego rodzaju współpracy są badania realizowane na zlecenie biznesu oraz wspólne projekty badawcze. Działalność badawczo-rozwojową podejmuje również 18 instytutów badawczych. Aż 10 z nich należy do Sieci Badawczej Łukasiewicz – trzeciej pod względem wielkości sieci badawczej w Europie

Jednym z kluczowych atutów regionu w kontekście stymulowania rozwoju gospodarczego jest Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (KSSE), w której zasięgu znajduje się również 6 powiatów województwa opolskiego. Dotychczasowo oferta KSSE przyciągnęła 450 przedsiębiorstw, które zainwestowały 42 mld zł, tworząc 80 tys. miejsc pracy. Strefa została doceniona w międzynarodowych rankingach i była uznawana za najlepszą w Europie w latach 2015-17 oraz 2019. W 2019 roku została dodatkowo uznana za drugą najbardziej atrakcyjną na świecie (ranking FDI Business Financial Times). KSSE oferuje ukierunkowane wsparcie dla przedsiębiorców, sklasyfikowane w czterech kategoriach:

1. Pro-Partner (zawijazywanie partnerstw na rzecz rozwoju gospodarczego regionu);
2. Pro-Investor (przyciąganie inwestorów, oferta terenów inwestycyjnych, ulgi podatkowe, przewodnik inwestora);
3. Pro-Expo (wsparcie eksportu);
4. Pro-Edu (rozwój kadr, wspieranie innowacji, kształcenie dualne).

W 2020 roku w KSSE zrealizowano 57 projektów inwestycyjnych na kwotę ponad 4,9 mld zł. Pozwoliło to stworzyć 1,5 tys. miejsc pracy i utrzymać dotychczasowe zatrudnienie na poziomie 6,4 tys. osób w podmiotach realizujących projekty inwestycyjne. Był to najlepszy rok w historii strefy pod względem zrealizowanych inwestycji. Najnowsze dane dotyczące inwestycji wg stanu na 30. czerwca 2021 roku wskazują na realizację 34 projektów o wartości ponad 1,3 mld zł. Przekłada się to na utworzenie 1,1 tys. miejsc pracy i utrzymanie zatrudnienia w podmiotach realizujących inwestycje na poziomie 3,7 tys. pracowników.

Warto podkreślić, że KSSE dynamicznie reaguje na bieżące wyzwania, czego przykładem jest pandemia COVID-19. Od 11 marca 2020 w strefie działa Zespół Szybkiego Reagowania ds. koronawirusa i kontakt alarmowy. Zespół odpowiada za bieżącą komunikację z inwestorami i informowanie o zagrożeniu. Wspiera on również wymianę produktów i usług prewencyjnych związanych z powstrzymaniem rozprzestrzeniania się pandemii. W tym celu Strefa utworzyła Bazę Dostawców (firmy BHP, świadczące usługi dezynfekcji, dostarczające materiały medyczne, itp.) oraz Giełdę Ofert COVID19. Ponadto wdrożono Specjalną Strefę Wsparcia dla przedsiębiorców w czasie COVID-19. Obejmuje ona: bezpłatne konsultacje prawne, podatkowe, finansowe, informacje nt. dostępnych instrumentów

wsparcia i nowych narzędzi w ramach Tarczy Antykryzysowej, a także pośredniczenie w kontaktach z inwestorami, aby zapewnić dodatkową wymianę produktów i usług pomiędzy firmami w strefie.

Zgodnie z informacjami Śląskiego Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera, w województwie działają dwa krajowe klastry kluczowe: Klaster Silesia Automotive & Advanced Manufacturing i Śląski Klaster Lotniczy. Ponadto zidentyfikowano liczne klastry funkcjonujące w różnych branżach i sektorach.

Nowoczesne usługi biznesowe

Zgodnie z danymi przedstawionymi w raporcie „Sektor nowoczesnych usług biznesowych w Katowicach” z 2021 roku, stolica województwa śląskiego wraz z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią, stanowią jeden z pięciu kluczowych ośrodków rozwoju nowoczesnych usług dla biznesu w Polsce. Zdecydowana większość zatrudnionych w centrach usług biznesowych obszaru pracuje w Katowicach (85% z 27 tys. osób). Część instytucji jest jednak zlokalizowana w innych miastach województwa śląskiego: Gliwicach, Bytomiu, Rudzie Śląskiej, Chorzowie, Sosnowcu czy Dąbrowie Górniczej. Zatrudnienie w centrach wzrosło w latach 2016-2020 o 68%, a do końca 2021 roku przewidywano zatrudnienie kolejnych 1 500 osób. Liczba funkcjonujących w metropolii centrów została oszacowana na 114, z czego 78 należy do podmiotów zagranicznych. Liczba nowych centrów powstałych od 2016 roku wyniosła 30. Najczęściej świadczone są usługi z zakresu IT, a centra, w których jest to dominująca działalność zatrudniają 43% osób pracujących w branży. Zlokalizowane na omawianym obszarze centra najczęściej obsługują przedsiębiorstwa z branż:

- IT;
- BFSI (usługi bankowe, finansowe i ubezpieczeniowe);
- usługi komercyjne i profesjonalne;
- energia, surowce i półprodukty;
- towary i usługi konsumpcyjne.

3.2.6. Województwo śląskie w międzynarodowych łańcuchach wartości

Współpraca województwa ze społecznościami regionalnymi innych państw prowadzona jest zgodnie z prawem wewnętrznym (Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr VI/22/9/2020 z dnia 31 sierpnia 2020 r. – Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Śląskiego), polityką zagraniczną państwa i jego międzynarodowymi zobowiązaniami, w granicach zadań i kompetencji województwa (w szczególności podstawy prawne zostały uregulowane w art. 41 ust. 1 pkt 5, art. 75-77 Ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej). Zgodnie z powyższym

współpraca międzynarodowa z wybranymi na podstawie podobieństw i obopólnych korzyści regionami jest realizowana na podstawie zawieranych bilateralnie umów, w jednym przypadku trójstronnie (Regionalny Trójkąt Weimarski) lub na podstawie wpisu do rejestru nowych podmiotów (stowarzyszenie – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA z o.o.), czy też na podstawie programu wykonawczego opartego na umowach międzyrządowych (Walonia). Pełen wykaz partnerstw znajduje się w tabeli 6.

Tabela 5. Wykaz aktualnych regionów partnerskich Województwa Śląskiego.

Wykaz regionów partnerskich Województwa Śląskiego (stan na październik 2021 r.)			
POROZUMIENIA			
Lp	Region partnerski	Dokument o współpracy	Data zawarcia / Okres obowiązywania / Uwagi
1	Hauts-de-France (Francja)	Porozumienie o współpracy pomiędzy Województwem Śląskim a Regionem Hauts-de-France	9 grudnia 2019 r. weszło w życie 24 grudnia 2019 r. 3 lata, automatyczne jednokrotne przedłużenie na kolejne 3 lata.
2	<u>Nadrenia</u> <u>Północna-</u> <u>Westfalia</u> (Niemcy)	Wspólne Oświadczenie o współpracy i rozwoju przyjaznych stosunków pomiędzy Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) a Krajem Nadrenią Północną-Westfalią (Republika Federalna Niemiec)	17 czerwca 2021 r. Na 5 lat , przedłużenie na kolejne 5 lat zostanie ustalone najpóźniej do końca listopada 2025 r. (Poprzednie: 14 listopada 2008 r., na 5 lat, przedłużone o kolejne 5 lat notą z 28 czerwca 2013 - do 14 listopada 2018)
1 a 2 a	<u>Nadrenia</u> <u>Północna-</u> <u>Westfalia</u> (Niemcy) Region Hauts-de-France	Wspólne Oświadczenie o współpracy między Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska), Krajem	Pierwsze Oświadczenie o współpracy podpisano 24 sierpnia 2001 r. w Düsseldorfie, następnie 22 sierpnia 2014 r. w Lens, a obecnie obowiązujące

	(Francja)	Związkowym Nadrenią Północną-Westfalią (Republika Federalna Niemiec) a Regionem Hauts-de-France (Republika Francuska)	podpisano w Lille 20 lipca 2018 r. 3 lata, automatyczne jednokrotne przedłużenie na kolejne 3 lata.
3	<u>Kraj Morawsko-Śląski</u> (Czechy)	Porozumienie o współpracy pomiędzy Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) i Krajem Morawsko-Śląskim (Republika Czeska)	9 czerwca 2021 r. (Poprzednie: 21 listopada 2001 r.) 5 lat, automatyczne przedłużenie na kolejne pięcioletnie okresy.
4	Samorządowy Kraj Żyliński (Słowacja)	Porozumienie o współpracy Województwa Śląskiego (Rzeczpospolita Polska) i Samorządowego Kraju Żylińskiego (Republika Słowacka)	Nowe: 14 listopada 2002 r. 5 lat, automatyczne przedłużenie na kolejne pięcioletnie okresy
5	<u>Obwód Lwowski</u> (Ukraina)	Porozumienie o współpracy międzyregionalnej Województwa Śląskiego (Rzeczpospolita Polska) i Obwodu Lwowskiego (Ukraina)	5 października 2001 r. 5 lat, automatyczne przedłużenia na kolejne pięcioletnie okresy
6	<u>Obwód Czerniowiecki</u> (Ukraina)	Porozumienie o współpracy międzyregionalnej Województwa Śląskiego (Rzeczpospolita Polska) i Obwodu Czerniowieckiego (Ukraina)	23 września 2002 r. 5 lat, automatyczne przedłużenia na kolejne pięcioletnie okresy
7	<u>Obwód Doniecki</u> (Ukraina)	Porozumienie o współpracy	21 grudnia 2005 r.

		międzyregionalnej między Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) a Obwodem Donieckim (Ukraina)	3 lata, automatyczne przedłużenia na kolejne trzyletnie okresy
8	Obwód Żytomierski (Ukraina)	Porozumienie o współpracy i rozwoju przyjaznych stosunków pomiędzy Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) a Żytomierską Obwodową Administracją Państwową (Ukraina)	10 października 2015 r. 3 lata, począwszy od dnia podpisania, przedłużone na kolejne pięć lat Deklaracją z 5 października 2018 r.
9	<u>Autonomiczny Region Asturii</u> (Hiszpania)	Porozumienie o współpracy między Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) a Autonomicznym Regionem Asturii (Hiszpania)	11 czerwca 2004 r. na czas nieokreślony
10	<u>Borsod-Abauj-Zemplen</u> (Węgry)	Porozumienie o współpracy między Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) a Borsod-Abaúj-Zemplén (Republika Węgierska)	9 kwietnia 2001 r. 5 lat, automatyczne przedłużenia na kolejne pięcioletnie okresy
11	<u>Region Walii</u> (Wielka Brytania)	Porozumienie o <u>współpracy między Województwem Śląskim a Rządem Walii</u>	16 października 2002 r. 4 lata, automatyczne przedłużenia na kolejne czteroletnie okresy
12	<u>Region Walonii</u> (Belgia)	Województwo Śląskie realizuje trzyletnie Programy wykonawcze oparte na Umowie o współpracy	Nabór projektów do nowego Programu wykonawczego nie został ogłoszony. Nastąpi to po ogłoszeniu priorytetów przez stronę

		między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Wspólnoty Francuskiej Belgii i Rządem Regionu Walonii, zawartej 10 października 1996 r. oraz Umowie o współpracy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Komisją Współnotową Francuską Regionu Stołecznego Brukseli, zawartej 29 listopada 2004 r.	walońską. Ze strony polskiej współpracę koordynuje MSWiA.
13	Zachodnia Gotalandia (Szwecja)	List intencyjny dot. współpracy między Województwem Śląskim (Rzeczpospolita Polska) a Regionem Zachodniej Gotalandii (Szwecja)	27 czerwca 2004 na czas nieokreślony
14	Prowincja Liaoning (Chiny)	Porozumienie o współpracy i rozwoju przyjaznych stosunków pomiędzy Województwem Śląskim a Rządem Ludowym Prowincji Liaoning	24 maja 2012 r. na czas nieokreślony
15	Adżarska Republika Autonomiczna (Gruzja)	Porozumienie o współpracy i rozwoju przyjaznych stosunków pomiędzy Województwem Śląskim a Adżarską Republiką Autonomiczną	17 czerwca 2011 r. na czas nieokreślony
16	Stan Nevada (USA)	<u>Porozumienie o współpracy i rozwoju przyjaznych stosunków pomiędzy</u>	11 października 2016 r. 5 lat, począwszy od dnia podpisania

		<u>Województwem Śląskim a Stanem Nevada</u>	Procedura podpisania nowe porozumienia trwa
17	Stan Bengal Zachodni (Indie)	Porozumienie o współpracy i rozwoju przyjaznych stosunków pomiędzy Województwem Śląskim a Stanem Bengal Zachodni	17 stycznia 2018 r. 5 lat, począwszy od dnia podpisania

Źródło: UMWSL

Zarząd Województwa Śląskiego dokonuje bieżącej analizy w obszarze współpracy międzynarodowej nadając jej odpowiednią intensywność. Bazując na bieżących doświadczeniach i trendach ekonomicznych aktywność w kontaktach podlega odpowiednim zmianom.

Handel zagraniczny

Województwo śląskie jest jednym z wiodących regionów w sprzedaży zagranicznej⁵. W roku 2020, z udziałem na poziomie 10,26%, region zajął drugie miejsce za województwem mazowieckim, pod względem udziału w ogólnej wartości towarów sprzedawanych z Polski za granicę. Pozycja ta jest stabilna, choć dostrzegalny jest spadek udziału w sprzedaży zagranicznej w ostatnich latach. Zgodnie z funkcjonującym obecnie systemem gromadzenia danych, wartość sprzedaży zagranicznej składa się z dwóch komponentów: eksportu (sprzedaż do krajów spoza UE) oraz dostaw wewnątrzspółnotowych (sprzedaż do krajów UE). Pod względem eksportu, województwo śląskie zajmowało w 2020 roku piątą pozycję w kraju po: mazowieckim, wielkopolskim, pomorskim i dolnośląskim. Warto dodać, że w ciągu poprzednich czterech lat region zajmował stałe drugie miejsce w kraju, a udział w eksporcie krajowym w okresie 2016–2020 spadł z 10,19% do 7,13%. Sytuacja przedstawia się bardziej korzystnie w odniesieniu do dostaw wewnątrzspółnotowych, gdzie województwo śląskie, z udziałem na poziomie 11,38% zajmuje drugą pozycję w kraju z niewielką stratą do województwa mazowieckiego (11,73%). Sam udział województwa w wartości towarów sprzedanych w ramach dostaw wewnątrzspółnotowych w analizowanym okresie spadł z 14,39% do 11,38%.

Jedną z jego przyczyn obserwowanych spadków udziału województwa śląskiego w wartości sprzedaży zagranicznej jest rosnący poziom niedoszacowania zgromadzonych danych (w 2016 roku 20,67% wartości sprzedaży zagranicznej zaliczono do kategorii „województwo nieznane”, a w roku 2020 było to już 27,94%), który wpływa na obniżenie procentowego udziału wszystkich regionów. Spadek ten

⁵ Wszystkie dane dotyczące handlu zagranicznego zamieszczone są w formie zestawień tabelarycznych w Aneksie I

jest jednak w województwie śląskim większy, niż w innych regionach, co może wynikać z transformacji gospodarczej i mniejszej konkurencyjności regionalnych produktów przemysłu wydobywczego i ciężkiego na rynkach międzynarodowych.

Zgodnie z danymi Centrum Analitycznego Izby Skarbowej, dziesięć państw – największych odbiorców produktów z Polski w latach 2016–2020 (wg łącznej wartości towarów sprzedanych w okresie pięciu lat), to:

- Niemcy (1 bln 289 mld zł, udział województwa śląskiego w wartości towarów sprzedanych z Polski: 10,87%);
- Czechy (287 mld zł, udział województwa śląskiego: 20,96%);
- Wielka Brytania (286 mld zł, udział województwa śląskiego: 11,11%);
- Francja (261 mld zł, udział województwa śląskiego: 12,78%);
- Włochy (214 mld zł, udział województwa śląskiego: 28,28%);
- Niderlandy (202 mld zł, udział województwa śląskiego: 6,26%);
- Rosja (141 mld zł, udział województwa śląskiego: 5,66%);
- Szwecja (131 mld zł, udział województwa śląskiego: 8,08%);
- USA (127 mld zł, udział województwa śląskiego: 6,94%);
- Węgry (122 mld zł, udział województwa śląskiego: 15,52%).

Uwzględniając to samo kryterium, dziesięć państw – największych odbiorców produktów z województwa śląskiego to kolejno:

- Niemcy (140 mld zł);
- Włochy (60 mld zł);
- Czechy (60 mld zł);
- Francja (33 mld zł);
- Wielka Brytania (31 mld zł);
- Słowacja (28 mld zł);
- Hiszpania (22 mld zł);
- Węgry (19 mld zł);
- Austria (15 mld zł);
- Niderlandy (12 mld zł).

W ogólnej strukturze dostaw wewnątrzspółnotowych, województwo śląskie ma najwyższy wśród wszystkich regionów udział w wartości towarów sprzedanych do: Portugalii, Austrii, Czech, Hiszpanii, Węgier, Włoch, Luksemburga i Słowacji.

Zdecydowanymi liderami wśród powiatów województwa śląskiego pod względem wartości eksportu są Bielsko-Biała (18,61% wartości produktów sprzedanych w latach 2016–2020) oraz Gliwice (16,71%), za którymi plasują się Tychy (8,58%). Trzy miasta, w których zlokalizowane są m. in. zakłady produkcyjne globalnych koncernów motoryzacyjnych odpowiadają łącznie za ponad 43% eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych województwa śląskiego. Udział na poziomie przekraczającym 5% wygenerowały ponadto Katowice i Dąbrowa Górnicza. W

przypadku dostaw wewnątrzspółnotowych liderami są: Bielsko-Biała (16,53%), Dąbrowa Górnicza (11,75%) oraz Gliwice (10,76%). Udział na poziomie przekraczającym 5% odnotowano również w odniesieniu do: Tych, powiatu bielskiego oraz Częstochowy.

Poza identyfikacją liderów sprzedaży zagranicznej w regionie oraz głównych rynków zbytu, analizie poddane zostały grupy produktów sprzedawanych w ramach eksportu oraz dostaw wewnątrzspółnotowych. Uwzględniając sumaryczne dane za lata 2016-2020, województwo śląskie jest największym w Polsce eksporterem: produktów mineralnych (sekcja V, 37,56% udziału w eksporcie z kraju), wyrobów z kamienia, ceramiki i szkła (sekcja XIII, udział 33,48%), sprzętu transportowego (sekcja XVII, udział 18,73%) oraz tłuszczów i olejów (sekcja III, udział 14,98%). W zakresie dostaw wewnątrzspółnotowych, region generuje najwyższe wartości sprzedanych towarów w odniesieniu do: produktów mineralnych (sekcja V, udział 36,56%), sprzętu transportowego (sekcja XVII, udział 31,28%), metali nieszlachetnych i wyrobów (24,33%), wyrobów z kamienia, ceramiki i szkła (sekcja XIII, udział 27,28%) oraz tworzyw sztucznych i wyrobów (sekcja VII, udział 15,32%). Tym samym, na dwadzieścia jeden sekcji ujednocionej nomenklatury stosowanej do klasyfikacji towarów, województwo śląskie jest krajowym liderem w zakresie eksportu w czterech oraz dostaw wewnątrzspółnotowych w pięciu sekcjach.

Dodatkowych informacji na temat funkcjonowania gospodarki regionu w handlu zagranicznym dostarcza analiza jego struktury wewnętrznej w podziale na eksport i dostawy wewnątrzspółnotowe. W przypadku eksportu dominujące sekcje to:

- XVII – sprzęt transportowy (29,74% wartości produktów eksportowanych z województwa w latach 2016-2020);
- XVI – maszyny i urządzenia, sprzęt elektryczny i elektrotechniczny (22,37%);
- XV – metale nieszlachetne i wyroby (10,05%);
- XIII – wyroby z kamienia, ceramika i szkło (7,58%);
- V – produkty mineralne (7,29%);
- VII – tworzywa sztuczne i wyroby (6,32%).

Podobnie przedstawia się sytuacja w odniesieniu do dostaw wewnątrzspółnotowych, gdzie dominują sekcje:

- XVII – sprzęt transportowy (31,49% wartości produktów dostarczanych w ramach dostaw wewnątrzspółnotowych z województwa w latach 2016-2020);
- XV – metale nieszlachetne i wyroby (18,60%);
- XVI – maszyny i urządzenia, sprzęt elektryczny i elektrotechniczny (15,71%);
- VII – tworzywa sztuczne i wyroby (8,44%);
- V – produkty mineralne (7,20%).

Przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym

Zgodnie z danymi GUS, w 2019 roku na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 2 261 przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, zatrudniających łącznie 224 026 osób. Było to odpowiednio 9,36% wszystkich tego typu podmiotów działających w Polsce (wyższy udział jedynie w przypadku województwa mazowieckiego) i 10,76% osób zatrudnianych przez nie w całym kraju (wyższy udział wykazywało województwo mazowieckie i wielkopolskie). Niemal 60% przedsiębiorstw zatrudniało do 9 osób, 20% mieściło się w przedziale 10-49 zatrudnionych, a 13% od 50 do 249 zatrudnionych. Udział przedsiębiorstw zatrudniających przynajmniej 250 osób stanowił nieco ponad 8%, jednak odpowiadały one za ponad 78% zatrudnienia.

Liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym w latach 2016-2019 wahała się, przy czym wartość maksymalna dla tego okresu odnotowana została w roku 2016, a do roku 2019 liczba podmiotów spadła o 5,2%. W tym samym okresie jednak występował stały trend wzrostowy pod względem liczby zatrudnianych osób, a ich liczba wzrosła o nieco ponad 10%.

Kapitał podstawowy omawianych przedsiębiorstw w roku 2019 wyniósł 20, 817 mld zł, z czego 7,46% to kapitał krajowy, 91,32% zagraniczny a 1,22 – rozproszony. Kapitał przedsiębiorstw funkcjonujących w województwie śląskim stanowił 9,44% kapitału podstawowego podmiotów z kapitałem zagranicznym działających w Polsce. Województwo śląskie zajęło pod tym względem czwarte miejsce w kraju za: mazowieckim, wielkopolskim i dolnośląskim. W latach 2016-2019 wartość kapitału w województwie śląskim rosła, przy czym największy przyrost nastąpił w roku 2019. W całym analizowanym okresie wartość kapitału wzrosła o 11,75%.

3.2.7. Branże perspektywiczne

Rozpoznanie branż perspektywicznych jest szczególnie istotne dla województwa śląskiego, jako regionu w trakcie przekształceń gospodarczych. Konieczność wygaszania niektórych branż i sektorów jest bez wątpienia wyzwaniem dla rozwoju gospodarczego regionu. Przyciąganie przedsiębiorców działających w innych, często nowych branżach można natomiast postrzegać zarówno jako szansę, jak i zagrożenie. Branże perspektywiczne możliwe są do identyfikacji w ujęciu ogólnym, odnosząc się do trendów globalnych, jak i regionalnym, czy lokalnym – uwzględniając specyficzne zasoby danego obszaru.

Branże perspektywiczne dla województwa śląskiego zostały zidentyfikowane w toku prac nad Regionalną Strategią Innowacji (RIS). Proces ten przebiegał w oparciu o Proces Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO) oraz powołaną na ten cel Siecią Obserwatoriów. Branże wskazane w dokumencie nawiązują bezpośrednio do inteligentnych specjalizacji województwa śląskiego. W niniejszym dokumencie znajdzie się bezpośrednie odwołanie do RIS wraz z przytoczeniem branż

wskazanych jako perspektywiczne z punktu widzenia innowacyjności. Ich lista zostanie jednak uzupełniona o dwa obszary zidentyfikowane na podstawie wyników przeprowadzonych analiz odnoszących się do zagadnień demograficznych i handlu zagranicznego.

Energetyka

Pierwsza branża wskazana w ramach inteligentnych specjalizacji województwa śląskiego to energetyka. Jest ona istotnym sektorem zarówno gospodarki regionu, jak i całego kraju. Samo województwo śląskie ma zaś znaczący potencjał jako zaplecze testowania i pełnoskalowego wdrażania rozwiązań innowacyjnych z zakresu energetyki, co umożliwi tworzenie wzorcowych rozwiązań dla inteligentnych rynków.

W ramach PPO zidentyfikowano grupy technologii stanowiące o potencjale innowacyjnym i perspektywiczności branży:

- wysokosprawne technologie energetyczne ograniczające emisję gazów cieplarnianych i pozostałych zanieczyszczeń do środowiska;
- wytwarzanie skojarzone – kogeneracja i poligeneracja;
- technologie wytwarzania ogniw paliwowych;
- wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych i poprawa efektywności pozyskiwania energii z OZE;
- energetyka prosumencka;
- technologie inteligentnych sieci i połączeń międzysystemowych;
- technologie magazynowania energii;
- technologie wytwarzania energii z odpadów i paliw alternatywnych;
- inteligentne i energooszczędne budownictwo.

Medycyna

Branża medyczna ujmowana w kontekście inteligentnej specjalizacji regionu postrzegana jest jako jeden z wyróżników województwa śląskiego w Polsce ze względu na doskonałość w licznych dziedzinach prewencji, leczenia i rehabilitacji oraz rozpoznawalność produktów inżynierii medycznej. Ze społecznego punktu widzenia, rozwój medycyny jest szczególnie istotny ze względu na bezpośrednie przełożenie rozwoju technologicznego na jakość usług publicznych. Z kolei z punktu widzenia ekonomii, branża medyczna zyskuje szczególną rolę ze względu na generowanie licznych powiązań z branżami nanotechnologii, biotechnologii, inżynierii materiałowej oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Grupy technologii decydujące o innowacyjnym i rozwojowym charakterze branży to:

- biotechnologie medyczne;
- technologie inżynierii medycznej.

Technologie informacyjne i komunikacyjne

Województwo śląskie jest jednym z krajowych liderów sektora ICT, obejmującego działania zajmujące się produkcją urządzeń komunikacyjnych i informatycznych oraz towarzyszące im usługi⁶. Sektor ICT w województwie śląskim ma zarówno wysoki potencjał podażowy (obecność podmiotów istotnych na rynku krajowym i międzynarodowym), jak i popytowy (koncentracja przedsiębiorstw przemysłowych wdrażających nowoczesne rozwiązania). Branża jest również bardzo dynamiczna, a liczba podmiotów gospodarczych sektora ICT w latach 2010-2016 wzrosła o 34%.

Branża ICT ma horyzontalne znaczenie dla rozwoju technologicznego, gospodarczego i społecznego. W ramach RIS zidentyfikowano również duży potencjał internacjonalizacji działań z zakresy technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Zaplecze dla testowania i wdrażania rozwiązań innowacyjnych sprzyja z kolei możliwości współtworzenia wzorcowych rozwiązań dla inteligentnych rynków.

Grupy kluczowych technologii z zakresu ICT to:

- technologie telekomunikacyjne;
- technologie informacyjne;
- geoinformacja i jej zastosowanie;
- modelowanie i symulacje procesów i zjawisk;
- optoelektronika;
- bezpieczeństwo informacji;
- technologie telekomunikacyjne i informacyjne wspierające przemysł 4.0.

⁶ Raport specjalistyczny dla obszaru technologicznego: technologie informacyjne i telekomunikacyjne za rok 2018, Gliwice, 2019.

Przemysły wschodzące

Inteligentna specjalizacja województwa śląskiego: przemysły wschodzące obejmuje nowe lub istniejące sektory gospodarki i łańcuchy wartości, które rozwijają się w nowe gałęzie przemysłu, przyszłościowe dla rozwoju regionu. Przemysły wschodzące najczęściej bazują na nowych produktach, usługach, technologiach lub pomysłach. Znajdują się one na początkowym etapie rozwoju, jednocześnie jednak wykazując dużą dynamikę wzrostu, co daje im potencjał osiągnięcia nowych, globalnych przewag konkurencyjnych.

RIS odnosząc się do przemysłów wschodzących wskazuje dwie konkretne branże: przemysły kreatywne i przemysły mobilności. Przemysły kreatywne związane są z tworzeniem, produkcją i dystrybucją dóbr i usług kreatywnych, a także włączaniem elementów kreatywnych w szersze procesy i inne sektory. Przemysły mobilności z kolei związane są z optymalizacją mobilności towarów i osób poprzez łączenie różnych środków i dróg transportu, optymalizacją efektywności wykorzystania zasobów lub zmniejszaniem kosztów albo oddziaływania transportu na środowisko.

W ramach PPO zidentyfikowano następujące grupy technologii kluczowych dla rozwijania przemysłów wschodzących:

- tworzywa metaliczne;
- tworzywa polimerowe;
- tworzywa ceramiczne;
- nanotechnologie i nanomateriały;
- automatyka przemysłowa, zautomatyzowane linie produkcyjne;
- sensory i roboty;
- technologie projektowania i wytwarzania w przemyśle lotniczym;
- technologie projektowania i wytwarzania w przemyśle motoryzacyjnym;
- technologie projektowania i wytwarzania obrabiarek i pomocy warsztatowych;
- technologie projektowania i wytwarzania środków przenoszenia napędów, maszyn i urządzeń specjalnych;

przemysł kosmiczny.

Zielona gospodarka

Zielona gospodarka stanowi jeden z kluczowych obszarów rozwojowych dla województwa śląskiego, łącząc działania wspierające wzrost i rozwój gospodarczy z zapewnieniem stałej dostępności kapitału naturalnego i usług ekosystemowych. Specjalizacja ta łączy ponadto politykę środowiskową, gospodarczą i społeczną z innowacyjnymi rozwiązaniami na rzecz efektywnego wykorzystania zasobów w procesach produkcji i konsumpcji.

W ujęciu ekonomicznym zielona gospodarka odnosi się do: energii odnawialnej, czystych technologii, energooszczędnego budownictwa, transportu publicznego, gospodarki odpadami i recyklingu, zrównoważonego wykorzystania gruntów, wód i lasów oraz ekoturystyki.

Wskazane w RIS grupy technologii z zakresu zielonej gospodarki obejmują⁷:

- biotechnologie dla ochrony środowiska;
- technologie budownictwa;
- technologie ochrony i rekultywacji środowiska, energetyki, w tym inżynieria biogeochemiczna;
- technologie ekologicznego, bezpiecznego i efektywnego postępowania z odpadami oraz zarządzanie odpadami;
- technologie procesowania (oczyszczania i separowania) wody, gromadzenie i uzdatnianie wody;
- technologie ograniczające emisję zanieczyszczeń do atmosfery;
- technologie wspomagające zarządzanie środowiskiem;

⁷ Energetyka i technologie związane z rozwojem OZE zostały pominięte jako składowa osobnej inteligentnej specjalizacji (energetyka)

-
- technologie środowiskowe różnych gałęzi przemysłu;
 - technologie transportu zrównoważonego.

Srebrna gospodarka

Srebrna gospodarka nie jest sektorem uwzględnionym w Regionalnej Strategii Innowacji. Będzie się ona rozwijać ze względu na obserwowane w kraju i regionie procesy demograficzne, związane przede wszystkim ze starzeniem się ludności. Srebrna gospodarka obejmuje produkty i usługi skierowane do osób starszych i jest określana wręcz nowym paradygmatem rozwoju starzejącej się Europy⁸. Zgodnie z prognozami GUS, osoby w wieku poprodukcyjnym będą jedyną grupą wiekową w województwie śląskim nieustannie zwiększającą swoją liczebność do 2050 roku. Starzenie się ludności, z perspektywy gospodarczej, wymaga nie tylko przygotowania odpowiedniej oferty produktów i usług, ale również tworzenia warunków sprzyjających aktywności zawodowej ludzi starszych, w celu podtrzymywania ich funkcjonowania na rynku pracy⁹.

Wśród segmentów srebrnej gospodarki wymienia się¹⁰:

- technologie informacyjne (IT) w lecznictwie zamkniętym i ambulatoryjnym,
- adaptację mieszkań i usług ułatwiających życie, w coraz większym stopniu opartych na IT,
- promocję samodzielnego życia, również z coraz większym wykorzystaniem IT,
- dziedziny gerontologicznie istotne dla ekonomii zdrowia, w tym technologie medyczne i e-zdrowie, technologie wspierające słuch i wzrok, protetyka i ortopedia,
- edukację i kulturę jako odpowiedź na chęć zdobycia wyższych stopni edukacji i zagospodarowania czasu wolnego,
- IT i media w połączeniu z medycyną, promowaniem niezależności i bezpieczeństwa,
- robotykę usług połączoną z promocją samodzielnego życia w przypadku starszych osób z ciężkimi schorzeniami zdrowotnymi,
- mobilność i promowanie jej elementów, np. bezpieczeństwa ruchu samochodowego,
- wypoczynek, podróże, kulturę, komunikację i rozrywkę,
- fitness i wellness jako odpowiedź na zwiększanie świadomości zdrowego stylu życia,
- odzież i modę jako przejaw dążenia do integracji społecznej,

⁸ A. Niewiadomska, E. Sobolewska-Poniedziałek. 2015. Srebrna gospodarka – nowy paradygmat rozwoju starzejącej się Europy. *Ekonomia XXI wieku*, nr 3 (7): 65-81.

⁹ M. Rembiasz. 2015. Srebrna gospodarka szansą rozwoju MSP. *Ekonomiczne Problemy Usług*, nr 116: 139-148.

¹⁰ ¹⁰ A. Niewiadomska, E. Sobolewska-Poniedziałek. 2015. Srebrna gospodarka – nowy paradygmat rozwoju starzejącej się Europy. *Ekonomia XXI wieku*, nr 3 (7): 65-81.

-
- usługi ułatwiające codzienne życie i inne prace domowe,
 - ubezpieczenia odnoszące się głównie do form ryzyka właściwych starszemu wiekowi,
 - usługi finansowe, zwłaszcza w dziedzinie ochrony kapitału, utrzymania bogactwa i zapobiegania utracie oszczędności.

Branże potencjału eksportowego

Za perspektywiczne należy uznać również szeroko rozumiane branże potencjału eksportowego. W kolejnych akapitach wskazane zostaną te sektory gospodarki, które obecnie można uznać za kluczowe dla eksportu województwa śląskiego lub rokujące znaczący wzrost w tym zakresie. Należy jednak pamiętać, że w świetle dynamicznych zmian zachodzących w gospodarce, sytuacja w tym zakresie nie jest stała, a lista branż potencjału eksportowego powinna być nieustannie aktualizowana z wykorzystaniem najnowszych danych i prognoz dotyczących trendów w handlu zagranicznym.

Na podstawie badań, których wyniki opublikowane zostały w raporcie „Województwo śląskie – kierunek: eksport. Analiza potencjału i identyfikacja potrzeb przedsiębiorstw z sektora MŚP z województwa śląskiego w zakresie internacjonalizacji. Rekomendacje dotyczące instrumentów wsparcia i promocji gospodarczej”, zidentyfikowane zostały konkretne specjalizacje eksportowe województwa śląskiego, nawiązujące do inteligentnych specjalizacji regionu. Zaliczono do nich:

- Smart ICT;
- Innowacyjne usługi prozdrowotne (zaawansowane technologicznie rozwiązania w obszarze biotechnologii, inżynierii materiałowej, informatyki oraz elektroniki dla medycyny, takie jak np. urządzenia mechatroniczne czy roboty wykorzystywane w leczeniu);
- Nowoczesne usługi biznesowe;
- Energia dla przyszłości.
- Przemysł mobilności.

Przywoływane w raporcie wyniki badań wskazują również na znaczący potencjał eksportowy branż spoza listy inteligentnych specjalizacji regionu:

- przemysł rolno-spożywczy;
- meblarstwo.

Obie wskazane branże mają kluczowe znaczenie w eksporcie produktów w ujęciu ogólnopolskim. Branża spożywcza nie jest jedną z dominujących w strukturze gospodarczej województwa śląskiego, ale zaznacza swoją wyraźną obecność, szczególnie poza centralną częścią województwa (np. w powiatach: kłobuckim, myszkowskim, tarnogórskim, Rudzie Śląskiej i Żorach). W odniesieniu do branży meblarskiej, warto podkreślić, że aż 9 na 10 produkowanych w Polsce mebli trafia

na rynki zagraniczne. Zarówno meble, jak i produkty spożywcze z Polski są również jednym z kluczowych produktów na rozwijających się rynkach państw arabskich (Arabia Saudyjska, Bahrajn, Katar, Kuwejt, Oman i ZEA), co jest szansą rozwojową również dla przedsiębiorstw z regionu.

Lista specjalizacji eksportowych regionu uzupełniana jest rekomendacjami w zakresie docelowych kierunków geograficznych eksportu. W perspektywie krótkoterminowej, przywoływany raport sugeruje działania na rzecz utrzymania znaczenia największych (i bliskich w ujęciu geograficznym) partnerów handlowych województwa śląskiego (np. Niemcy, Czechy, Włochy). W perspektywie średnio- i długoterminowej proponowana jest ekspansja na nowe rynki, charakteryzujące się znaczącym potencjałem wzrostu sprzedaży produktów i usług pochodzących z województwa śląskiego. Zostały one podzielone na trzy kategorie:

- Bliskie geograficznie i kulturowo rynki Europy Środkowo-Wschodniej;
- Kraje wysoko rozwinięte poza Europą Zachodnią;
- Kraje rozwijające się na odległych rynkach azjatyckich, afrykańskich czy latynoamerykańskich.

W odniesieniu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej bardzo wysoki wzrost eksportu z województwa śląskiego w latach 2010-2019 zidentyfikowano dla: Łotwy (133,3%), Litwy (243,2%), Chorwacji (221,5%) oraz Serbii (244,9%). Wśród krajów rozwiniętych były to: Korea Południowa (30,3%), Australia (68,9%), Kanada (139%), Izrael (179,4%) oraz Zjednoczone Emiraty Arabskie (1838,7%). W ostatniej kategorii obejmującej kraje rozwijające się, największe wzrosty eksportu z województwa śląskiego odnotowano dla: Chin (190,1%), Indii (414,5%), Republiki Południowej Afryki (113,7%), Egiptu (438,2%), Maroka (1758,3%), Meksyku (102,9%), Indonezji (645%) oraz Kazachstanu (333%). Bardzo dynamiczne wzrosty często osiągnięte były na rynkach o niewielkim początkowym udziale w eksporcie regionu, co jednak nie przekreśla ich potencjału do dalszej ekspansji na tamtejsze rynki.

3.3. WYNIKI BADAŃ SPOŁECZNYCH

W ramach prac nad Polityką rozwoju gospodarczego województwa śląskiego 2030, odbył się cykl warsztatów mających na celu uspołecznienie procesu formułowania Polityki. Podczas spotkań w Katowicach, Częstochowie, Bielsku-Białej i Żorach, okazję do wypowiedzi mieli przedstawiciele przedsiębiorstw, jednostek samorządowych oraz instytucji otoczenia biznesu. W ramach warsztatów przeprowadzono badania ankietowe, które stanowiły podstawę dyskusji z uczestnikami. Ich wyniki przedstawione zostaną w dalszej części bieżącego rozdziału.

W pierwszej kolejności dyskusji poddane zostały czynniki rozwoju gospodarczego w województwie śląskim. W ramach badania ankietowego oraz przeprowadzonej dyskusji zidentyfikowane zostały czynniki, które zdaniem badanych uległy w ciągu ostatnich 5 lat poprawie lub pogorszeniu (por. ryc. 21).

Czynniki, które uległy poprawie

- Rozpoznawalność województwa śląskiego jako regionu do inwestowania
- Dostęp do terenów inwestycyjnych
- Dostęp do IOB
- Dostęp do technologii i know-how
- Konkurencyjność śląskich przedsiębiorstw na tle innych regionów kraju
- Współpraca między przedsiębiorstwami sektorem naukowo-badawczym
- Dostęp do rynków zagranicznych
- Dostęp do kapitału na rozwój działalności
- Współpraca między przedsiębiorstwami
- Współpraca między przedsiębiorstwami i sektorem publicznym

Czynniki, które uległy pogorszeniu

- Działania na rzecz zmniejszania obciążeń podatkowych i innych opłat na rzecz państwa lub samorządów
- Dostęp do wykwalifikowanych pracowników
- Działania na rzecz ograniczania biurokracji

Rycina 21. Zmiana czynników rozwoju gospodarczego województwa śląskiego w ostatnich pięciu latach w opinii uczestników spotkań warsztatowych.

Źródło: Opracowanie własne

Uczestnicy spotkań w badaniu ankietowym i późniejszych dyskusjach odnosili się również do kwestii najważniejszych wyzwań stojących przed przedsiębiorstwami regionu w perspektywie najbliższych 10 lat. Wśród wskazanych kluczowych wyzwań można wyróżnić następujące kategorie:

- wymogi ochrony środowiska i gospodarki obiegu zamkniętego;
- konieczność modernizacji gospodarki
- braki na rynku pracy
- globalizacja

-
- powracające fale pandemii
 - rosnące koszty prowadzenia działalności.

Pierwsza wskazana grupa wyzwań odwołuje się bezpośrednio do zagadnień zielonej transformacji gospodarki. Przedsiębiorcy mają świadomość wpływu, jaki wywrze na ich funkcjonowanie konieczność: uwzględnienia wymogów redukcji emitowanych zanieczyszczeń; przechodzenia na alternatywne źródła energii i oszczędzania energii; redukcji ilości produkowanych odpadów i ich wtórnego wykorzystania czy też w ujęciu bardziej ogólnym – odejścia od gospodarki opartej o węgiel.

Wyzwania z drugiej grupy wiążą się z dynamicznym rozwojem technologicznym, w przemyśle. Z punktu widzenia przedsiębiorców, wyzwaniem stanowią m. in. dalsza automatyzacja i cyfryzacja zarówno produkcji, jak i usług czy handlu. Część uczestników spotkań warsztatowych wskazywała konkretnie na wykorzystanie sztucznej inteligencji w stosowanych technologiach, jako coś, czemu będą musieli stawić czoła w najbliższej dekadzie.

Dostrzeżone zostały również występujące już dziś i zdaniem uczestników warsztatów pogłębiające się negatywne trendy na rynku pracy. Problemem jest w tym wypadku przede wszystkim zmniejszająca się liczba dostępnych zasobów ludzkich oraz niedopasowanie ich kompetencji i kwalifikacji do wymogów rynku pracy. Przedsiębiorcy zauważają również, że omawiany wcześniej dynamiczny rozwój technologiczny wymusza ciągłe podnoszenie kwalifikacji pracowników w kierunku nowych technologii.

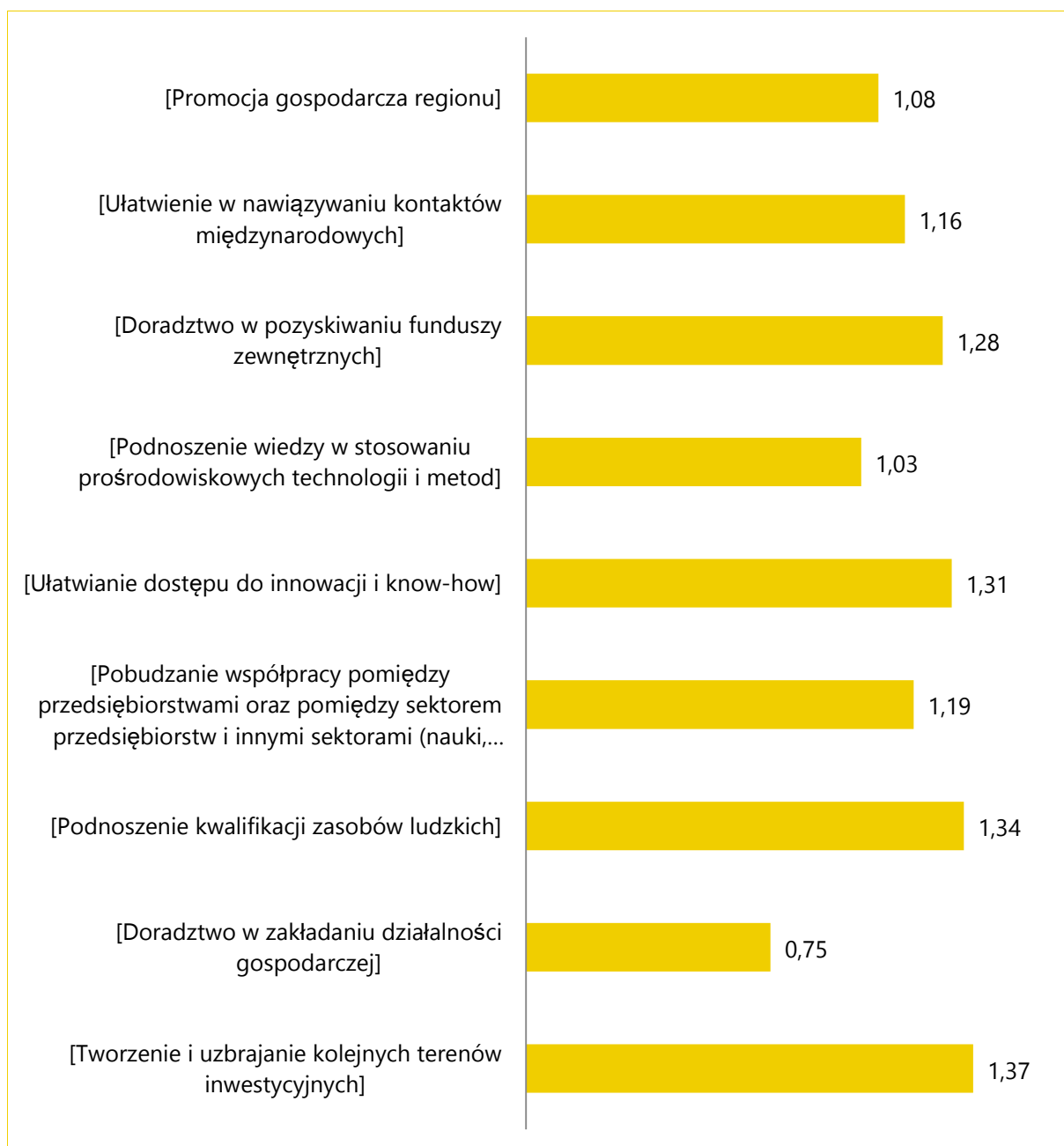
Globalizacja, z punktu widzenia przedsiębiorców, może wpływać negatywnie na ich konkurencyjność poprzez wzrost konkurencji ze strony firm zagranicznych. Problem ten dostrzegany jest również w świetle zróżnicowanych regulacji i standardów w różnych częściach świata. Część przedsiębiorców podkreśla fakt, że ich wyroby stają się niekonkurencyjne w porównaniu z producentami niewnoszącymi opłat emisyjnych.

Trudnym do przewidzenia, ale wciąż obecnym zagrożeniem dla prowadzenia biznesu jest pandemia COVID-19. Wywarła ona znaczący wpływ na funkcjonowanie gospodarki, szczególnie w okresach tymczasowych, często przeciągających się lock-downów. Zagrożenie to staje się szczególnie istotne w kontekście prognoz, zgodnie z którymi istnieje wysokie ryzyko pojawienia się kolejnych pandemii innych chorób w najbliższych latach i dekadach.

Ostatnią grupą wyzwań wskazanych przez uczestników warsztatów były rosnące koszty działalności gospodarczej. Za ich główne składowe uznano rosnące koszty pracy oraz obciążenia fiskalne.

W ramach przeprowadzonych dyskusji, uczestnicy warsztatów mieli również okazję wypowiedzieć się na temat znaczenia poszczególnych sposobów wsparcia przedsiębiorstw przez władze województwa. W badaniu ankietowym uczestnikom

przedstawiono 9 form wsparcia, które oceniali pod względem tego czy mają istotny wpływ na rozwój przedsiębiorstw. Uczestnicy udzielali odpowiedzi w pięciostopniowej skali od „zdecydowanie nie” (-2 punkty) do „zdecydowanie tak” (2 punkty). Wszystkie wskazane formy wsparcia uzyskały generalnie oceny pozytywne (średnie punktowe dla każdej z form przedstawia rycina 22). Najwyżej ocenione zostały formy związane z uzbrajaniem terenów inwestycyjnych, podnoszeniem kwalifikacji zasobów ludzkich oraz ułatwianiem dostępu do innowacji i know-how. Duże znaczenie miało również doradztwo w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych, pobudzanie współpracy międzysektorowej i ułatwianie nawiązywania kontaktów zagranicznych.

Rycina 22. Istotność wpływu form wsparcia przedsiębiorców przez samorząd województwa na ich rozwój w opinii uczestników spotkań warsztatowych.

Źródło: Opracowanie własne.

3.4. SZANSE I WYZWANIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Celem analiz przeprowadzonych w części diagnostycznej była identyfikacja kluczowych szans i wyzwań, przed jakimi staje gospodarka województwa śląskiego. Zidentyfikowane wyzwania posłużą bezpośrednio do wytyczenia celów polityki

rozwoju województwa do roku 2030. Zidentyfikowane szanse i wyzwania zostały zaprezentowane na ryc. 23 i opisane w kolejnych podrozdziałach.

Szanse	Wyzwania
<ul style="list-style-type: none">• Wysoka atrakcyjność inwestycyjna regionu• Silna pozycja województwa pod względem udziału w PKB Polski• Wysoka wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na jednego pracownika• Silna pozycja województwa jako jednego z wiodących eksporterów wśród regionów Polski	<ul style="list-style-type: none">• Konieczność transformacji w kierunku zielonej gospodarki• Konieczność transformacji cyfrowej• Doświadczenia pandemii COVID-19• Niedobory w zakresie wykwalifikowanych pracowników• Niekorzystne trendy demograficzne

Rycina 23. Szanse i wyzwania rozwoju gospodarczego województwa śląskiego.

Źródło: Opracowanie własne.

3.4.1. Wysoka atrakcyjność inwestycyjna regionu

Województwo śląskie wskazywane jest na czołowych pozycjach w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej wśród polskich regionów, a Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna była uznawana za jedną z czołowych stref na świecie. Wynikająca z dogodnej lokalizacji i dobrego skomunikowania, sprawnej i gęstej sieci instytucji otoczenia biznesu czy też tradycyjnie silnego sektora produkcyjnego i przetwórczego, atrakcyjność inwestycyjna jest niewątpliwie szansą dla rozwoju gospodarczego regionu.

Nowi inwestorzy wiążą się z lokowaniem w regionie kapitału, tworzeniem nowych miejsc pracy, wzmacnianiem udziału województwa w wytwarzaniu PKB kraju. W

celu podkreślenia i wykorzystania tej szansy, województwo powinno kontynuować dotychczasowe i podejmować nowe działania na rzecz kreowania wizerunku regionu jako dobrego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej zarówno dla przedsiębiorców lokalnych, jak i inwestorów krajowych oraz zagranicznych.

3.4.2. Silna pozycja województwa pod względem udziału w PKB Polski

Województwo śląskie jest jedną z największych gospodarek wśród polskich regionów, biorąc pod uwagę wartość wytwarzanego produktu krajowego brutto. Zajmowana pozycja krajowego wicelidera pod względem potencjału gospodarczego, w powiązaniu z opisywaną wcześniej wysoką atrakcyjnością inwestycyjną, stanowi pozytywną przesłankę dla dalszego rozwoju ekonomicznego województwa śląskiego.

W celu utrzymania owego potencjału oraz podtrzymania trwałego wzrostu samorząd województwa wraz z innymi interesariuszami rozwoju, powinien podjąć działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, tworząc dogodne warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Tylko w ten sposób województwo śląskie może utrzymać pozycję wicelidera pod względem wytwarzanego PKB.

3.4.3. Wysoka wydajność pracy mierzona wartością oddaną brutto na jednego pracownika

Województwo śląskie ma wysoki udział pod względem tworzenia wartości dodanej brutto, zajmując pod tym względem drugą pozycję wśród regionów w Polsce. WDB województwa śląskiego jest również wysoka w przeliczeniu na jednego pracującego, co jest uznawane za wskaźnik efektywności pracy. Wysoka efektywność stanowi szansę rozwojową dla gospodarki regionu, której odpowiednie wykorzystanie wymaga jednak kontynuacji dotychczasowych i podejmowania nowych działań na rzecz zwiększania wydajności pracy. Dla regionu przemysłowego, jakim jest województwo śląskie, szansami w tym zakresie są m. in. automatyzacja produkcji, modernizacja linii produkcyjnych, oraz cyfryzacja gospodarki obejmująca zastosowanie sztucznej inteligencji.

3.4.4. Silna pozycja województwa jako jednego z wiodących eksporterów wśród regionów Polski

Pod względem wartości towarów sprzedanych za granicę, województwo śląskie zajmuje drugą pozycję w kraju. Wysoki i rosnący wolumen sprzedaży oraz szerokie

rynkami zbytu są szansą rozwojową dla przedsiębiorstw z województwa śląskiego, a co za tym idzie – również dla rozwoju całego regionu. Działalność eksportowa jest jednym z kluczowych elementów polityki rozwoju województwa, a kontynuacja i rozwijanie działań w tym zakresie powinny prowadzić do dalszej ekspansji rynkowej przedsiębiorców regionu

3.4.5. Konieczność transformacji w kierunku zielonej gospodarki

Aktualne dążenia do zeroemisyjności i neutralności klimatycznej są wyzwaniem dla każdej gospodarki świata. Jednocześnie są one szczególnie dotkliwe dla regionów, w których bazę ekonomiczną tworzą branże szczególnie uciążliwe dla środowiska, takie jak górnictwo i przemysł ciężki. Województwo śląskie staje więc przed szczególnym wyzwaniem przeprowadzenia zielonej transformacji w sposób umożliwiający realizację ambitnych celów klimatycznych Unii Europejskiej, jednocześnie utrzymując swój potencjał gospodarczy, dynamikę rozwoju oraz poziom i jakość życia mieszkańców.

Branże stanowiące dotychczas o siłę gospodarczą regionu z jednej strony poddane zostaną stopniowemu wygaszaniu (wydobywanie węgla), z drugiej zaś – muszą wdrożyć szerokie zmiany umożliwiające funkcjonowanie w nowych warunkach (przemysł). Zadaniem władz województwa jest przekucie tego wyzwania w szansę na rozwój gospodarki opartej o nowoczesne i czyste systemy produkcji. Wykorzystanie tej szansy będzie możliwe dzięki automatyzacji produkcji, oraz zastosowaniu nowych technologii ograniczających emisyjność i energochłonność. Kluczowe będzie również utworzenie w regionie nowych miejsc pracy lub odpowiednich warunków do podejmowania własnej działalności gospodarczej dla pracowników odchodzących z tradycyjnych sektorów gospodarki.

Wyzwaniem stanowiącym będzie również dążenie do gospodarki obiegu zamkniętego – alternatywnego modelu ekonomicznego wymiany i produkcji, który ma na celu oddzielenie wzrostu gospodarczego od zależności materialnej, zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów i zmniejszenie wpływu na środowisko na wszystkich etapach cyklu życia produktu (towarów i usług) oraz zmniejszenie marnotrawstwa zasobów.

3.4.6. Konieczność transformacji cyfrowej

Sfera cyfrowa stanowi drugi z filarów transformacji gospodarczej w politykach Unii Europejskiej. Stosowanie coraz to nowych technologii cyfrowych odmienia każdy aspekt funkcjonowania współczesnego świata i znacząco zwiększa dynamikę rozwoju. Jednocześnie implementacja kolejnych rozwiązań z tego zakresu jest konieczna dla utrzymania i zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw oraz całych regionów czy państw.

W przypadku województwa śląskiego cyfrowa transformacja oznacza wiele już zachodzących zmian w kluczowych branżach. Niezbędne jest wdrożenie cyfryzacji i automatyzacji produkcji przemysłowej, stosowanie nowoczesnych narzędzi przetwarzania informacji i konkludowania, w tym big data, deep learningu i sztucznej inteligencji. Dodatkowym wyzwaniem towarzyszącym postępującej cyfryzacji są coraz to nowe zagrożenia z zakresu cyberbezpieczeństwa. Szczególnie istotne jest w tym przypadku nie tylko wdrażanie coraz to nowych systemów bezpieczeństwa, ale również zwiększanie świadomości ich użytkowników, często stanowiących najłabsze ogniwo łańcucha zabezpieczeń.

3.4.7. Doświadczenia pandemii z COVID-19

Trwająca w momencie prac nad Polityką pandemia COVID-19 wpłynęła na zmiany w niemal każdym aspekcie funkcjonowania społeczeństwa, a co za tym idzie – również gospodarki. Wyzwania wynikające z doświadczeń związanych z COVID-19 są dwójakiej natury – z jednej strony wiążą się z możliwością występowania kolejnych epidemii i pandemii w przyszłości, z drugiej zaś stanowią długotrwałe skutki ostatnich wydarzeń. W pierwszym przypadku konieczne jest wypracowanie stałych procedur postępowania w przypadku zagrożenia epidemiologicznego, które według prognoz ekspertów będzie się powtarzać.

Skutki trwającej pandemii wymuszają jednak pewne trwałe zmiany w funkcjonowaniu gospodarki. Innymi słowy – ekonomia nie wróci już do „normalności sprzed pandemii”, będzie to nowa, inna „normalność”. Pandemia spowodowała skokowy wzrost znaczenia technologii i narzędzi umożliwiających pracę zdalną, co pociągnęło za sobą prace nad prawnymi regulacjami w tym zakresie, które będą obowiązywać również w świecie postcovidowym. Oznacza to możliwość zmian w modelu pracy w wielu zawodach, oznaczającym niekoniecznie pełne przejście, ale funkcjonowanie w systemie hybrydowym umożliwiającym ograniczenie czasu przebywania w siedzibie pracodawcy.

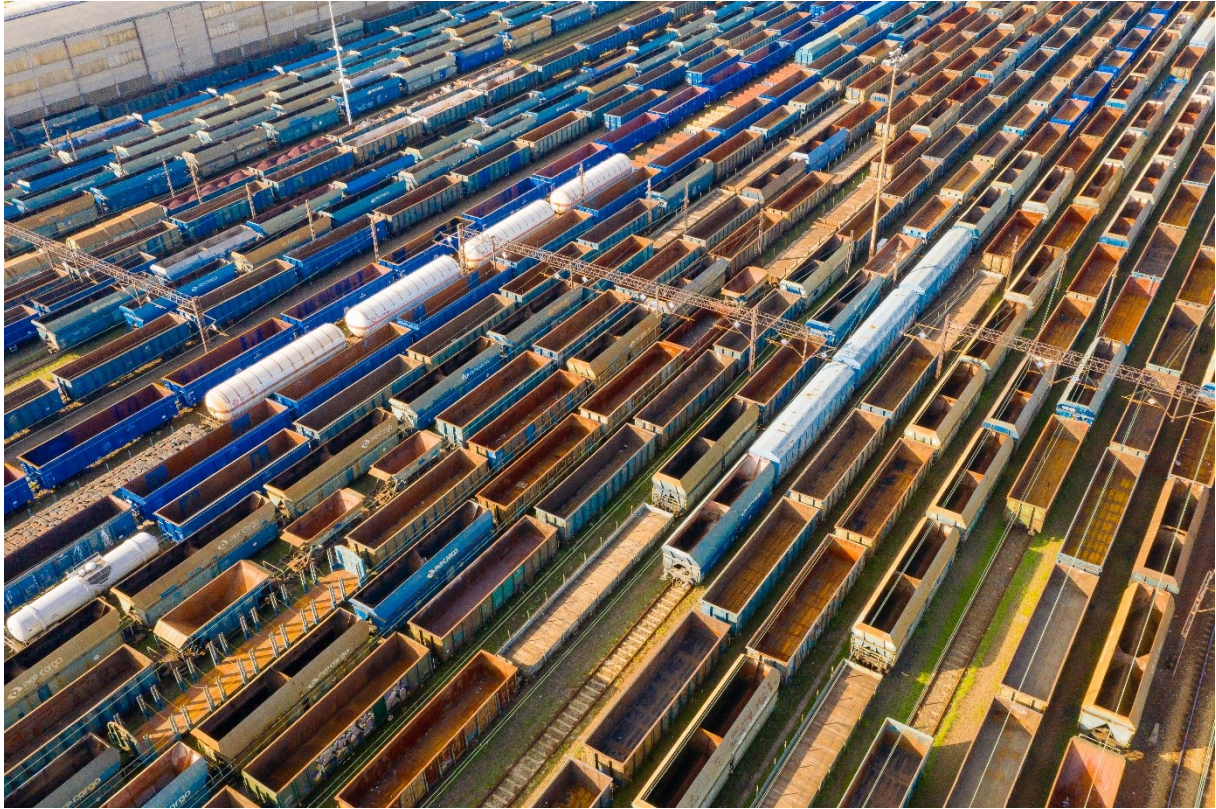
Skutki pandemii okazały się również dotkliwe dla przemysłu, a przykładem może być przerwanie łańcuchów dostaw w przemyśle motoryzacyjnym, odczuwane bardzo wyraźnie również w województwie śląskim. Doświadczenia tego okresu ukazały jak trudno jest odbudować skomplikowane łańcuchy dostaw, często bazujące na zasadzie dostarczania podzespołów „just in time”. Taka organizacja dostaw pozwalała na doraźne oszczędności i cięcia kosztów. System ten okazał się jednak bardzo wrażliwy na sytuacje kryzysowe, co z dużym prawdopodobieństwem zmusi do powrotu do tradycyjnych lub poszukiwania nowych rozwiązań w zakresie logistyki i magazynowania.

3.4.8. Niekorzystne trendy demograficzne

Województwo śląskie, jak wiele innych regionów w kraju, mierzy się z trwałymi i niekorzystnymi trendami demograficznymi. Bardzo widoczna w ostatnich latach jest depopulacja regionu, a prognozy w tym zakresie są pesymistyczne nawet w perspektywie roku 2050. Zgodnie z faktami obserwowanymi w latach minionych oraz przewidywaniami na lata przyszłe, liczba ludności województwa będzie dynamicznie spadać, a jedyną grupą wiekową zwiększającą sukcesywnie swą liczebność będą osoby w wieku poprodukcyjnym. Wpłyne to nie tylko na strukturę wiekową populacji, ale również zasoby kapitału ludzkiego zasilającego przyszły rynek pracy. W celu sprostania wyzwaniom demograficznym, wszystkie podmioty zainteresowane rozwojem gospodarczym województwa śląskiego powinny podejmować działania na rzecz pozyskiwania nowych pracowników spoza regionu oraz wydłużania okresu aktywności zawodowej osób pracujących w przedsiębiorstwach regionu.

3.4.9. Niedobory w zakresie wykwalifikowanych pracowników

Wyzwaniem dla rynku pracy będzie nie tylko spadek liczby ludności (szczególnie w wieku produkcyjnym). Poza samą dostępnością pracowników, istotne są również ich kwalifikacje. Już dziś występuje pewna dysproporcja pomiędzy potrzebami rynku pracy, a umiejętnościami potencjalnych pracowników. W celu odwrócenia tej sytuacji konieczne są nie tylko tradycyjne działania polegające na organizacji szkoleń i promowaniu uczenia się przez całe życie. Należy również podjąć wysiłki na rzecz bardziej celnego i długoterminowego przewidywania potrzeb w tym zakresie oraz kształtowania umiejętności elastycznego wykorzystania własnych kwalifikacji, wspieranego rozwijaniem kompetencji miękkich.

4. WIZJA, CELE I KIERUNKI POLITYKI ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Wizja

Województwo Śląskie - regionem o silnej i konkurencyjnej gospodarce opartej na innowacyjnych i zielonych technologiach z ugruntowaną pozycją międzynarodową.

Cel główny

Wzmacnianie roli gospodarki województwa śląskiego w międzynarodowych łańcuchach wartości.

Cel operacyjny A

Promocja przedsiębiorczości

Cel operacyjny B

Atrakcyjność inwestycyjna

Cel operacyjny C

Internacjonalizacja

Działanie A1

Kreowanie przedsiębiorczych postaw mieszkańców regionu

Działanie B1

Budowanie sprzyjającego klimatu inwestycyjnego regionu

Działanie C1

Wsparcie przedsiębiorstw regionu w ekspansji na rynki międzynarodowe

Działanie A2

Wsparanie konkurencyjności gospodarki regionu w szerokich partnerstwach międzysektorowych

Działanie B2

Promocja silnej marki gospodarczej regionu

Działanie C2

Rozwój współpracy międzynarodowej województwa śląskiego

4.1. WIZJA POLITYKI ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2030.

Określanie celów, wyznaczanie kierunków i działań polityki rozwoju gospodarczego poprzedza sformułowanie wizji tego jaki będzie docelowy stan gospodarki regionu w 2030 roku. Została ona sformułowana w odniesieniu do kluczowych obszarów i wyznacza azymut dla celów i działań planowanych w ramach niniejszej polityki.

Województwo Śląskie regionem o silnej i konkurencyjnej gospodarce opartej na innowacyjnych i zielonych technologiach z ugruntowaną pozycją międzynarodową.

4.2. CELE POLITYKI ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2030

Przedstawiona powyżej wizja gospodarki województwa śląskiego w roku 2030 może zostać urzeczywistniona jedynie w ramach skoordynowanych działań, wynikających z jasno określonych i realnych celów. Głównym celem Polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego 2030 jest **wzmacnianie roli gospodarki województwa śląskiego w międzynarodowych łańcuchach wartości.**

Dla uporządkowania działań niezbędnych do podjęcia na rzecz realizacji celu głównego, przyjęto następujące cele operacyjne:

- A. Promocja przedsiębiorczości;**
- B. Atrakcyjność inwestycyjna;**
- C. Internacjonalizacja.**

4.3. DZIAŁANIA POLITYKI ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2030

Każdemu z celów operacyjnych przypisane zostały działania, mające na celu jego realizację. Działania należy rozumieć jako wskazanie konkretnych kierunków interwencji, która powinna zostać podjęta przez samorząd województwa wraz z innymi interesariuszami rozwoju na rzecz realizacji celów Polityki. Poszczególne działania zostaną opisane w kolejnych akapitach w układzie odpowiadającym celom operacyjnym. Każdemu działaniu przyporządkowane zostały również flagowe projekty do realizacji w ramach Polityki. Każdy z projektów przedstawiony został w formie fiszki zawierającej opis projektu oraz przypisanie do celu operacyjnego i działania.

A Promocja przedsiębiorczości

A1 Kreowanie przedsiębiorczych postaw mieszkańców regionu

Wskaźniki przedsiębiorczości dla regionu sukcesywnie wzrastają. Jest to jednak wzrost, który nie pozwala zniwelować różnic pomiędzy województwem śląskim, a resztą kraju, gdzie poziom przedsiębiorczości jest wyższy. Z tego powodu w województwie śląskim podjęte zostaną działania mające na celu promowanie przedsiębiorczych postaw wśród mieszkańców regionu. Ponadto, w ramach działania przewiduje się wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw zmagających się z wyzwaniami związanymi z sukcesją. Podjęte zostaną również działania na rzecz rozwoju rzemiosła w województwie śląskim.

Projekty do realizacji w ramach działania A1:

Przedsiębiorcze śląskie	
Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none">1. Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych w dziedzinie promocji rozwoju gospodarczego. Skierowany do organizacji pozarządowych konkurs ofert w dziedzinie działalności wspomagającej rozwój gospodarczy oraz rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;2. Współorganizacja imprez promujących przedsiębiorczość i gospodarkę regionu (kongresów, forów i innych wydarzeń);3. Współorganizacja konkursów oraz innych imprez zgodnych z polityką rozwoju gospodarczego województwa śląskiego służących rozwojowi społeczno-ekonomicznemu regionu.
Cele Polityki	A Promocja przedsiębiorczości
Działania Polityki	A1 Kreowanie przedsiębiorczych postaw mieszkańców regionu

Działania na rzecz rozwoju rzemiosła w województwie śląskim	
Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none">1. Wspieranie promocji zawodów rzemieślniczych jako atrakcyjnych kierunków kształcenia;2. Wspieranie promocji zakładów rzemieślniczych, szczególnie w przypadku zanikających zawodów;3. Utworzenie cyfrowej mapy rzemieślników województwa śląskiego, umożliwiającej zapoznanie się z lokalizacją zakładów, ich historią oraz ofertą.
Cele Polityki	A Promocja przedsiębiorczości

Wspieranie sukcesji w firmach sektora MŚP	
Zakres projektu	<p>1. W odniesieniu do przedsiębiorstw rodzinnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie inicjatyw skierowanych do młodego pokolenia zwiększające świadomość potencjału rozwojowego przedsiębiorstw, które mogą przejść w ramach sukcesji; • wspieranie inicjatyw skierowanych do starszego pokolenia (właścicieli przedsiębiorstw) w zakresie procesów wdrażania w działalność i jej stopniowego przekazywania. <p>2. Działania wspierające nabywanie przez przedsiębiorców wiedzy na temat różnorodnych form przekazania (sprzedaży) przedsiębiorstwa pracownikom lub odsprzedania go na wolnym rynku.</p>
Cele Polityki	A Promocja przedsiębiorczości
Działania Polityki	A1 Kreowanie przedsiębiorczych postaw mieszkańców regionu

A2 Wspieranie konkurencyjności gospodarki regionu w szerokich partnerstwach międzysektorowych

Działanie ukierunkowane jest na wspieranie szeroko pojmowanej konkurencyjności gospodarczej w ramach współpracy podejmowanej przez samorząd województwa we współpracy z pozostałymi interesariuszami rozwoju gospodarczego regionu. Współpraca pomiędzy poszczególnymi instytucjami i przedsiębiorstwami postrzegana jest jako kluczowa dla podnoszenia konkurencyjności gospodarki regionu jako całości. Znaczącym czynnikiem wpływającym na wzrost konkurencyjności gospodarki będzie zielona transformacja – również przeprowadzana w ramach szerokiej współpracy samorządów, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu, środowisk naukowych i sieci partnerskich wspierających dążenia do neutralności klimatycznej.

Projekty do realizacji w ramach działania A2:

Rozwój systemu wspierania start-upów w regionie

Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none">1. Działania na rzecz utworzenia bazy danych obejmującej potencjalne źródła finansowania start-upów;2. Działania na rzecz utworzenia utworzenie bazy danych IOB z doświadczeniem we wspieraniu start-upów;3. Wspieranie tworzenia partnerstw na rzecz tworzenia funduszy załączkowych (seed capital);4. Wspieranie działań zmierzających do zawiązania sieci partnerskiej stanowiącej platformę kontaktu pomiędzy start-upami i jednostkami naukowym oraz badawczo-rozwojowymi.
Cele Polityki	A Promocja przedsiębiorczości
Działania Polityki	A2 Wspieranie konkurencyjności gospodarki regionu w szerokich partnerstwach międzysektorowych

Budowanie mostów pomiędzy nauką i biznesem

Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none">1. Działania w zakresie integracji środowiska otoczenia biznesu i instytucji samorządu gospodarczego – pobudzanie i podtrzymywanie współpracy IOB oraz samorządu gospodarczego w celu rozwoju gospodarczego województwa śląskiego;2. Realizacja we współpracy z IOB oraz instytucjami badawczo-rozwojowymi cyklicznego monitoringu sytuacji gospodarczej regionu „Barometr gospodarki województwa śląskiego”.
Cele Polityki	A Promocja przedsiębiorczości
Działania Polityki	A2 Wspieranie konkurencyjności gospodarki regionu w szerokich partnerstwach międzysektorowych

Elastyczne wspieranie przedsiębiorców z branż podlegających wpływowi trendów globalnych

Zakres projektu	<p>1. Działania na rzecz wspierania przedsiębiorców z branż dotkniętych wpływem trendów globalnych lub niespodziewanych sytuacji kryzysowych, a nieobjętych wsparciem w ramach innych programów;</p> <p>2. Wspieranie inicjatyw na obszarze wdrażania zmian organizacyjnych i technologicznych w branżach, przed którymi pojawiły się niespodziewane wyzwania wynikające z czynników zewnętrznych.</p>
Cele Polityki	A Promocja przedsiębiorczości
Działania Polityki	A2 Wspieranie konkurencyjności gospodarki regionu w szerokich partnerstwach międzysektorowych

Promowanie rozwiązań z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego

Zakres projektu	<p>1. Wspieranie organizacji spotkań i konferencji skierowanych do: MŚP (możliwości wdrażania GOZ w działalności gospodarczej); JST (wdrażanie GOZ w ich działalności oraz promowanie na ich obszarze); konsumentów (zwiększanie świadomości wpływu ich postaw na dążenie do GOZ);</p> <p>2. Wspieranie działań na rzecz utworzenia regionalnej sieci dot. idei GOZ oraz przystąpienia do międzynarodowych partnerstw działających w tym zakresie;</p> <p>3. Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie opracowywania i wdrażania strategii GOZ.</p>
Cele Polityki	A Promocja przedsiębiorczości
Działania Polityki	A2 Wspieranie konkurencyjności gospodarki regionu w szerokich partnerstwach międzysektorowych

B Atrakcyjność inwestycyjna

B1 Budowa sprzyjającego klimatu inwestycyjnego regionu

Wysoka atrakcyjność inwestycyjna województwa śląskiego nie zwalnia z podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na jej zwiększanie. Zadanie to będzie szczególnie istotne w obliczu trwających przemian gospodarczych, w ramach których o lokalizacji inwestycji mogą decydować nowe czynniki. W związku z powyższym, realizowane będą działania na rzecz budowania i rozwijania sprzyjającego klimatu inwestycyjnego regionu.

Wobec wygaszania niektórych branż gospodarki (szczególnie górnictwa), konieczne jest uwzględnienie w przygotowaniu obszarów inwestycyjnych terenów typu brownfield. Działania w tym zakresie obejmą wsparcie komercjalizacji i ponownego włączenia tych terenów do obiegu gospodarczego.

Szczególnie istotna będzie rola Śląskiego Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego oraz jego współpracy z wyspecjalizowanymi zespołami w jednostkach samorządu terytorialnego oraz z Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną, w zakresie obsługi potencjalnych inwestorów.

Projekty do realizacji w ramach działania B1:

Wsparcie obsługi inwestorów polskich i zagranicznych

Zakres projektu	1. Obsługa inwestorów polskich oraz zagranicznych, w tym m.in.: organizowanie spotkań z inwestorami, dostarczanie informacji oraz danych o regionie, przekazywanie ofert inwestycyjnych; 2. Wspieranie inwestorów w kontaktach z władzami lokalnymi, instytucjami oraz firmami z regionu.
Cele Polityki	B Atrakcyjność inwestycyjna
Działania Polityki	B1 Budowa sprzyjającego klimatu inwestycyjnego regionu

Budowanie bazy wiedzy na temat atrakcyjności i oferty inwestycyjnej regionu

Zakres projektu	Opracowywanie i publikowanie raportów, ekspertyz i innych opracowań studialnych zawierających analizy, dane i informacje na temat zasobów i potencjałów województwa śląskiego jako miejsca do lokalizacji inwestycji gospodarczych.
Cele Polityki	B Atrakcyjność inwestycyjna
Działania Polityki	B1 Budowa sprzyjającego klimatu inwestycyjnego regionu

Podnoszenie kompetencji kadr administracji samorządowej w zakresie budowania potencjału inwestycyjnego regionu

Zakres projektu	Wspieranie działań szkoleniowych, doradczych i innych, których celem jest podnoszenie kompetencji pracowników jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w zakresie formułowania oferty inwestycyjnej, tworzenia strategii rozwoju gospodarczego, skutecznego pozyskiwania inwestorów i innych zagadnień związanych z podnoszeniem atrakcyjności inwestycyjnej.
Cele Polityki	B Atrakcyjność inwestycyjna
Działania Polityki	B1 Budowa sprzyjającego klimatu inwestycyjnego regionu

Rozbudowa bazy terenów inwestycyjnych

Zakres projektu	1. Prowadzenie i rozbudowa bazy danych o ofertach inwestycyjnych na stronie https://invest-in-silesia.pl/ w kooperacji z PAIH, gminami i podmiotami prywatnymi; 2. Promocja ofert inwestycyjnych zlokalizowanych na terenie województwa.
Cele Polityki	B Atrakcyjność inwestycyjna
Działania Polityki	B1 Budowa sprzyjającego klimatu inwestycyjnego regionu

B2 Promocja silnej marki gospodarczej regionu

Województwo śląskie jest wskazywane w różnego rodzaju raportach i rankingach jako lokalizacja sprzyjająca inwestorom. Podtrzymanie renomy i atrakcyjności regionu wymaga kontynuowania wysiłków ze strony jednostek samorządu terytorialnego oraz ich partnerów. Województwo śląskie musi zadbać o to, aby nadal być rozpoznawane jako miejsce atrakcyjne inwestycyjnie.

Projekty do realizacji w ramach działania B2:

Udział w wydarzeniach o charakterze inwestycyjno-gospodarczym

Zakres projektu	Udział w targach branżowych, forach, misjach gospodarczych promujących atrakcyjność inwestycyjną regionu.
Cele Polityki	B Atrakcyjność inwestycyjna
Działania Polityki	B2 Promocja silnej marki gospodarczej regionu

Działania promujące województwo śląskie jako dobre miejsce do inwestowania

Zakres projektu	Współorganizacja i wspieranie działań promujących region jako miejsce dobre do inwestowania, zarówno w mediach tradycyjnych, mediach społecznościowych jak i na nośnikach zewnętrznych, mających na celu podtrzymanie wizerunku regionu jako dobrego miejsca do lokalizacji inwestycji. Działania realizowane byłyby w ramach spójnej koncepcji obejmującej jednolitą identyfikację wizualną.
Cele Polityki	B Atrakcyjność inwestycyjna
Działania Polityki	B2 Promocja silnej marki gospodarczej regionu

C Internacjonalizacja

C1 Wsparcie przedsiębiorstw regionu w ekspansji na rynki międzynarodowe

Województwo śląskie jest wśród polskich regionów jednym z liderów pod względem sprzedaży produktów na rynkach zagranicznych. W 2020 roku region odpowiadał za ponad 10% wartości eksportowanych z Polski towarów. Wynik ten jest jednak generowany przede wszystkim przez największe przedsiębiorstwa, najczęściej przemysłu ciężkiego. Szczególnego wsparcia w ekspansji rynkowej potrzebują małe i średnie przedsiębiorstwa.

Z perspektywy władz województwa istotne jest stworzenie systemu wsparcia ekspansji rynkowej, uwzględniającego stadium rozwoju danego przedsiębiorstwa przy doborze poziomu i zakresu pomocy. Podejście to pozwoli odwrócić tendencję polegającą na zdominowaniu eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych przez największe podmioty i grupy kapitałowe.

Projekty do realizacji w ramach działania C1:

Przewodnik eksportowy	
Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none">1. EXPOexpert (program podnoszenia kompetencji kadr JST w zakresie wspierania działalności eksportowej firm oraz kadr MŚP ukierunkowanych z zakresu internacjonalizacji własnej oferty handlowej);2. Rozwój Sieci Doradców Eksportowych (rozwijanie sieci współpracujących ze sobą konsultantów);3. Obserwatorium Handlu Zagranicznego (gromadzenie danych i przygotowywanie raportów o rynkach zagranicznych, monitorowanie specjalizacji eksportowych, monitorowanie efektów wdrażania środków pochodzących z Unii Europejskiej, w zakresie wspierania eksportu).
Cele Polityki	C Internacjonalizacja
Działania Polityki	C1 Wsparcie przedsiębiorstw regionu w ekspansji na rynki międzynarodowe

Wsparcie indywidualnych przedsiębiorstw w procesach internacjonalizacji działalności biznesowej

Zakres projektu	Wsparcie w różnorodnych formach dla przedsiębiorstw z sektora MŚP przyznawane na działania służące internacjonalizacji działalności biznesowej (ekspansja na rynki zagraniczne).
Cele Polityki	C Internacjonalizacja
Działania Polityki	C1 Wsparcie przedsiębiorstw regionu w ekspansji na rynki międzynarodowe

Tworzenie i rozwijanie internacjonalizacyjnej marki regionu

Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none">1. Kampania promocyjna mająca na celu określenie tożsamości i przewag województwa śląskiego jako regionu wspierającego innowacyjność, przedsiębiorczość i umiędzynarodowienie gospodarki;2. Opracowanie jednolitej identyfikacji wizualnej dla działań z zakresu realizacji polityki internacjonalizacyjnej regionu.
Cele Polityki	C Internacjonalizacja
Działania Polityki	C1 Wsparcie przedsiębiorstw regionu w ekspansji na rynki międzynarodowe

C2 Rozwój współpracy międzynarodowej województwa śląskiego

Działania podejmowane w tym zakresie umocnią pozycję regionu na gospodarczej mapie świata. Województwo śląskie będzie monitorować i rozwijać współpracę w ramach istniejących partnerstw. Będzie również poszukiwać nowych partnerstw wśród regionów perspektywicznych pod względem współpracy gospodarczej. Rozbudowywana będzie sieć kontaktów nieformalnych i formalnych województwa, co umożliwi trwałe umocnienie jego pozycji na arenie międzynarodowej.

Projekty do realizacji w ramach działania C2:

Międzynarodowe pozycjonowanie gospodarki regionalnej

Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none">1. Aktywność regionu w krajowych i międzynarodowych inicjatywach dotyczących rozwoju przemysłu, innowacyjności oraz inwestycji;2. Organizacja wydarzeń promujących gospodarkę i ofertę inwestycyjną województwa śląskiego w kraju i zagranicą;3. Prezentacja potencjału gospodarczego województwa i jego oferty inwestycyjnej podczas wydarzeń krajowych i zagranicznych i wydarzeń o randze międzynarodowej organizowanych w kraju;4. Prezentacja potencjału gospodarczego województwa i jego oferty inwestycyjnej w ważnych miejscach na gospodarczej mapie świata;5. Organizacja wystaw i spotkań w regionie ukierunkowanych na przyjęcie misji gospodarczych i wizyt studyjnych potencjalnych zagranicznych partnerów handlowych oraz inwestorów;6. Organizacja przyjazdowych misji gospodarczych i wizyt studyjnych potencjalnych partnerów i inwestorów7. Organizacja zagranicznych misji gospodarczych i wizyt studyjnych do wybranych krajów.
Cele Polityki	C Internacjonalizacja
Działania Polityki	C2 Rozwój współpracy międzynarodowej województwa śląskiego

Stać obecność województwa śląskiego na kluczowych i rozwojowych rynkach

Zakres projektu	Wspieranie działań na rzecz stałej obecności województwa śląskiego na kluczowych i rozwojowych rynkach zagranicznych.
Cele Polityki	C Internacjonalizacja
Działania Polityki	C2 Rozwój współpracy międzynarodowej województwa śląskiego

Zawieranie i rozwój partnerstw międzynarodowych

Zakres projektu	<ol style="list-style-type: none">1. Monitorowanie współpracy w ramach istniejących partnerstw międzynarodowych;2. Rozwój współpracy w ramach istniejących partnerstw, wynikający z ustaleń monitoringu;3. Nawiązywanie relacji i tworzenie nowych partnerstw z regionami z kluczowych kierunków geograficznych.
Cele Polityki	C Internacjonalizacja
Działania Polityki	C2 Rozwój współpracy międzynarodowej województwa śląskiego

5. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE REALIZACJI POLITYKI ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2030

Układ podmiotów

Za realizację Polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego 2030 odpowiada samorząd województwa śląskiego. Wdrożenie zapisów niniejszego dokumentu wymaga koordynacji na dwóch płaszczyznach. Pierwsza z nich jest związana z koordynacją działań w strukturach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Druga dotyczy wzmocnienia relacji partnerskich na wszystkich poziomach samorządu terytorialnego i współpracy z partnerami gospodarczymi. W tym aspekcie szczególnie istotne są: wzmocnienie relacji Śląskiego Centrum Obsługi Inwestora i Eksporterka z jednostkami odpowiedzialnymi za rozwój gospodarczy i promocję inwestycyjną gmin oraz współpraca Departamentu Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej z instytucjami otoczenia biznesu, w tym z samorządem gospodarczym i z koordynatorami klastrów.

Ramy finansowe

Zintegrowane podejście do realizacji Polityki wyraża się w dywersyfikacji źródeł finansowania, które ze względu na kompleksowy charakter planowanych działań obejmują:

- budżet samorządu województwa śląskiego;
- budżety jednostek samorządu terytorialnego funkcjonujących na terenie województwa;
- fundusze Unii Europejskiej.

Zasady

Wdrażanie postanowień Polityki odbywać się będzie w zgodzie z zasadami przyjętymi w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, a w szczególności

- partnerstwa i współpracy (oznaczającej zaangażowanie licznych partnerów);
- koncentracji tematycznej (oznaczającej skupienie wsparcia na konkretnych, świadomie wybranych zagadnieniach);
- spójności (oznaczającej godność z dokumentami UE, krajowymi i innymi strategiami regionalnymi);
- podejmowania decyzji w oparciu o dowody (oznaczającej prowadzenie polityki na podstawie przesłanek wynikających z obiektywnej oceny sytuacji);
- elastyczności (oznaczającej dostosowaniu wykorzystywanych narzędzi do pojawiających się szans i zagrożeń);
- warunkowości (oznaczającej przyznanie wsparcia tylko w przypadku spełnienia określonych warunków);
- zrównoważonego rozwoju (oznaczającej zachowanie równowagi przyrodniczej w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno obecnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń) ;
- zrównoważonego inwestowania (oznaczającej osiągnięcia jak największych efektów przy jak najmniejszej presji na środowisko);
- przezorności (podkreślającej obowiązek dołożenia należytej staranności w ocenie wpływu podejmowanych decyzji na środowisko)
- prewencji (oznaczającej przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska już na etapie planowania).

Monitoring realizacji Polityki rozwoju gospodarczego będzie odbywał się na drodze corocznych raportów z realizacji przyjętych postanowień. Raporty roczne będą zawierały wartości wskaźników wymienionych w tabeli 7.

Tabela 6. Wskaźniki do monitoringu realizacji Polityki rozwoju gospodarczego województwa śląskiego 2030

Lp.	Nazwa wskaźnika	Źródło	Częstotliwość pomiaru wskaźnika	Wartość bazowa	Pożądany trend
1.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	GUS BDL	Corocznie	1100 (2020)	Wzrost
2.	PKB per capita	GUS BDL	Corocznie lub w zależności od terminów publikacji przez GUS	61 322 zł (2019)	Wzrost
3.	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	GUS BDL	Corocznie lub w zależności od terminów publikacji przez GUS	5 693 zł (2019)	Wzrost
4.	Nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w relacji do PKB	GUS BDL	Corocznie lub w zależności od terminów publikacji przez GUS	1,61 (2019)	Wzrost
5.	Liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym	GUS BDL	Corocznie	2 261 (2019)	Wzrost
6.	Udział w ogólnej wartości towarów sprzedawanych z Polski za granicę	Centrum Analityczne Izby Skarbowej	Co 2 lata	10,26% (2020)	Wzrost
7.	Liczba wydarzeń promujących konkurencyjność i atrakcyjność regionu	Departament Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Corocznie	0	Wzrost

8.	Liczba inwestorów, którym udzielono wsparcia w ramach działalności Śląskiego Centrum Obsługi Importera i Eksportera	Departament Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Corocznie	0	Wzrost
9.	Liczba zagranicznych misji gospodarczych	Departament Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Corocznie	0	Wzrost
10.	Liczba zorganizowanych zagranicznych targów i wydarzeń wystawienniczych	Departament Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Corocznie	0	Wzrost
11.	Liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały wsparcie w ramach konkursu ofert dla organizacji pozarządowych w dziedzinie promocji rozwoju gospodarczego	Departament Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Corocznie	0	Wzrost

Źródło: Opracowanie własne

ANEKS I – ZESTAWIENIA

TABELARYCZNE DANYCH

DOTYCZĄCYCH EKSPORTU

I DOSTAW

WEWNĄTRZWPÓLNOTOWYCH

Tabela 7. Struktura sprzedaży zagranicznej ogółem z Polski w latach 2016-2020 w układzie regionów

Jednostka terytorialna	Odsetek wartości towarów sprzedanych za granicą				
	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	100%	100%	100%	100%	100%
woj. dolnośląskie	8,97%	8,34%	8,36%	8,84%	9,43%
woj. kujawsko-pomorskie	2,87%	2,80%	2,89%	2,73%	2,73%
woj. lubelskie	1,48%	1,45%	1,48%	1,46%	1,46%
woj. lubuskie	3,07%	2,99%	2,92%	2,77%	2,64%
woj. łódzkie	3,56%	3,48%	3,46%	3,46%	3,36%
woj. małopolskie	4,90%	4,73%	4,62%	4,44%	4,25%
woj. mazowieckie	13,43%	12,88%	12,38%	12,26%	12,37%
woj. opolskie	1,59%	1,61%	1,62%	1,52%	1,47%
woj. podkarpackie	3,21%	3,28%	3,50%	3,48%	3,04%
woj. podlaskie	1,00%	1,00%	1,02%	1,03%	1,08%
woj. pomorskie	6,08%	5,08%	5,32%	5,06%	5,31%
woj. śląskie	13,24%	13,07%	12,55%	11,99%	10,26%
woj. świętokrzyskie	1,17%	1,19%	1,23%	1,17%	1,08%
woj. warmińsko-mazurskie	1,83%	1,80%	1,73%	1,66%	1,55%
woj. wielkopolskie	10,37%	10,68%	10,26%	10,03%	9,57%

woj. zachodniopomorskie	2,56%	2,72%	2,75%	2,65%	2,47%
woj. nieznanne	20,67%	22,90%	23,92%	25,44%	27,94%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centrum Analitycznego Izby Administracji Skarbowej

Tabela 8. Struktura eksportu z Polski w latach 2016-2020 w układzie regionów

Jednostka terytorialna	Odsetek wartości eksportowanych towarów				
	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	100%	100%	100%	100%	100%
woj. dolnośląskie	7,62%	7,31%	6,92%	7,50%	7,43%
woj. kujawsko-pomorskie	2,52%	2,41%	2,58%	2,51%	2,54%
woj. lubelskie	1,57%	1,70%	1,67%	1,62%	1,70%
woj. lubuskie	1,98%	2,00%	2,00%	1,89%	1,78%
woj. łódzkie	4,77%	4,53%	4,40%	4,43%	4,32%
woj. małopolskie	4,08%	4,07%	3,98%	3,91%	3,75%
woj. mazowieckie	14,72%	14,16%	13,42%	13,86%	14,16%
woj. opolskie	0,86%	0,93%	0,91%	0,84%	0,83%
woj. podkarpackie	5,07%	5,30%	5,72%	5,79%	4,75%
woj. podlaskie	1,12%	1,18%	1,20%	1,31%	1,48%
woj. pomorskie	8,53%	5,96%	6,26%	6,32%	7,50%
woj. śląskie	10,19%	9,75%	9,04%	8,58%	7,13%
woj. świętokrzyskie	1,18%	1,16%	1,33%	1,37%	0,97%
woj. warmińsko-mazurskie	1,88%	1,96%	1,87%	1,67%	1,50%
woj. wielkopolskie	8,84%	8,96%	8,69%	8,41%	8,10%
woj. zachodniopomorskie	3,52%	3,50%	3,39%	2,95%	2,50%
woj. nieznanne	21,53%	25,14%	26,61%	27,04%	29,57%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centrum Analitycznego Izby Administracji Skarbowej

Tabela 9. Struktura dostaw wewnątrzspółnotowych z Polski w latach 2016-2020 w układzie regionów

Jednostka terytorialna	Odsetek wartości eksportowanych towarów				
	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	100%	100%	100%	100%	100%
woj. dolnośląskie	9,47%	8,72%	8,88%	9,32%	10,14%
woj. kujawsko-pomorskie	3,01%	2,95%	3,00%	2,81%	2,80%
woj. lubelskie	1,45%	1,35%	1,41%	1,41%	1,38%
woj. lubuskie	3,48%	3,35%	3,24%	3,08%	2,94%
woj. łódzkie	3,10%	3,10%	3,13%	3,11%	3,02%
woj. małopolskie	5,20%	4,97%	4,84%	4,62%	4,43%
woj. mazowieckie	12,94%	12,42%	12,02%	11,69%	11,73%
woj. opolskie	1,86%	1,86%	1,87%	1,77%	1,70%
woj. podkarpackie	2,51%	2,54%	2,71%	2,65%	2,43%
woj. podlaskie	0,96%	0,94%	0,95%	0,93%	0,94%
woj. pomorskie	5,16%	4,76%	4,98%	4,61%	4,53%
woj. śląskie	14,39%	14,28%	13,79%	13,22%	11,38%
woj. świętokrzyskie	1,17%	1,20%	1,19%	1,09%	1,11%
woj. warmińsko-mazurskie	1,81%	1,75%	1,69%	1,65%	1,56%
woj. wielkopolskie	10,95%	11,30%	10,81%	10,61%	10,10%
woj. zachodniopomorskie	2,20%	2,44%	2,52%	2,54%	2,46%
woj. nieznanne	20,34%	22,07%	22,97%	24,87%	27,36%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centrum Analitycznego Izby Administracji Skarbowej

Tabela 10. Struktura eksportu do największych odbiorców Polski w latach 2016–2020 w układzie regionów i krajów docelowych

Region	Odsetek wartości eksportowanych towarów									
	Francja	Niderlandy	Niemcy	Czechy	Rosja	USA	Szwecja	Węgry	Wielka Brytania	Włochy
woj. dolnośląskie	9,71%	4,66%	10,41%	16,53%	3,79%	8,99%	6,96%	10,65%	8,90%	6,49%
woj. kujawsko-pomorskie	2,61%	3,29%	3,29%	1,84%	2,72%	1,83%	3,78%	2,36%	3,16%	1,86%
woj. lubelskie	1,21%	1,29%	1,22%	0,87%	0,48%	1,90%	0,54%	1,79%	2,46%	2,99%
woj. lubuskie	2,16%	3,79%	4,39%	1,53%	0,83%	1,92%	2,99%	3,54%	1,95%	2,03%
woj. łódzkie	3,68%	3,02%	2,43%	3,16%	4,86%	2,70%	2,38%	3,11%	5,44%	4,49%
woj. małopolskie	5,99%	4,05%	3,95%	5,66%	2,49%	4,34%	3,41%	5,92%	4,10%	4,43%
woj. mazowieckie	14,52%	14,32%	8,46%	11,97%	12,24%	10,99%	12,73%	14,01%	13,49%	13,99%
woj. opolskie	0,58%	1,55%	2,29%	2,80%	0,52%	0,40%	1,08%	1,87%	0,64%	1,18%
woj. podkarpackie	3,13%	1,68%	2,96%	1,95%	2,25%	19,05%	1,58%	2,91%	2,51%	1,84%
woj. podlaskie	0,83%	1,12%	0,91%	0,40%	1,00%	0,96%	0,77%	1,06%	0,97%	0,73%
woj. pomorskie	5,04%	9,55%	4,00%	3,40%	5,74%	5,15%	11,08%	4,42%	3,86%	2,75%
woj. śląskie	12,78%	6,26%	10,87%	20,96%	5,66%	6,94%	8,08%	15,52%	11,11%	28,28%
woj. świętokrzyskie	0,97%	1,94%	0,96%	0,82%	0,56%	0,35%	1,17%	1,44%	1,32%	0,95%
woj. warmińsko-mazurskie	2,98%	1,79%	1,38%	0,66%	1,74%	2,65%	1,38%	1,93%	1,93%	1,78%
woj. wielkopolskie	11,77%	13,20%	11,74%	6,17%	6,39%	7,44%	14,91%	8,99%	10,46%	8,63%
woj. zachodniopomorskie	2,23%	1,90%	2,88%	0,69%	1,09%	3,48%	6,53%	0,81%	2,60%	1,19%
woj. nieznanne	19,82%	26,60%	27,86%	20,59%	47,66%	20,89%	20,62%	19,67%	25,11%	16,41%
Polska	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tabela 11. Struktura dostaw wewnątrzspółnotowych z Polski w latach 2016-2020 w układzie regionów i krajów docelowych [%]

Region	Odsetek wartości towarów sprzedanych w ramach dostaw wewnątrzspółnotowych z Polski w latach 2016-2020																											
	PT	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GB	GR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	RO	SE	SI	SK	
Dołnośląskie	11,14	9,78	10,58	4,38	1,58	16,53	10,41	4,89	4,01	8,80	4,28	9,71	8,90	3,45	3,85	10,65	2,25	6,49	3,61	6,00	4,46	6,64	4,66	6,65	6,96	7,89	9,07	
kujawsko-pomorskie	3,31	2,05	2,37	2,35	2,95	1,84	3,29	3,65	2,85	1,69	10,08	2,61	3,16	1,96	3,40	2,36	4,24	1,86	3,88	2,09	3,06	1,18	3,29	2,59	3,78	2,73	2,06	
Lubelskie	1,06	1,35	2,55	1,40	2,73	0,87	1,22	0,61	1,36	1,14	0,87	1,21	2,46	1,31	2,09	1,79	1,93	2,99	1,63	3,91	1,16	1,47	1,29	1,53	0,54	2,44	2,20	
Lubuskie	3,57	1,51	4,29	2,91	0,49	1,53	4,39	2,36	2,11	2,47	1,59	2,16	1,95	3,00	1,26	3,54	2,47	2,03	2,05	0,79	1,50	3,09	3,79	2,93	2,99	1,82	1,96	
Łódzkie	5,05	2,01	4,46	4,70	3,63	3,16	2,43	3,57	3,29	2,38	2,65	3,68	5,44	7,34	3,30	3,11	5,46	4,49	3,78	2,66	3,37	5,55	3,02	4,56	2,38	2,61	4,04	
Małopolskie	2,69	6,81	5,25	4,90	3,10	5,66	3,95	3,27	3,75	3,28	6,42	5,99	4,10	2,86	5,28	5,92	2,82	4,43	5,45	5,23	5,12	3,70	4,05	7,85	3,41	8,22	9,24	
Mazowieckie	17,43	8,69	9,19	29,53	13,34	11,97	8,46	11,83	29,29	15,27	12,10	14,52	13,49	21,08	18,64	14,01	12,19	13,99	26,58	8,55	33,62	16,37	14,32	17,39	12,73	14,81	11,29	
Opolskie	1,03	1,13	1,51	3,67	0,95	2,80	2,29	0,64	0,93	1,18	2,27	0,58	0,64	0,86	1,94	1,87	2,98	1,18	1,66	0,78	1,25	1,17	1,55	1,31	1,08	2,65	1,69	
Podkarpackie	1,09	3,21	3,43	2,52	0,92	1,95	2,96	1,24	2,45	2,05	2,19	3,13	2,51	1,43	2,15	2,91	1,78	1,84	1,65	5,66	1,58	2,18	1,68	2,81	1,58	2,71	3,51	
Podlaskie	0,76	0,45	0,65	2,36	1,65	0,40	0,91	0,99	2,08	0,51	1,08	0,83	0,97	1,80	0,57	1,06	2,46	0,73	4,94	0,30	3,29	1,59	1,12	0,59	0,77	0,75	0,68	
Pomorskie	2,01	1,63	4,75	5,33	37,27	3,40	4,00	8,48	8,97	3,04	6,13	5,04	3,86	12,01	9,13	4,42	7,05	2,75	4,35	8,68	4,57	22,17	9,55	4,55	11,08	4,24	2,98	
Śląskie	11,43	17,11	9,07	5,32	2,49	20,96	10,87	5,70	7,94	18,72	10,09	12,78	11,11	6,06	8,14	15,52	5,71	28,28	6,70	15,32	6,63	4,56	6,26	13,63	8,08	13,00	24,28	
Świętokrzyskie	0,87	1,91	1,10	1,09	0,17	0,82	0,96	1,32	2,38	1,12	1,20	0,97	1,32	0,39	1,55	1,44	0,49	0,95	1,95	1,76	1,21	0,40	1,94	1,23	1,17	1,11	1,85	
Warmińsko-mazurskie	0,80	1,55	1,35	1,34	3,96	0,66	1,38	1,94	2,70	2,40	1,70	2,98	1,93	1,93	1,57	1,93	1,99	1,78	4,12	0,29	3,15	3,59	1,79	2,51	1,38	1,26	1,42	
Wielkopolskie	10,45	10,29	12,54	8,98	9,46	6,17	11,74	13,05	8,89	10,01	8,76	11,77	10,46	9,63	9,34	8,99	12,62	8,63	8,92	12,37	9,72	7,06	13,20	10,05	14,91	8,50	6,41	
Zachodniopomorskie	1,25	1,30	2,99	0,56	0,79	0,69	2,88	9,91	1,37	1,82	4,42	2,23	2,60	1,33	0,97	0,81	1,62	1,19	1,95	12,71	1,38	0,62	1,90	0,57	6,53	0,66	1,24	
Województwo nieznane	26,03	29,21	23,91	18,67	14,51	20,59	27,86	26,56	15,63	24,12	24,17	19,82	25,11	23,54	26,82	19,67	31,93	16,41	16,79	12,91	14,91	18,66	26,60	19,25	20,62	24,61	16,09	
Polska	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

Tabela 13. Struktura eksportu województwa śląskiego w układzie powiatów

Powiat	Odsetek wartości eksportowanych towarów					
	2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM
będziński	0,63%	0,75%	1,02%	0,90%	1,13%	0,88%
bielski	3,03%	2,96%	3,45%	3,11%	3,30%	3,16%
cieszyński	2,15%	2,25%	2,76%	2,59%	2,80%	2,50%
częstochowski	1,38%	1,70%	2,04%	1,84%	2,52%	1,88%
gliwicki	0,36%	0,37%	0,41%	0,29%	0,24%	0,34%
kłobucki	0,78%	0,83%	0,71%	0,60%	0,76%	0,73%
lubliniecki	0,77%	0,78%	0,85%	0,80%	1,00%	0,83%
mikołowski	0,93%	1,08%	1,21%	1,37%	1,46%	1,21%
myszkowski	0,29%	0,32%	0,30%	0,31%	0,24%	0,29%
pszczyński	0,43%	0,43%	0,52%	0,52%	0,47%	0,47%
raciborski	2,91%	3,21%	3,92%	5,02%	5,41%	4,07%
rybnicki	0,73%	0,68%	0,73%	0,84%	1,27%	0,84%
tarnogórski	1,50%	1,37%	1,53%	1,18%	1,29%	1,38%
bieruńsko-lędziński	0,46%	0,58%	0,67%	0,63%	0,71%	0,61%
wodzisławski	0,32%	0,22%	0,29%	0,25%	0,29%	0,28%
zawierciański	0,60%	0,70%	0,89%	1,01%	1,22%	0,88%
żywiecki	2,16%	2,18%	2,24%	2,00%	1,92%	2,10%
Bielsko-Biała	21,08%	19,47%	19,26%	16,91%	16,14%	18,61%
Bytom	0,22%	0,23%	0,20%	0,23%	0,29%	0,23%
Chorzów	0,95%	3,33%	3,77%	5,75%	1,86%	3,18%
Częstochowa	3,83%	4,03%	3,85%	3,57%	4,08%	3,87%
Dąbrowa Górnicza	5,47%	7,24%	4,63%	5,36%	5,09%	5,58%
Gliwice	23,69%	17,40%	15,35%	14,48%	12,26%	16,71%
Jastrzębie-Zdrój	0,70%	3,34%	4,90%	4,50%	4,99%	3,66%
Jaworzno	0,61%	0,73%	0,55%	0,54%	0,67%	0,62%
Katowice	5,71%	5,89%	6,51%	6,54%	8,59%	6,60%
Mysłowice	1,00%	0,85%	0,90%	1,39%	1,82%	1,18%
Piekary Śląskie	0,17%	0,19%	0,20%	0,23%	0,28%	0,21%
Ruda Śląska	0,28%	0,41%	0,46%	0,47%	0,37%	0,40%
Rybnik	1,67%	1,75%	2,05%	2,31%	2,27%	2,00%
Siemianowice Śląskie	1,48%	1,04%	0,73%	1,31%	1,23%	1,16%
Sosnowiec	2,11%	2,40%	2,42%	2,59%	2,47%	2,40%
Świętochłowice	0,07%	0,06%	0,11%	0,09%	0,10%	0,09%
Tychy	9,32%	9,25%	8,21%	8,08%	7,97%	8,58%
Zabrze	0,72%	0,58%	0,66%	0,50%	0,74%	0,64%
Żory	1,46%	1,44%	1,69%	1,89%	2,74%	1,82%
woj. śląskie	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tabela 14. Struktura dostaw wewnątrzspółnotowych z województwa śląskiego w układzie powiatów

Powiat	Odsetek wartości towarów w dostawach wewnątrzspółnotowych					
	2016	2017	2018	2019	2020	RAZEM
będziński	0,74%	0,75%	0,86%	0,82%	0,81%	0,80%
bielski	5,86%	5,62%	5,92%	5,47%	5,20%	5,61%
cieszyński	3,22%	3,03%	3,15%	3,39%	3,46%	3,25%
częstochowski	0,66%	0,71%	0,71%	0,72%	0,79%	0,72%
gliwicki	0,45%	0,56%	0,64%	0,66%	0,73%	0,61%
kłobucki	0,37%	0,40%	0,42%	0,42%	0,52%	0,43%
lubliniecki	0,57%	0,57%	0,65%	0,61%	0,72%	0,62%
mikotowski	1,17%	1,07%	0,96%	0,87%	1,04%	1,01%
myszkowski	0,67%	0,62%	0,34%	0,43%	0,47%	0,50%
pszczyński	0,95%	1,06%	1,17%	1,01%	1,15%	1,07%
raciborski	1,12%	1,18%	1,50%	1,91%	2,32%	1,61%
rybnicki	1,09%	1,24%	1,73%	2,28%	2,57%	1,80%
tarnogórski	1,64%	1,51%	1,62%	1,68%	1,88%	1,67%
bieruńsko-lędziański	0,50%	0,59%	0,69%	0,93%	1,16%	0,78%
wodzisławski	0,23%	0,21%	0,27%	0,29%	0,34%	0,27%
zawierciański	1,25%	1,31%	1,28%	1,18%	1,37%	1,28%
żywiecki	2,75%	2,79%	2,78%	2,95%	3,01%	2,86%
Bielsko-Biała	18,56%	17,73%	15,93%	15,85%	14,78%	16,53%
Bytom	0,25%	0,27%	0,29%	0,31%	0,36%	0,30%
Chorzów	1,81%	1,33%	1,67%	1,95%	2,20%	1,79%
Częstochowa	5,72%	5,46%	5,29%	5,11%	5,16%	5,34%
Dąbrowa Górnicza	10,84%	12,15%	12,65%	12,40%	10,49%	11,75%
Gliwice	12,53%	10,96%	10,60%	10,15%	9,77%	10,76%
Jastrzębie-Zdrój	2,99%	3,82%	4,00%	2,97%	2,75%	3,32%
Jaworzno	0,38%	0,34%	0,37%	0,34%	0,38%	0,36%
Katowice	4,64%	4,82%	4,13%	4,16%	4,88%	4,51%
Mysłowice	1,07%	1,06%	0,99%	1,02%	1,11%	1,05%
Piekary Śląskie	0,35%	0,43%	0,39%	0,39%	0,35%	0,38%
Ruda Śląska	1,50%	1,53%	1,47%	1,17%	1,08%	1,35%
Rybnik	2,05%	2,17%	2,28%	2,43%	2,63%	2,32%
Siemianowice Śląskie	1,34%	1,55%	1,70%	1,80%	1,81%	1,65%
Sosnowiec	2,55%	2,84%	2,87%	3,10%	3,43%	2,96%
Świętochłowice	0,15%	0,16%	0,19%	0,23%	0,19%	0,18%
Tychy	7,36%	7,48%	7,43%	7,85%	7,62%	7,55%
Zabrze	1,63%	1,57%	1,59%	1,48%	1,66%	1,58%
Żory	1,02%	1,09%	1,48%	1,68%	1,82%	1,43%
woj. śląskie	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tabela 15. Struktura eksportu z Polski w latach 2016-2020 w układzie regionów i sekcji CN [%]

	I	II	III	IV	IX	V	VI	VII	VIII	X	XI	XII	XIII	XIV	XIX	XV	XVI	XVI I	XVI II	XX	XXI	Nieokreślone	Razem
Polska	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2016	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2017	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2018	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2019	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2020	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
woj. dolnośląskie*																							
2016	5,4 5	1,07	0,70	1,91	1,36	5,47	5,26	6,79	24,6 6	1,26	4,39	2,28	6,03	85,7 8	0,37	19,0 3	6,82	4,0 0	11,01	5,18	0,17	0,03	7,62
2017	4,81	1,20	1,28	2,35	1,67	4,11	5,17	6,86	31,9 0	1,54	4,86	3,02	6,69	78,3 9	2,22	18,8 5	5,95	4,4 7	9,43	4,59	3,71	0,01	7,31
2018	4,7 4	1,23	0,53	2,10	1,72	2,47	5,52	7,29	35,3 6	1,57	4,64	6,64	6,20	77,5 9	0,34	18,6 2	5,61	4,0 4	10,4 3	4,06	3,23	0,02	6,92
2019	3,71	0,67	1,03	1,76	1,60	1,45	5,32	7,67	33,9 7	1,51	4,20	6,23	6,14	80,4 4	0,66	20,0 3	5,37	6,73	8,28	4,17	2,95	4,94	7,50
2020	4,11	0,45	0,45	1,33	1,83	1,54	4,96	8,6 4	41,2 3	1,74	3,40	6,11	7,23	77,0 4	3,16	19,3 7	6,22	5,2 5	6,95	3,85	8,68	3,08	7,43
woj. kujawsko-pomorskie																							
2016	0,9 8	3,78	13,9 8	2,54	1,11	0,26	1,53	4,29	0,38	9,52	2,42	2,15	0,75	0,50	0,61	3,02	1,84	1,44	4,30	7,02	0,06	0,06	2,52
2017	0,91	3,53	12,5 1	3,01	1,25	0,13	2,27	4,02	0,61	6,77	2,79	2,10	0,68	0,72	0,0 0	3,03	1,86	1,13	1,91	5,92	0,03	0,02	2,41
2018	0,7 4	3,54	12,8 7	3,62	1,06	0,11	2,65	3,78	0,60	7,56	2,91	2,09	0,51	1,26	6,29	3,18	2,02	1,58	1,86	5,41	0,02	0,12	2,58
2019	0,7 4	3,36	10,4 9	3,39	1,08	0,13	2,80	3,52	0,58	7,55	2,09	1,80	0,36	0,49	0,14	3,42	1,78	1,61	2,34	6,10	0,60	0,00	2,51
2020	0,7 4	3,03	7,72	3,16	1,24	0,15	2,45	3,94	0,55	6,91	1,89	1,27	0,37	0,86	0,17	3,32	2,13	1,36	1,71	6,43	0,42	0,01	2,54
woj. lubelskie																							
2016	4,5 3	4,47	3,58	3,69	1,76	1,87	3,96	0,67	0,41	0,59	1,44	1,84	0,35	0,01	0,0 0	0,89	0,95	0,9 5	0,4 8	0,69	0,00	0,02	1,57
2017	4,6 4	5,39	3,12	3,78	1,74	1,78	3,71	0,8 0	0,53	0,47	1,66	1,87	0,65	0,00	0,0 0	1,09	1,16	1,04	0,38	0,62	0,11	0,00	1,70
2018	3,95	5,34	4,03	3,89	1,75	0,75	3,39	0,86	0,71	0,54	1,86	1,77	0,53	0,00	0,0 8	1,15	1,15	1,36	0,39	0,64	1,36	0,00	1,67

	I	II	III	IV	IX	V	VI	VII	VIII	X	XI	XII	XIII	XIV	XIX	XV	XVI	XVI I	XVI II	XX	XXI	Nieokreślone	Razem
2019	4,32	5,53	3,88	3,84	1,87	0,68	2,72	0,88	0,71	0,53	1,75	1,21	0,39	0,00	0,10	0,95	1,10	1,49	0,40	0,57	6,41	0,00	1,62
2020	5,26	4,04	3,48	3,90	1,86	1,07	2,52	0,88	0,49	0,49	1,55	0,88	0,34	0,01	0,22	0,97	1,03	1,64	0,35	1,15	2,54	0,00	1,70
woj. lubuskie																							
2016	1,55	0,81	1,11	1,69	7,45	0,35	0,40	2,89	2,25	4,38	4,82	10,66	4,57	0,00	0,00	1,41	1,87	0,38	0,89	6,67	0,24	0,00	1,98
2017	0,91	1,08	0,58	1,40	9,37	0,72	0,45	2,62	2,09	3,64	5,33	9,43	4,44	0,00	0,00	1,80	1,75	0,51	0,77	6,35	0,39	0,00	2,00
2018	1,02	1,12	0,45	1,36	9,22	0,33	0,53	2,63	1,84	3,99	4,14	9,17	3,92	0,00	0,00	1,82	1,80	0,46	0,74	6,49	0,18	0,00	2,00
2019	1,54	0,80	0,48	1,52	7,31	0,06	0,61	2,85	1,80	4,09	3,55	8,30	3,84	0,00	0,00	1,47	1,61	0,51	0,75	6,68	1,38	0,00	1,89
2020	1,09	0,66	0,53	1,34	8,51	0,05	0,67	2,74	1,94	3,70	3,40	6,93	4,27	0,00	0,00	1,30	1,65	0,48	0,65	5,40	1,57	0,00	1,78
woj. łódzkie																							
2016	5,23	2,45	1,28	4,68	1,40	0,58	5,73	5,07	0,31	5,98	12,70	3,23	3,80	0,03	0,92	16,29	4,76	1,03	3,99	2,02	0,97	0,00	4,77
2017	5,32	3,06	0,92	6,26	1,15	0,66	3,87	4,98	0,54	5,55	11,47	3,21	3,74	0,10	2,68	13,05	4,53	1,44	3,24	1,82	5,13	0,00	4,53
2018	5,21	3,00	0,91	5,65	1,11	0,59	3,91	5,07	0,54	5,11	10,18	2,37	4,17	0,04	24,30	11,53	4,39	1,53	4,12	1,88	0,50	0,00	4,40
2019	5,65	3,11	0,44	4,99	1,12	1,12	3,32	5,05	0,49	4,66	9,83	2,82	4,05	0,02	13,23	11,69	4,51	1,85	3,36	2,21	0,16	0,00	4,43
2020	5,87	2,12	0,39	5,82	0,92	1,10	3,05	5,54	0,35	4,05	7,93	2,81	4,33	0,02	10,04	10,69	4,19	2,05	3,10	2,78	0,79	0,01	4,32
woj. małopolskie																							
2016	1,55	1,44	1,65	2,82	4,40	6,63	2,95	10,20	1,72	5,66	3,71	4,24	4,60	0,25	2,48	7,07	4,77	2,10	5,92	2,10	6,20	1,29	4,08
2017	1,77	1,61	3,19	2,65	3,64	6,19	2,74	11,37	2,22	5,03	2,73	4,58	5,42	0,29	6,49	6,66	4,76	1,97	4,92	1,90	17,46	1,19	4,07
2018	2,07	2,12	4,26	3,21	3,31	4,26	3,21	10,78	2,22	3,54	2,72	4,21	6,39	0,18	1,43	7,22	4,23	1,73	4,48	2,06	3,63	0,50	3,98
2019	1,05	2,07	2,60	3,12	3,01	5,90	2,96	10,40	2,80	3,21	3,16	4,58	5,56	0,17	13,49	6,54	4,12	2,04	4,55	2,63	3,31	1,11	3,91
2020	0,82	1,45	2,15	2,92	3,77	5,98	2,35	10,00	4,52	2,99	2,89	4,29	5,85	0,12	3,86	6,54	3,96	2,26	4,10	2,92	3,75	1,98	3,75
woj. mazowieckie																							
2016	25,20	35,08	12,38	23,53	5,38	17,16	26,99	9,38	7,03	15,61	17,29	11,18	4,50	7,49	83,13	8,87	12,99	8,44	12,81	14,61	29,22	2,43	14,72

	I	II	III	IV	IX	V	VI	VII	VIII	X	XI	XII	XIII	XIV	XIX	XV	XVI	XVI I	XVI II	XX	XXI	Nieokreślone	Razem
2017	25,3 5	32,9 5	11,92	21,3 1	4,72	12,7 2	25,3 0	9,4 4	8,72	16,0 2	13,6 6	10,9 6	5,12	13,3 2	65,5 7	11,2 9	12,4 9	8,6 0	10,4 4	12,1 9	40,8 4	1,98	14,16
2018	25,1 6	28,3 0	14,8 5	22,1 8	3,90	11,4 4	23,1 2	9,31	9,30	14,6 0	12,4 9	12,7 9	5,34	18,6 5	32,7 1	11,3 3	12,0 3	6,57	9,98	11,4 3	52,5 4	19,02	13,42
2019	23,7 0	25,5 5	13,8 7	22,4 9	2,64	14,6 2	23,3 0	9,29	10,1 7	13,8 9	13,1 6	12,4 8	5,49	15,4 8	54,9 9	10,2 6	12,9 2	7,18	9,42	12,1 4	43,1 1	42,15	13,86
2020	23,8 2	23,9 1	13,2 2	21,9 0	3,45	14,8 1	20,9 2	9,14	13,3 0	15,3 1	11,17	10,4 6	5,09	19,1 8	61,2 5	10,3 6	13,9 2	7,8 8	9,14	11,8 3	51,0 7	29,24	14,16
woj. opolskie																							
2016	0,4 7	0,15	0,16	2,70	2,67	2,69	1,14	0,92	0,06	1,23	1,58	0,02	0,4 0	0,29	0,0 0	0,67	0,66	0,5 6	0,17	0,33	0,00	0,00	0,86
2017	0,20	0,18	0,22	2,21	2,10	7,40	1,38	0,90	0,04	1,25	1,38	0,03	0,37	0,00	0,0 4	0,65	0,61	0,71	0,12	0,30	0,01	0,00	0,93
2018	0,39	0,27	0,12	2,22	1,30	4,72	1,37	1,02	0,02	1,16	1,41	0,03	0,32	0,00	0,0 0	0,8 8	0,64	0,71	0,14	0,39	0,03	0,00	0,91
2019	0,39	0,21	0,12	2,03	1,45	4,41	0,80	1,33	0,03	1,38	1,45	0,03	0,27	0,00	0,0 0	0,8 3	0,54	0,7 8	0,11	0,4 5	0,20	1,74	0,84
2020	0,32	0,21	0,09	1,93	1,49	3,10	1,03	1,26	0,06	1,12	1,26	0,03	0,26	0,00	0,0 0	0,96	0,43	0,76	0,09	0,90	0,18	3,78	0,83
woj. podkarpackie																							
2016	0,8 5	2,13	0,73	1,96	6,87	0,85	2,81	4,4 4	0,53	2,57	1,26	5,33	3,67	0,08	0,46	3,89	11,10	3,86	1,27	1,72	0,01	0,01	5,07
2017	0,6 8	2,92	1,22	1,66	7,04	0,92	3,13	4,6 4	0,52	2,23	1,50	4,33	3,26	0,11	7,55	3,36	11,5 0	5,0 8	0,72	1,50	1,74	0,03	5,30
2018	0,51	3,18	2,02	1,61	6,97	0,90	3,26	4,9 8	0,80	2,26	1,63	3,82	3,36	0,10	1,31	3,79	11,4 9	7,13	0,68	1,56	0,13	0,00	5,72
2019	0,56	3,34	1,85	1,54	5,76	0,80	3,50	4,37	0,66	2,18	1,88	3,81	2,84	0,07	1,77	4,22	12,1 5	6,5 0	0,66	1,52	0,04	0,02	5,79
2020	0,63	3,11	2,51	1,46	5,16	0,68	2,61	4,07	0,62	2,13	1,69	4,57	2,86	0,08	1,52	4,0 8	9,56	5,3 5	0,74	1,76	0,60	0,01	4,75
woj. podlaskie																							
2016	4,9 0	1,44	1,46	1,40	4,5 4	0,51	0,34	1,36	0,14	0,72	1,53	1,25	1,38	0,00	0,0 0	0,5 4	0,94	0,51	0,93	2,25	0,04	0,00	1,12
2017	6,22	2,03	2,45	1,04	4,64	0,70	0,32	1,21	0,11	0,50	1,71	1,02	1,33	0,01	0,01	0,61	0,91	0,62	0,74	2,03	0,01	0,00	1,18
2018	5,8 0	3,46	1,86	1,20	5,24	0,89	0,4 0	1,12	0,25	0,46	1,72	0,8 0	1,75	0,03	0,0 0	0,71	0,96	0,6 0	0,65	1,39	4,69	0,00	1,20
2019	7,94	3,40	0,73	1,55	6,06	0,65	0,4 4	1,12	0,37	0,59	1,73	0,57	1,55	0,02	0,0 0	0,62	0,93	0,6 5	0,70	1,50	2,85	0,01	1,31
2020	11,17	2,63	0,81	1,79	3,52	0,70	0,4 4	1,25	0,21	0,86	1,50	0,47	1,60	0,01	0,0 0	0,69	0,8 8	0,8 4	0,64	1,84	1,97	0,00	1,48

	I	II	III	IV	IX	V	VI	VII	VIII	X	XI	XII	XIII	XIV	XIX	XV	XVI	XVI I	XVI II	XX	XXI	Nieokreślone	Razem
woj. pomorskie																							
2016	8,71	22,29	0,23	4,35	7,72	21,46	3,91	2,54	2,34	7,19	6,63	1,94	1,35	1,13	0,00	5,60	4,56	22,61	9,85	2,97	0,85	23,59	8,53
2017	8,63	13,98	0,20	3,74	6,86	18,39	3,98	2,68	2,62	7,94	8,52	1,64	1,22	0,78	0,01	6,19	4,04	10,56	7,84	2,99	3,01	19,79	5,96
2018	8,04	10,27	0,22	3,62	6,94	23,20	4,09	3,46	1,97	7,36	10,89	1,47	1,24	0,75	9,99	5,71	3,60	14,23	4,48	2,83	2,05	25,41	6,26
2019	7,60	16,13	1,45	3,33	5,99	19,66	4,68	3,60	1,53	8,01	12,68	1,31	1,44	0,67	0,01	7,42	3,67	12,89	4,54	3,38	1,05	14,71	6,32
2020	8,78	27,54	1,05	3,08	5,07	12,44	4,17	3,76	2,82	7,19	12,98	1,73	1,64	0,47	0,02	6,80	3,69	21,86	3,87	3,84	1,61	13,81	7,50
woj. śląskie																							
2016	0,90	0,66	4,30	3,47	2,66	28,44	2,98	10,30	2,05	1,77	4,49	5,36	33,29	0,83	1,53	11,63	8,10	22,87	9,08	9,22	0,17	0,73	10,19
2017	1,29	0,64	3,10	3,10	3,19	34,42	2,79	10,03	4,48	1,62	4,64	4,88	32,37	0,80	3,09	13,34	8,09	21,34	8,13	8,02	0,13	0,59	9,75
2018	2,34	0,91	0,45	3,36	3,09	37,36	3,06	9,98	2,98	1,63	4,98	4,78	33,77	0,27	5,30	11,06	7,06	19,68	5,87	6,52	0,22	0,69	9,04
2019	1,65	0,56	0,45	3,74	3,14	41,32	2,76	9,12	2,18	1,77	5,26	3,39	34,09	0,06	1,21	10,60	7,11	17,86	5,35	6,86	1,92	0,64	8,58
2020	0,97	0,43	46,62	3,75	3,34	48,14	2,54	8,71	2,87	1,95	4,55	2,20	33,78	0,52	7,18	11,21	5,84	11,70	7,04	5,57	0,47	0,60	7,13
woj. świętokrzyskie																							
2016	1,81	0,80	0,14	0,52	7,36	3,94	0,11	0,77	0,21	1,20	1,68	0,39	13,70	0,06	9,38	0,71	0,59	1,26	0,21	0,26	0,02	0,00	1,18
2017	0,54	0,94	0,03	0,58	7,85	3,18	0,11	0,68	0,20	0,95	1,81	0,32	11,51	0,18	10,77	0,94	0,52	1,99	0,60	0,30	0,14	0,00	1,16
2018	0,50	0,59	0,10	0,62	7,53	3,86	0,14	0,79	0,21	1,00	2,06	0,42	10,40	0,19	18,04	1,55	0,62	2,68	0,56	0,29	0,01	0,00	1,33
2019	0,41	0,86	0,05	0,72	6,85	0,74	0,13	0,65	0,14	0,61	2,28	0,31	9,92	0,26	13,68	1,30	0,56	3,64	0,33	0,31	0,06	5,52	1,37
2020	0,42	0,58	0,02	0,47	5,85	0,76	0,09	0,61	0,15	0,39	1,84	0,13	8,57	0,30	4,46	1,12	0,49	2,02	0,21	0,37	0,08	6,19	0,97
woj. warmińsko-mazurskie																							
2016	8,80	0,61	0,03	2,43	4,47	0,40	0,14	9,82	0,98	1,35	1,28	1,22	1,93	0,00	0,00	0,52	1,28	0,32	0,27	2,95	0,05	0,11	1,88
2017	10,21	0,79	0,24	2,45	4,33	0,24	0,12	8,77	1,49	2,00	1,23	1,84	1,74	0,00	0,00	0,38	1,41	0,35	0,21	2,53	0,35	0,02	1,96
2018	10,46	0,78	1,12	2,41	4,24	0,18	0,17	7,57	1,39	2,39	1,41	2,23	1,60	0,02	0,01	0,50	1,22	0,37	0,20	2,28	0,28	0,03	1,87

	I	II	III	IV	IX	V	VI	VII	VIII	X	XI	XII	XIII	XIV	XIX	XV	XVI	XVI I	XVI II	XX	XXI	Nieokreślone	Razem
2019	9,63	0,63	0,48	2,39	3,73	0,16	0,21	7,73	1,05	2,29	1,59	1,59	2,26	0,01	0,01	0,37	0,71	0,39	0,21	2,50	0,13	0,00	1,67
2020	5,59	0,63	0,25	1,43	4,94	0,13	0,16	7,27	1,47	2,30	1,45	0,93	1,97	0,01	0,03	0,52	0,72	0,54	0,24	2,79	0,44	0,00	1,50
woj. wielkopolskie																							
2016	12,29	12,15	3,50	6,90	9,70	0,25	10,83	9,99	8,91	9,14	4,88	2,64	7,43	2,47	0,71	5,04	8,48	9,17	4,77	17,21	0,87	9,73	8,84
2017	9,88	17,07	5,20	7,08	8,85	0,29	11,28	8,61	8,10	9,44	4,96	1,97	8,15	2,26	1,27	4,48	8,17	11,39	3,36	16,87	7,41	1,79	8,96
2018	10,79	20,77	3,72	6,95	10,58	0,29	8,87	7,72	8,24	9,02	6,36	1,43	7,86	0,39	0,12	4,78	7,59	11,44	4,35	17,48	11,06	1,52	8,69
2019	12,06	17,90	4,07	6,44	10,10	0,63	6,96	7,15	8,35	8,59	5,68	1,27	7,02	1,64	0,58	4,58	7,76	11,48	4,32	17,93	10,37	0,86	8,41
2020	12,60	15,68	2,80	5,72	10,12	0,58	6,41	7,74	4,95	8,91	4,49	1,11	5,92	0,48	7,92	4,62	7,43	11,34	3,71	18,07	7,30	2,32	8,10
woj. zachodniopomorskie																							
2016	3,03	1,92	0,35	2,58	9,58	3,25	1,56	0,55	20,77	1,54	1,71	0,03	2,56	0,41	0,29	3,46	1,03	7,74	6,87	8,88	0,13	10,22	3,52
2017	3,48	2,07	0,28	2,06	10,76	4,39	1,45	0,66	15,07	1,42	1,76	0,03	2,78	0,00	0,12	1,66	1,19	8,81	8,71	8,41	0,36	5,54	3,50
2018	2,91	2,56	0,25	2,09	10,22	4,47	1,18	0,62	10,10	1,40	2,11	0,04	2,39	0,00	0,02	2,35	1,17	9,17	3,92	9,15	0,01	1,71	3,39
2019	3,72	2,11	0,21	2,11	9,22	4,32	1,20	0,65	6,77	1,26	1,89	0,04	2,61	0,01	0,07	2,59	1,18	6,85	0,85	9,69	0,23	1,28	2,95
2020	2,38	1,44	0,12	2,18	9,44	4,76	1,29	0,63	3,60	1,14	1,46	0,06	3,46	0,00	0,00	2,52	1,12	4,83	0,87	9,68	0,03	2,69	2,50
nieokreślone																							
2016	13,75	8,75	54,40	32,84	21,57	5,89	29,36	20,02	27,23	30,26	28,18	46,25	9,69	0,67	0,12	11,35	29,26	12,77	27,17	15,91	61,02	51,78	21,53
2017	15,18	10,55	53,54	35,32	20,84	3,75	31,94	21,72	20,75	33,65	29,99	48,79	10,53	3,03	0,19	12,61	31,07	19,98	38,47	23,66	19,18	69,02	25,14
2018	15,36	12,54	52,25	33,90	21,81	4,18	35,11	23,00	23,47	36,40	28,49	45,93	10,26	0,54	0,06	13,82	34,43	16,72	47,17	26,12	20,06	50,97	26,61
2019	15,34	13,78	57,81	35,04	29,08	3,34	38,30	24,63	28,38	37,91	27,82	50,25	12,19	0,64	0,05	13,13	33,99	17,56	53,81	21,35	25,22	27,02	27,04
2020	15,43	12,12	17,79	37,81	29,51	4,01	44,32	23,83	20,88	38,84	36,53	56,02	12,45	0,92	0,17	14,94	36,76	19,84	56,57	20,83	18,49	36,29	29,57

Tabela 16. Struktura eksportu z województwa śląskiego w latach 2016-2020 pod względem wartości towarów sprzedanych w ramach poszczególnych sekcji nomenklatury scalonej.

Numer i nazwa sekcji nomenklatury scalonej (CN)	Wartość statystyczna PLN
Sekcja I Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	0,63%
Sekcja II Produkty pochodzenia roślinnego	0,19%
Sekcja III Tłuszcze i oleje	0,19%
Sekcja IV Przetwory spożywcze	2,98%
Sekcja V Produkty mineralne	7,29%
Sekcja VI Produkty przemysłu chemicznego	2,65%
Sekcja VII Tworzywa sztuczne i wyroby	6,32%
Sekcja VIII Skóry i wyroby	0,19%
Sekcja IX Drewno i wyroby z drewna	0,54%
Sekcja X Ścier drzewny, papier, tektura i wyroby	0,46%
Sekcja XI Materiały i wyroby włókiennicze	1,29%
Sekcja XII Obuwie, nakrycia głowy, ...	0,28%
Sekcja XIII Wyroby z kamienia, ceramika, szkło	7,58%
Sekcja XIV Perty, kamienie szlachetne, metale szlachetne i wyroby	0,09%
Sekcja XV Metale nieszlachetne i wyroby	10,05%
Sekcja XVI Maszyny i urządzenia, sprzęt elektryczny i elektrotechniczny	22,37%
Sekcja XVII Sprzęt transportowy	29,74%
Sekcja XVIII Przyrządy i aparaty optyczne, fotograficzne, pomiarowo-kontrolne	2,18%
Sekcja XIX Broń i amunicja	0,04%
Sekcja XX Różne wyroby gotowe - meble, pref. budynków, zabawki	4,92%
Sekcja XXI Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie, antyki	0,00%
Towar nieokreślony	0,03%
Suma końcowa	100,00%

Tabela 17. Struktura dostaw wewnątrzspółnotowych z województwa śląskiego w latach 2016-2020 pod względem wartości towarów sprzedanych w ramach poszczególnych sekcji nomenklatury scalonej.

Numer i nazwa sekcji nomenklatury scalonej (CN)	Wartość statystyczna PLN
Sekcja I Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	1,39%
Sekcja II Produkty pochodzenia roślinnego	0,30%
Sekcja III Tłuszcze i oleje	0,25%
Sekcja IV Przetwory spożywcze	2,01%
Sekcja V Produkty mineralne	7,20%
Sekcja VI Produkty przemysłu chemicznego	1,82%
Sekcja VII Tworzywa sztuczne i wyroby	8,44%
Sekcja VIII Skóry i wyroby	0,14%
Sekcja IX Drewno i wyroby z drewna	0,76%
Sekcja X Ścier drzewny, papier, tektura i wyroby	0,59%
Sekcja XI Materiały i wyroby włókiennicze	1,13%
Sekcja XII Obuwie, nakrycia głowy, ...	0,24%
Sekcja XIII Wyroby z kamienia, ceramika, szkło	3,90%
Sekcja XIV Perty, kamienie szlachetne, metale szlachetne i wyroby	0,15%
Sekcja XV Metale nieszlachetne i wyroby	18,60%
Sekcja XVI Maszyny i urządzenia, sprzęt elektryczny i elektrotechniczny	15,71%
Sekcja XVII Sprzęt transportowy	31,49%
Sekcja XVIII Przyrządy i aparaty optyczne, fotograficzne, pomiarowo-kontrolne	2,02%
Sekcja XIX Broń i amunicja	0,01%
Sekcja XX Różne wyroby gotowe - meble, pref. budynków, zabawki	3,86%
Sekcja XXI Dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie, antyki	0,0%
Towar nieokreślony	0,00%
Suma końcowa	100,00%

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

**DEPARTAMENT GOSPODARKI
I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ**

ul. Ligonia 46, 40-037 Katowice

Tel. +48 32 77 40 657

gospodarka@slaskie.pl

slaskie.pl

invest-in-silesia.pl